

Golf **YORUM**

BİR KAR MAKİNESİ

II

tavir
YAYINLARI

Grup Yorum Bir
Kar Makinesi II

I. Basim: Ocak 2003 istanbul

Baski hazirlik: Baski,
Cilt: Aspas

ISBN takim no: 975-6433-00-0
ISBN 975-6433-02-7

t a v i r
YAYINLARI

Kuloglu Mh. Agakülhani Sk. No: 13/8
Beyoglu/ISTANBUL
Tel: O 212 244 31 60
Tel/Fax: O 212 245 00 70
e-mail: tavir@grupyorum.net

BİR KAR MAKİNESİ

II

ÖNSÖZ

Hazirliklarina 1999 yilinda basladigimiz bu kitabın duyurusunu, okuyucularımıza ve Grup Yorum dinleyicilerine çok uzun bir zaman önce yapmistik. Aradan geçen bu üç yıl süresince. Bir Kar Makinesi 2'nin yazımı tamamlandı. Çesitli sebeplerle basımı ertelendi. Bu zaman içerisinde, haksizliga, zulme ve sömürüye karsi mücadele sürdü; büyüdü. Grup Yorum yine hayatın içindeydi. Yine yasananlara tanıklık ediyor, onları türkülerine aktarıyordu. Grup Yorum, kültür sanat cephesinden, hayata müdahale ediyordu. Kitap bekliyordu ama Kar Makinesi yol açmayı sürdürüyordu. Onların yolu, beklemeye tahammülsüz bir yoldu.

Yayinevimiz, kitabın beklediği ve bekleyenlerin bilmediği, öğrenmek istediği bu dönemlerin de kaleme alınması için tekrar hazirliklara basladı. 1999-2002 yılları arasında, Grup Yorum'un yasadıkları tekrar kaleme alındı. Eski yazılan bölümler tekrar tekrar gözden geçirildi. Birçok bölüm kitaptan çıkarıldı ve sadeleştirildi. Birbiriyle benzes gelişmeler içinde, daha çarpıcı olanlar seçildi. Tekrar okundugunda, göze çarpan gereksiz ayrıntılar elendi. Bu süreç içinde. Bir Kar Makinesi 2, adeta yeniden yazıldı.

Tüm bu yazdıklarımız, Bir Kar Makinesi'nin size ulaşmasındaki gecikmenin mazereti değil tabi ki. Okuyucularımızdan, Grup Yorum dinleyicilerinden bu geçime için, özür diliyoruz.

Grup Yorum tarihini, Bir Kar Makinesi aracılığıyla size aktarabiliyoruz. Aktarabildiklerimiz ise kuskusuz. Grup Yorum'un yasadıklarının içinde, çok küçük bir kesittir. Öyle anlar ve zamanlar vardır ki, bunları yarattığı hisleri kagıda dökmek için kelimeler yetmez. Bu anları tüm boyutlarıyla ve olusan anlamlarıyla aktarabilmek bizim için pek kolay olmadı. Bizim için çıkış yolu, okuyucularımızın anlayışına sığınarak, en yalın haliyle anlatımı seçmek oldu. Bu kitaba alamadığımız daha yüzlerce anı, ise, Yorumcular'ın belleğinde.

Bir Kar Makinesi isimli kitap, yayinevimizin okuyucularına sunduğu ilk kitaptı. O günden bugüne yayinevimiz bir çok kitap yayınladı, ancak, ilk kitap, yayinevimizin de gözagrısı. Bir Kar Makinesi 2'yi de, birincisini olduğu gibi begeneceğiniz umuduyla sunuyoruz sizlere.

YOLA DEVAM...

Özgürlüğün tadiyla, sevinç içinde, kivançla dönüyor İstanbul'a OKM'ye, yani, "evimiz" dedikleri, sıcak mekana. Fırar kosullarındayken çıkan "Cesaret" kasetlerini, bu kez, özgürlük kosullarında dinliyorlar, 'Daglara Gel'le halay çekiyorlar, OKM'de. Grup Yorum için; özgürlük, di-sarda olmak degil elbette. Halkların kurtuluşu için; özgür, bagimsiz bir Türkiye için, mücadele edebilmek; bu ugrda, üretim ve faaliyetleri se-killendirebilmek, sanati bu ugrda mücadelenin atesine sürebilmek... yani, asil özgürlüğün, yürekte ve beyinde oldugunu biliyor Grup Yorum. Tutsaklik ve firar kosullarında gösterdigi tavrı, üretimden düsmemeleri, hiç yitmeyen özgürlük tutkuların bir ifadesi.

Mahkeme sonrası, dinlenmeye fırsat bulamıyor Grup Yorum. Bu kez de, OKM sanatçıları ve çalışanları, Zonguldak Alaplı'da, bir dinlenme tesisinde; askerin ve polisin, ortak operasyonuyla gözaltına alınıyor. Solist Nuray da, gözaltına alınanlar arasında. Zonguldak Emniyetinde sekiz gün sürüyor gözaltı. Ankara DGM Savciligınca, arkadaşları bırakılıncaya kadar, OKM'nin tüm yükünü, Yorumcular omuzluyor. Bir yandan gözaltına alınan arkadaşlarının aileleriyle görüşüyor; basın açıklamaları yapıyor, kitle örgütleriyle ve sanatçılarla görüşüp, gözaltı karşısında duyarlılık oluşturmaya çalışıyor. Son süreçte, yasadıklarını, baskıları, acılarını ve umutlarını bir kez daha paylaşmak için, Ruhi Su'nun mezarı basındalar. 20 Eylül'de, ölümünün yedinci yılında, Ruhi Su'yu anmak için toplanan kalabalıkla birlikte, "Bize Ölüm Yok" marsini ve "Daglara Gel" türküsünü söylüyorlar. Ruhi Su'nun, çok büyük anlamı var Yorum'un yaşamında. Türküleri onunla sevmisler, onun gibi etkilenmişler ve devrimci müziği yaratma yolunda, ilk örnek aldıkları sanatçi olmuş. Ruhi Su'nun anmasında bulunmak ve her yıl duygularını onunla paylaşan bir mektup okumak, artık bir gelenek Grup Yorum için. O yıl okudukları mektupta, dirençle söylüyorlar son sözlerini ve kendi sesleriyle, onun gür sesini bütünleştirip, "Siz merak etmeyin, bu ses hiç susmayacak." diyorlar.

Bir Kar Makinesi II

Grup Yorum'üü imza güüü

Hatır SeçvMI -ci
libtSRK 3'ü : "üüüü"
« akti •E. »;b? !••• itte-yesn küätau *x. v. M'«d'd'MiäJ»»* -te^vñit
fletifföci 12.xg

Grup

ONYÄ - Grup Yoransin dört syesi Jük kmda verile» giyabi tufcuMauiä karan kul-cknidj. EskiseMr*«ie <fözen«ökn konsertfen sonra Esktjeihir 3, Asliye Ce2& Mafekfejaeai tsra-fjödsB haklariftda giyabi totoMama karan verilen Grup Yöram «B dört öyssi dön Koaya DGM'y* çiktokar. Mahkeme. Efeaaai Sdbk 6^ rei, Eait, Suara Gürel, f a)*r T»»i?n«sr* v« fi[S mî Ywrayici h&Sdaada tütaklaaia kariariai ka' dirdi ve Öaikr Akfeaiut disinda tüm 3 ari serbest btrakts.

Sanatçılar tatilde gözaltına alındı

İSTANBUL, Gündem - Aralarında Grup Yorum'un 2 elemanının da bulunduğu bir grup amatör sanatçı tatil için gittikleri Zonguldak'ta gözaltına alındı. Ortaköy Kültür Merkezi (OKM), Fotoğraf ve Sinema Emekçileri (FOSEM), Ayşe Gülen Halk Sahnesi oyuncular, Tavr Dergisi çalışanları, Grup Özgürlük Türküsü ve Grup Yorum elemanlarından oluşan topluluk 10 günlük bir tatil için Karadeniz Ereğlisi'ne

Bir Kar Makinesi II

CANEVİMİZ HANÇERLENMİŞ YARALI

H

"Bir kez daha sınavdan geçtik. Bir kez daha göğüsledik fırtınayı, boranı. Bir kez daha sınıdık irademizi ve bilincimizi. Engellerle, aman vermez zorluklarla dolu bir yolu yürüdüğümüz. Kosulsuz yürünecek bu yol. Karşımıza çıkan her zorluk, daha fazla özveri, daha fazla sabir, daha fazla cesaret gerektirdi. Her engeli asarken, daha fazla inanç, daha fazla güven, daha fazla umut kazandık. Tarihin içinden, çekip aldık kolektivizmi, adaleti, bağlılığı. Kusandık, geleceğe yürüdük. Cüretkarlığımızın bedeli, şehitlerimiz oldu. Kazandığımız tüm değerlerle, sarsılmaz bir yapı yükselttik. Çelikten bir irade önderlik etti bize. Koskoca bir dünya imparatorluğunun karsısına dikilip, geleceğe umutla bakabilmek; yeni bir kültür, yeni bir kimlikte kuskusuz... Yaratılacak yeni bir dünyanın kültürü!"

13 Eylül 1992... O gün, sarsılıyor Grup Yorum ve hislerini böyle ifade ediyor. Sadece Grup Yorum mu? Emekçi mahalleler, gecekondu semtleri, işçiler, memurlar, sağlıkçılar, öğrenci gençlik, tutsaklar, tutsak aileleri... Sonra, dağlarla şehirlerin, umut ve adalet tasiyicileri... Aynı umuda, aynı inanca ve düşünceye sahip, "büyük aileyi" sarsıyor, o gün yaşananlar. Halkların onur dolu tarihine, kara bir lekeyi yerleştirmek istiyor "darbeciler". Devrimci hareket, içten sarsılıyor; soysuz, ahlaksız, tüm insani erdemlerden yoksun, zavallılar; yıllardır biriktirdikleri ihtiraslarını, kine dönüştürüp, saldırıyor halkın umuduna.

Devrimci hareket içinde yaşanan darbe. Grup Yorum'un ve aynı mücadeleyi soluduğu tüm devrimci sanatçıların önüne de, kara bir gölge gibi dikiliyor. Bugüne kadar, zorluklara, baskı ve yasaklara, tutsaklıklara ve şehitliklere karşı, onurlu, basi dik yürünen yolda, asılması gereken zorlu bir engel daha var Grup Yorum için.

Hayatin ve mücadelenin inden doğan, yürüyen ve yetkinle-sen Grup Yorum; kendi disinda değerlendirmiyor yasanan süreci. Çünkü, bu saldiri ayni zamanda, Yorum'u, Yorum yapan tüm değerlere. Halkin içinde kök salan kültüre, yoldaslik iliskilerine.

12 yoldaşça güvene ve şehitlere.

Böylesi bir yapının içinde, devrimci sanatçıların da alintileri ve emegi var. Ayşe Gülen ve Ayşe Nil Ergen, bu yapının harcını oluşturmuş, iki şehit. Ve Yorum; tüm programını, darbeciligi ve onun emekçi halklarda yaratmaya çalıştığı sıkıntılarını, asma yönünde düzenliyor. Bir kısım Yorumcu ve OKM çalışanı, yurtdışına gidiyor. Çünkü, darbecilerin en fazla propaganda yaptıkları yer, yurtdışı. Geri kalanı, ülkede. Dernekler, kurumlar, mahalleler, işyerleri, evler... Dört bir yanda, Grup Yorum da, doluyor, Darbeciligi, anlamını, amaçlarını, devrimci değerleri, önderliği, bağlılık ve

güvenin önemini anlatıyor halka. Elele yükselttikleri, o sarsılmaz yapının tarihinin, kirlenmesine, geleceğin yokedilmesine göz yummuyor. Sahiplenmeleri ve bağlılıklarını, darbecilere olan öfkelerini, Grup Ekin, Özgürlük Türküsü, Koma Berfin, Ayşe Gülen Halk Sahnesi, Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi FOSEM'in birlikte yaptığı ortak açıklamayla dile getiriyor; "Bestelerimizde, oyunlarımızda, fotoğraflarımızda, sinemamızda, edebiyatımızda; Türkiye halklarının, tüm dünya halklarının, acısını, sevincini, umudunu, öfkelerini ve mücadelesini anlattık. Kavga alanlarına tasdik

sanatimizi. Sanatimiz, kavga alanlarında deger kazandı; kavga 13 alanlarında düşenlerimizi anlattık. Onların, bize miras bıraktıklarını kusandık; çıktık sokaga; sahneye, salonlara. Savası, savasın yarattığı degerleri, kondularda, fabrikalarda, amfilerde, tarlalarda, madenlerde yaratılan, yeni kültürü soluduk, özümstedik; yeniden yaratıp, devrimci sanati inşa ettik. Sanati, gelecek adına namluya sürdük. Siz geleceğimizin düşmanısınız. Sanatımıza hükmedemezsiniz!.. ama biz sizi de anlatacağız. Darbecilikle, ihanetle anlatacağız."

Anlattılar da... Aci, sevgi, bağlilik, öfke ve umut; tüm yoğunluğuyla yaşanan bu duygular, bir bir döküldü siire. Ve besteyle birlikte şekillendi "Hiç Durmadan" parçası.

Uzun bir sürece yayılıyor yaşananlar. Bu süreç içerisinde konserlerden, ülke gündeminden ve gündemler çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerden de, uzak kalmıyor Grup Yorum. Tabi, yasaklar da gündemin bir parçası olmaya devam ediyor. Ekim ve Aralık aylarında, Malatya ve İzmir-Aliaga'da gerçekleştirmek istedikleri iki konser, bildik gerekçelerle yasaklanıyor. Her konser ve etkinlikte, darbeyi, darbecileri anlatıyor. Öfkesini dillendiriyor ve her seye rağmen, tarihin kirletilemeyeceğini, umut ve zaferlerle dolu yürüyüşün devam edeceğini müjdeliyor, Grup Yorum. Cosku ve mücadele heyecanı taşıyıp, moral aşıyor izleyenlere. Gaziantep İHD'nin düzenlediği, "8 Mart Senlig'fnde, yaklaşık 5000 kişiye sesleniyor. Nisan ayı içerisinde ise, "30 Mart/17 Ni-san-Devrim Şehitlerini Anma Günleri" çerçevesinde, Almanya-Wuppertal, Londra, Viyana ve Innsbruck'da düzenlenen etkinliklerde, yaklaşık 8000 kişiye konserler veriyor. Grup Yorum dışında. Grup Ekin, AGHS, Nihat Behram ve Ali Asker'in de katıldığı etkinlikler düzenleniyor. Bu etkinliklerde, devrim şehitlerini, özlem ve coskuyla sahiplenmenin yanısıra; darbeciliğin bölme ve yıpratma çabalarına karşı, mücadeleye ve önderliğe sahip çıkmanın, ifadeleri oluyor.

Bir Kar Makinesi II

14 FARKLI BİR MÜHÜRLEME

1993'Qn Nisan ayına kadar, Kültür Bakanlığı, böylesi cüretli bir saldiriya maruz kalmamistir. O güne kadar, artık kaniksadıkları pek çok protestoyla karsilasmis olsalar da, bu kadari fazla.  zg rl k Türküsü ve Grup Ekin elemanları, TAYAD'li ailelerle birlikte. Özel Kalem Müdürü'n n, bizzat gösterdiği, Fikri Sağlar'ın odasını m h rl yor.

"Bakanlıktan içeri girdiğimizde, görevlilere, Bakan Fikri Sağlar'la g r smek istediğimizi söyledik. Görevli; Bakanın içerde, Kirgizistan'dan gelen bir heyetle g r st ğ n , ayrıca, randevumuz bulunmadığı için, g r semeyeceğimizi belirtti. Israrımız sonucunda, bizimle,  zel Kalem Müdürü Nebi Demir g r st ."

OKM ve Ekin Sanat Merkezi'ni, böyle bir eyleme yönelten neden, birkaç gün öncesine dayanıyor. Devrim Sehitlerini Anma Günleri'nde, Ankara'da, devrimci sanatçıların yoğun bir etkinlik göstermesi, saldirıları da gündeme getiriyor. Devrim sehitlerinin sahiplenilmesin! hazmedemeyen polis, 18 Nisan 1993'te, Ekin Sanat Merkezi'ne saldirıyor ve 85 kişiyi gözaltına alıyor. Dahası, sanat merkezinin i ini talan ediyor, ne var ne yoksa parçalıyor; Ekin Sanat Merkezi'ni m h rl yor.

Baskının ertesi haftasında. Grup Ekin'in, Merzifon'da bir konseri var ve tüm Ekinciler gözaltında. Hemen, İstanbul'dan,  zg rl k Türküsü elemanlarından oluşan bir grup, Ankara'ya geçiyor;  nk , bu konser yapılmalı. Onlar gittiği sırada, gözaltına alınanların bir kısmı da bırakılıyor, içlerinde bir Ekin elemanı da var. Grup Ekin ve  zg rl k Türküsü'n n oluşturduğu topluluk, Merzifon'da coşkulu bir konser verip Ankara'ya dönüyor. Simdi sıra, planlanan ikinci eylemde.

Dönemin iktidari, DYP-SHP koalisyonun, çok sık basvurduğu "seffaflik" nutuklarına karsilik; her alanda süren saldirılara cevap veriliyor. "Bizi Susturamazsınız!" deniyor eylemle.

"Bakan'ın  zel Kalem Müdürü, alabildiğine muğlak ifadelerle, demokrasi söylemini elden bırakmıyordu. Biz ise, çok somut olaylardan bahsediyorduk. Gözaltına alınan ve iskence gören sanatçılardan, parçalanan enstrümanlardan. Bu konusmadan sonuç alamayacağımız.da-ha bastan belli olmuştu. Tesekk r edip. Nebi Demir'in odasından ay-

rilirken, Hakan'ın odasını sorduk. Kendisi de odayı gösterdi. Önce açık- 15
lamamızı okuduk. Bakan, içerde görüşme yaparken, mumdan yapti-
gimiz bir mührü kapiya astık. Hatta, mühür işlemini yerine getirsin
diye; mumu kilide, iyice soktuk."

O günlerde. Özgürlük Türküsü elemanı olan ve 1993 yılının sonun-
da Yorum'a katılacak olan, Hakan ve Ufuk'ta, bu protesto eyleminde
yer alıyor. Mühürleme işini Ufuk yapıyor. Bakanın kapısı mühürlenir-
ken, saskinliktan küçük dillerini yutmuş ve oldukları yerde donup kal-
mış olan bakanlık çalışanları; sanatçılar sakin adımlarla çıkis kapısına
dogru yürürken, birbirlerini suçluyor, bagiriyorlar.

"Nasil yaptirirsiniz efendim?"

16 1 MAYIS 1993

"HER SEY BIRLIGIMIZ, GELECEGIMIZ VE ZAFERIMIZ İÇİN"

Baski, yasak ve mühürlemeler karsısında; "Bu Ses Hiç Susmayacak!" siarini, konserlerinde, kitlelerle birlikte daha güçlü ve coskulu haykiriyor devrimci sanatçılar. 1 Mayıs günü yaklastikça da, coskulari, heyecanlan artiyor. Çünkü, bu "1 Mayıs", özel bir anlamla yüklü. Darbecilige ve ondan güç alip, bunu fırsat bilip halka ve devrimcilere saldirilarini yogunlastiranlara karsi; devrime daha güçlü adimlarla, birlikte yüründüğünün ifadesi olacak, 1 Mayıs '93. Bu heyecanla ve yogun hazirliklarla geçen günler içinde, iki İYÖ-DER'li öğrenci katlediliyor. Uğur Yasar Kiliç ve Sengül Yildiran, "hücre evi baskini" süsü verilerek, 30 Nisan aksami, katlediliyorlar. Bu katliam, iktidar ortagi olan, sahte demokrat, SHP'nin binalarinda bile, "Yargisiz infazlara Son!" yazili pankartlarla protesto ediliyor. Katliam, Grup Yorum ve devrimci sanatçilar disinda, yüzlerce sanatçi, sanat kurumu, sendika, dernek, hukukçu ve demokratik kitle örgütü tarafından protesto ediliyor. Ortak imzayla yapılan basin açıklamasinda; "Bu, açık bir devlet terörüdür. Gün, sinsice siramizi bekleyecegimiz gün degil, katliamlarin hesabini sorma günüdür!" deniyor. 1 Mayıs günü. Ugur ve Sengül, yürek yürece kenetlenmis binlerce kisinin arasinda, özenle yerlerini aliyorlar. Devrimci sanatçilar da, bu coskulu yüreklere pankartlarıyla, türküleriyle, marslariyla eslik ediyor; onlarla kolkola, omuz omuza yürüyor. '93 1 Mayıs'i, ihanetin batagindan sıçrayip, daha güvenle yola devam edecek olmanin simgelerinden biri oluyor. Tek bir seste bütünlesiyor kitle: "Her Sey Birligimiz, Gelecegimiz ve Zaferimiz için!."

Ayni günlerde, pasaport alabilen Yorum elemanlari, yine pasaport alabilen Grup Ekin elemanlariyla, Avusturya'daki 1 Mayıs kutlamalarına katiliyor. Yüreklerinde ayni ses, ayni cosku ve kararlilikle kucak-lasiyor ülkedeki yoldaslariyla.

1 Mayıs sonrasinda yogun bir konser trafigine giriyor Grup Yorum. Mayıs ve Haziran aylari içerisinde, sirasiyla, Nigde, Tokat, izmir, Selçuk, Sivas, Izmit-Karasu'da konserler veriyor. 20 Haziran'da ise, istanbul'da, Kamu Çalışanlari Platformu tarafından düzenlenen mitinge.

Bir Kar Makinesi II

türküleriyle katılıyor. Bu konserler çerisinde. 18 Haziran'da, Sivas'ta verdikleri konser, farklı bir yanıyla günlüğüne ekleniyor Yorum'un. Hemen her Yorum konseri, daha ön çalışma aşamasında bir çok baskıyla karşılaşır. Afisler engellenir, bilet dağıtımları durdurulmaya çalışılır, konser çalışması yürütenler gözaltına alınır; konser salonu sahipleri, yerlerini kiralamaması için tehdit edilir, ya da, organizasyonu yapan kişiler, gözaltına alınıp başvurudan vazgeçirilmeye zorlanır. Tüm bunlar, garipsenecek durumlar değildir artık. Ancak, Sivas'ta, konser öncesi, polis organizasyon komitesine baskı yaparak, konseri engelleme çabalarına gönüllü destek verenler oluyor. Yakın dönemde yaşanan, devrimci hareketteki darbeyi fırsat bilerek, darbecilere kol-kanat veren, saldırı ve karalama pesinde olan siyasi bir grubu temsil eden bir kaç kişi, konsere katılımı düşürmek için, her şeyi yapıyor. Devrimcilikten dem vuran bu kişiler, konser çalışması yapılan ve bilet satılan yerlere giderek, "Biz, katılmama tavrı aldık. Siz de, bu tavra uyun." diyor. "Konserde olay çıkacak!" gibi kışkırtıcı sözlerle, insanlarda yilginlik yaratmaya çalışıyorlar. Ancak, tüm engellemelere rağmen, iki bin kişinin katılımıyla gerçekleşiyor Sivas konseri. İlginç olanı; karşı faaliyet yürüten iki kişi de konseri izlemek için salona geliyor. Yaptıkları ahlaksizlik kendilerine hatırlatılıp, "Bir parça onurunuz varsa, bu salonu terkedersiniz.", denildiğinde ise yüzsüz bir şekilde cevaplıyorlar; "Biz, buraya bireysel olarak geldik. Yapısal olarak böyle bir kararımız var ama insanlara, bireysel olarak katılım konusunda bir şey söylemedik." Bu durum, o dönem yayınlanan "haber" dergisi "Gerçek"te çarpıtılarak anlatılıyor ve "Sivas'ta Gergin Konser" başlığı kullanılıyor. Grup Yorum ise, Tavr Dergisi'nde "Yeter Artık" diyerek, "Gerçek" dergisinin spekülasyonlarına cevap veriyor:

"Bizim tek amacımız, yeni bir dünya için mücadele etmek ve bu mücadele için, sanatimizi geliştirmektir. Sizlere önerimiz de, budur. Kalemlerinizi, dillerinizi düşmana çevirin; dedikodulardan ve önyargılardan uzak durun. Yaşanması bir dünya için mücadele etmeyi, dert edin; mücadele edenleri yıpratmayı değil. Onları sahiplenin; engel olmayın. Aksini yaparsanız, bizden uzak durun. Yeter artık..."

18 SENİN DE DAĞLARIN VAR SIVAS
DAĞLARINDA SAHANLARIN

Besinci kez düzenleniyordu, "Pir Sultan Abdal Kültür ve Sanat Etkinlikleri". Dört yıldır, Pir Sultan Abdal'in köyü Banaz'da yapılan etkinlik, o yıl Pir Sultan'ın asıldığı, Sivas-Merkez'de yapılacaktı; yapılamadı... Gergin başlayan etkinlik, üçüncü gün, katliama dönüştü. 35 Aydın ve sanatçı diri diri yakılarak, ülke bir kez daha kana bulandı. 35 can... ilerici, demokrat, sosyalist düşünceye sahip yazar, sair, halk ozanı, oyuncu, 35 insan... 2 Temmuz 1993 Cuma günü galeyana getirilmiş, gerici, yobaz, fasist grup tarafından; barındıkları, Sivas Madimak Oteli'nde diri diri yakıldı. Saldırı, yalnızca o insanlara değildi kuskusuz. Onların sahsında, sahip oldukları düşüncelere, halka, devrimcilereydi. Yüzyıllar öncesinin köklü gelenekleriyle, geleceğe umutla bakan; özgürlük özlemiyle dolu, Anadolu halkları yakılıyordu o gün. Halkların özünde varolan, haksızlığa karşı isyan geleneği tümünden yokedilebilir mi?

O gün, basaracaklarını sandılar; saldırdılar, yaktılar... Günler öncesinden gerginlik hakimdi şehre. Pir Sultan Senlikleri'nin şehir merkezinde yapılacak haberi, gerici-fasist çevrede rahatsızlığa yolaçtı. Kontrgerilla ise, aradığı fırsatı bulmuştu. Şehirde, "Müslümanlar" imzalı kışkırtıcı bildiriler doluyor; çevre illerden fasistler, şehre yerleştiriliyor, yerel basın kışkırtmayı körükliyor; camilerde verilen vaazlarda, "Dinsiz imansızlara yasama hakkı yok!" deniliyordu. Belediye Başkanı Temel Karamollaoglu'nun, tüm bunları destekleyici tavrıyla da katliamin zemini iyice hazırlanıyordu. Cuma namazı çıkışı, saldırı başladı; standlar yıkıldı. Pir Sultan'ın heykeli taşlandı. Senlige izin verdi diye, Valilik'e yüründü... Ve sanatçıların kaldığı Madimak Oteli'ne gelindi. Artık iş, oteli tutuşturacak ele kalmıştı. O el de, tereddüt etmedi.

Dönemin hükümeti ise, yaptığı açıklamalarla, saldırı ve katliamin ardında yatan gerçeği gözler önüne seriyordu. DYP Genel Başkanı ve dönemin Basbakanı Çiller; "Otel dsındakilere hiçbir zarar gelmemiştir." derken; hükümet ortağı, SHP Genel Başkanı Erdal Tönü, ise bir bilgisi olmadığını söyleyerek, katliami onayladıklarını açıkça ortaya

Bir Kar Makinesi II

koyuyordu. Sivas Katliami, ülkenin pekçok yerinde, kitlesel olarak pro-testo ediliyordu. Sivas şehitlerinin Ankara ve İstanbul'daki cenazelerine, on binlerce insan katılıyor. Protesto gösterileri, durmaksızın sürüyor.

Grup Yorum, İstanbul'daki cenazeye katılıyor enstrümanlarıyla. Kabatas'tan başlayıp, Karaköy-Kasimpasa-Dolapdere-Mecidiyeköy güzergahını izleyip, Zincirlikuyu Mezarlığına kadar yürüyen ve sayısı yüz bine yaklaşan kitlenin içerisinde, "Devrimci Mücadelede Sanatçılar" pankartının arkasında yürüyor.

Alevi-Sünni, Türk-Kürt ayrımları yaratılarak, halkların birbirine kirdirilmeye çalışılması ve Sivas Katliamı'yla somutlaşan, bu iktidar politikası; aynı günlerde, devrimcilere yönelik infaz ve katliamlarla bütünleşiyor. İstanbul PERPA Ticaret Merkezi'nde, beş devrimci, Aydın'da ise, Baki Erdoğan, gözaltında işkenceyle katlediliyor. Ülke, siyasi iktidarın halka ve devrimcilere yönelik saldırıda hiçbir sınır tanımadığı, azgın bir süreci yaşıyor. Bu süreçle birlikte; Grup Yorum, uzun bir süre konserlerinde, Sivas Katliamı¹ na, infazlara ve iktidarın böl-parçala-yönet politikalarına karşı; ısrarla, halkların kardeşliğini vurguluyor, "Çözüm, faşizme karşı savasta." diyor. Geleneksel Hacı Bektaş-ı Veli Senlikleri dolayısıyla, Kırşehir'de; Altı Nokta Körler Der-neği'nin organizasyonu, Ankara'da; fuar nedeniyle, İzmir'de; Sivas şehitleri anısına düzenlenen bir gece nedeniyle ise, İzmir'de konserler gerçekleştiriyor. Yirmi bine yakın insana sesleniyor konserlerinde. Aynı günlerde, Kesan-Enez'de, her yıl geleneksel olarak düzenlenen, "Av ve Balık Festivali"nde verecekleri konser, Belediye Başkanı tarafından sansürlenmek isteniyor. Haber gönderiyor Grup Yorum'a, "Kürtçe okumasınlar!" diye. Yorum ise sahneye çıkmaktan vazgeçiyor, protesto ediyor, SHP'li başkanın bu yasağın tavrını. Özellikle, Grup Yorum'u izlemek için, konser alanına gelen bine yakın insan ise, oturma eylemi yaparak ve sloganlarla, Yorum'un protestosuna katılıyor. Yaşanan zorlu günlerde azimle çıkıyor halkın karşısına Grup Yorum. Direncini, halklara ulaştırmaya çalışıyor. Sivas Katliamının ardından, bir büyük ustanın kalbi, bu acıya dayanamıyor. Rifat Ilgaz, 'Koca Çınar' devriliyor, 7 Temmuz günü göçüp gidiyor aramızdan...

Bir Kar Makinesi II

YORUM DINLEYICILERI YILDIRILMAK ISTENIYOR.

Sivas Katliami'nin iki gün sonrasında, Gemlik'te konserleri var Yorumcular'ın. Tüm Yorumcular, yaşanan bu katliam sebebiyle, konserin de yasaklanacağını beklerken; bu kez, beklenen olmuyor ve konser engellenmiyor. İstanbul'daki dostlarından biri, minibüsüyle götürüyor Yorumcuları, Gemlik'e. Gemlik'te, konseri organize eden Mücadele Dergisi çalışanları tarafından karşılanıyor, Yorumcular.

Ev ev dolasıp, insanları konsere gitmemek için ikna etmeye çalışan gruplar, burada da, iş basındalar. Bunu basaramadıklarında, konserin olmayacağını; çünkü, iki gün önce, Sivas'ta katledilen Hasret Gültekin'in, Yorum solisti olduğu ve şehit düştüğü için de, Yorum'un konsere gelemeyeceği yalanını yayıyorlar. Halkın acısını, böyle pis bir politikaya alet ediyorlar. Polis ve jandarma ise, hazırlıklarını, konserin bitimi için yapıyor.

Binlerce kişiyle gerçekleşen ve Sivas Katliami'nin anmasına dönüşen konsere, ev ev dolasıp, konsere gidilmemesi için çağrı yapanlar yine katılıyor. Sonuna kadar, konseri izleyen bu çevreler, son sarkisi, "Haklıyız Kazanacağız" söylenirken, protesto ederek, salondan ayrılıyor. Konserin bitiminde, Jandarma, Gemlik çıkışında tüm araçları durdurarak, kimlik kontrolü ve arama yapıyor. Cumhuriyet Gazetesi taşıyan insanlar dahi gözaltına alınıyor. Yorum'un arabasına gelindiğinde, Özgürlük Türküsü elemanı olan ve konserde, Yorum'la sahneye çıkan Yusuf Karadas, çantasından Özgürlük Türküsü'nün, Eskişehir'de verdiği konserin fotoğrafları çıktığı için gözaltına alınıyor. Yusuf u vermek istemeyen Yorumcular, jandarma tarafından tartaklanır. Üç ay tutuklu kalan Yusuf için, hazırlanan savcılık iddianamesindeki suçlama antolojilere geçecek niteliktedir. "Jandarmaya mukavemet ve Grup Ekin kaseti bulundurmak."

Yusuf'un eksikliğiyle, yola devam ediyor Yorumcular. Bursa'ya geldiklerinde, mola sonrasında, minibüslerinin etrafını saran polisler tarafından gözaltına alınıyorlar. Üç saat gözaltında tutulduktan sonra, serbest bırakılan Yorumcular bildik bir tehdidi duyuyorlar. "Alti aya kadar kökünüzü kazıyacağız!" Bu olay, dokuz yıl önceydi!.. Eylül ayın da ise, Yorumcular, yeni il olan Aksaray'da, konser verecek. Halkevi'nin organizasyonuyla şehre gelenler, Yorumcular'ın oluşturduğu alternatif

Bir Kar Makinesi II

bir kadro. Üç gün sonra, Yunanistan'da, bir konser var ve Yorumcular; 21 aynı anda iki yerde olma esprisiyle, bölünüp, Aksaray'a gidiyor. Bu durum, Yorum'u, yurtdışında dinleyen memleketine gelen bir dinleyici için ise, "Sahte Yorumcular" olarak değerlendiriliyor. Gülüyor Yorumcular; böyle seyler duymaya da alışıklar. Özgürlük Türküsü'nden, Hakan ve İrsad; Grup Ekin'den İhsan ve Eren'le birlikte çıkacak bu konsere.

"Her zamanki gibi bir konser olacaktı. Bizim için, tek heyecanlı yani; Grup Yorum adına sahneye çıkacak olmamızdı. Belki, tek problemimiz; Ankara'dan gelecek arkadaşlarla, hiç prova yapmadan, sahneye çıkmamız olabilirdi ama gecenin sonunda ve bunca yıl aradan sonra, gerçekten aklımızda kalan, konser anından başka her şeydi."

Sabahın erken saatlerinde, sehre geliyor Yorumcular. Tipik bir Orta Anadolu sehri Aksaray. Bozkirin rengini taşıyor. İstanbul'dan, yeni tanistikları, konserin organizasyonunda yer alan bir arkadaşlarının evine gidiyorlar, dinlenmek için. 'O gün için, yeni başlayan bu dostluk; bugün kopmaz bağlarla, siki sikiya örülüyse o gün yasadıklarımıza, birlikte direnmemizdedir kökü.' Böyle diyor. Yorumcular. Sabah çalan telefon, enteresan bir durum olsa da, gelişmelerin sinyali olarak görülüyor. Yorumcular'ın kaldığı evi arayan polis, Yorumcular'ın gelip gelmediğini soruyor. Yorum için güvenlik alacaklarını söylüyor.

Salona gelen Yorumcular, prova hazırlıklarıyla uğraşırken bir polis gelip, Aksaray Emniyet Müdürü'nün, grubun yetkilisiyle görüşeceğini söylüyor.

"Aramızda zaten yetkili olma durumu yok ki. İki kişiyiz. Ekinciler, henüz gelmemiş. İrsad, enstrümanları kurarken ben de Emniyet Müdürü'yle görüşmeye gidiyorum. Müdür, konuşmaya direkt giriyor. 1 Mayıs marşı söylenmeyecek; Kürtçe söylenmeyecek, slogan atılmayacak. Aksi takdirde yaptırımam." diyor.

"Bugüne kadar, kimse karışmadı türkülerimize. Bestelerken onların iznini almadık ki, söylerken alalım. Kaldı ki, tüm türkülerimiz mesru ve yasal türkülerdir."

Müdür, Elazığ'dan yeni geldiğini, buralarda, kimseye pabuç bırakmayacağını söylüyor.

"İsin rengi anlaşılacaktı. Karsılastığımız durum, bir devlet politikası

olmakla birlikte, karsimizdakine has psikolojik bir travmayla da ugrasacaktik."

Görüşmeye, Ankara'dan henüz gelen Ihsan da katiliyor. Müdür'ün söylediklerinin, iler tutar yani yok. Yorumcular'ın söylediklerine, bagira çağira cevap veriyor. Bu, Yorumcular'ı sinirlendiriyor. Onlar da, bagirmaya basliyor. "Sen böyle konusursan, biz de böyle konusuruz." diyorlar. Müdür, birden duruyor ve onun konuşma tarzının böyle olduğunu söylüyor ama ne hikmetse sonrasında hiç bagirmiyor.

"Böyle bir görüşmeden, haliyle sonuç çıkmazdı. Biz, tavrımızı belirttiğimizi söyleyerek, odadan ayrıldık. Herkes, bildiğini yapacakti. Bu olaydan sonra, polis terörü basladı. İki seans yapılacak konserin, ilk seansına gelen herkese kimlik kontrolü yapiliyor ve hemen hepsi gözaltına aliniyordu. Çünkü, Emniyet Müdürü, nüfus kaydi Aksaray'a bagli olmayan herkesin gözaltına alınmasını buyurmustu. Gözalti sayisi 200'ü asmisti. Salondan ayrıldık, halkevine geçtik. Müdür, salona gelip konsere baslamamizi istiyordu. Gözaltindakiler bırakılmadan bu konser olmayacakti, bunu ilettilik. Bu dakikadan sonra, sinir harbi basladı. Gözaltılar bir süre daha devam etti. Sonra, durdu ama Müdür'ün bırakmaya niyeti yoktu. İlk seansın zamani, geçmisti. İkinci seansın başlamasına ise az bir zaman kalmisti ki, halkevine bir haber geldi. Herkes bırakiliyordu. Müdür haber göndermis; yalvarircasına konsere baslamamizi istiyordu. Gözaltindakiler! salonda görmeden konsere baslamadik. Konsere ise, nasıl basladik, nasıl bitti hatirlamiyoruz. İki seansın seyircisi, hınca hınç dolmustu. Konser bitiminde ise, aynı müdür gelip, bize konserden dolayi tesekkür etti."

Konser bitiminde; son otobüse yetismeye çalisan Yorumcular, otobüsün kalkis saatini kaçirdiklarini düşünerek, otogara ümitsizce gidiyor. Kalkis saati geçen otobüs, içindeki yolcularla Yorumcular'ı beklemektedir. "Tabii soföre kalsa çoktan yola çıkmis olurdu. Basında bekleyen polislerin tehdidi, bunu engellemeye yetip artiyordu."

Yorum'un, bir an önce, sehri terketmesini isteyen polisler, otobüsü bekletmis; hatta eşyalari bile, bagaja kendileri yükletmisti. Bununla da yetinmemis, emin olmak için, Aksaray il sinirina kadar, otobüse eslik etmisti.

**BIR KAR
MAKINASI**

2. BOLUM

RIFAT ILGAZ'A VEDA VE
HALKIN SANATÇISI OLABİLMEK

Sivas Katliamının acisiyle yumuyor gözlerini Rifat Ilgaz... Ülkemizin onurlu aydın-sanatçılarından. 83 yıllık direnç dolu yaşamından son anına kadar taviz vermemiş; eğilip bükülmemiş. Döneklik rüzgarına kaptırmamış kendini. Kavganın sıcaklığını, yüreğinden hiç eksik etmemiş. Eserlerine de yansıtmiş bunu. Yasami boyunca; yasaklara, kovuşturmalara, hapisliklere ve iskencelere rağmen, ısrarla, aydınının mücadelecisi olması gerektiğini savunmuş. Grup Yorum'un dostlarından biri.

Rifat Ilgaz, 1991 yılında, ABD'nin, Irak halkına bombalar yağdırdığı emperyalist savaş döneminde oluşturulan, "Emperyalist Savasa Hayır Komitesi"nde, hasta yatagından kalkıp hiç tereddütsüz yer alıyor. 17 Nisan 1992'de, 10 devrimciyle birlikte katledilen Ayşe Gülen için açılan kampanyalara, korkusuzca ve cesaretle katılıyor. "Düzene karşı olan herkese bu uygulanıyor. Bir gün, benim de kapım çalınabilir ama bunun genç kusaklarda korku yaratmaması gerekir." diyor. Gençliğe çok önem veriyor; bunu, sık sık dile getiriyor. İYÖ-DER (İstanbul Yüksek Öğrenim Derneği)'in kurucu üyeleri arasında yer alıyor.

Cenaze töreni öncesinde, Atatürk Kültür Merkezi'nde bir anma yapıyor Rifat Ilgaz için. Son yolculuğunda, onu yalnız bırakmıyor Grup Yorum. Sahne üzerindeki naasi önünde, ilk önce Dev-Genç'liler saygı durusunda bulunuyor ve nöbet tutuyorlar. Grup Yorum da, yumrukları havada nöbet yerinde. Anma törenine katılımın azlığına tepki gösteriyor Yorumcular. Naasi basında, tüm aydın ve sanatçıları, misyonlarının gereğini yerine getirmeye çağırıyorlar. Cenazesinde, "Bize Ölüm Yok" marsini ve "Ölümden Öte" türküsünü seslendiriyor Grup Yorum ve bir açıklama yapıyor:

"... O, 82 yıllık çınar Rifat Ilgaz; devrimci sanatçılara yapılan tüm baskılarda yanımızda yer almasını bildi. Kendi siirinde dediği gibi O,

2(j hep ömrünün baharini yasadi. 'YAZ'ı, GÜZ'ü gitti, karlı, tipili KIS'i gitti' diyor ve ekliyordu. 'Yemyesil bir bahar kaldı'. O'nu ömrünün hep baharındaymışçasına yasatacağız. O'nu soyut bir biçimde anarak değil; duyarlı, mücadeleci, onurlu aydın olarak yasatacağız, iki kolunu, iki yanına açıp korkuluk olmayı dahi basaramayanlara inat, "bizden geçti" demeyeceğiz. Yollar kesilmiş, alanlar sarılmış olsa da; yöremizi tel örgüler çevirmiş, alıcı kuslar firil firil dönüyor olsa da tepemizde, onurlu ve özgür geleceğe olan umudumuzu yitirmeyeceğiz. Sen çok yasa Rifat Ilgaz!"

Grup Yorum, Rifat Ilgaz'ın cenazesinde, tüm aydın ve sanatçıları sorumluluğa çağırırken, aydın ve sanatçıların, emekten ve halktan yana tavir almaları konusunda yoğun çabalar içerisinde olmuştur her zaman. Hemen her röportajında, yazısında, her fırsatta, ülkemiz aydın ve sanatçılarının içinde bulunduğu olumsuz durumu eleştirmiş ve onları duyarlı kılacak çağrılarını yinelemiştir. Ülkenin gelisen bir gündemi üzerine, kimi zaman, onları eyleme çağırmış; kimi zaman, ortak etkinliklere davet etmiş; kimi zaman, onlardan bir imza alabilmek için, elde kâğıt, kâğıt kâğıt dolasmıştır. Kimi zamansa, onları bir araya getirebilmek, aydın-sanatçı birliğini sağlayabilmek için yapılan bir çok çalışmanın, basını çekmiştir. Aydın-sanatçının üretememesi, yalnızlığı, kendine güvensizliği, halktan kopukluğu, devrimci kültür ve sanat üzerine yazdığı yazılardaki eleştiriler, değerlendirmeler ve yaptığı çağrılar; Grup Yorum'un, bu konuda, nasıl bir çaba ve sorumluluk duygusu içinde olduğunu gösteriyor bize. "Kültür emekçileri; yasaklamalar karşısında, düzenin belirlediği platformda düşünmemek, bağımsız politikalar geliştirmek, iktidarın attığı adımları iyi izleyip, yeni yöntemler bulmak zorundadır. Yani gün-

Bir Kar Makinesi II

demokratik belirleyen; koyduğu baskı yasalarıyla, sanatı susturmaya çalışan oligarşi- 27 <jarsi değil, bizler olmalıyız. Egemenler, bütün olanakları; silahlı ve silahsız güçleri; bankaları, kasaları, karakolları, kışlaları, mahkemeleriyle, bu savaşın içindeyse; bizler de, emekçilerin olanaklarını, yaratıcı yeteneğini ve enerjisini seferber ederek, dimdik ayakta durmayı basarmalıyız. Duyarlı, devrimci, demokrat, tüm aydın ve sanatçılar, sözünü ettiğimiz sorunlarla karşı karşıyayız. Dolayısıyla, çözüm noktasında herkese sorumluluk düşüyor. Önemli olan, bu sorunları tespit etmek değil, somut adımlar atmaktır. Yasallık bittiği an, devrimci kültür-sanat faaliyetlerinin aksamadan devam etmesi için, simdiden hazırlanmalı gerekli olanaklar yaratılmalıdır. Atılacak adımlar, bu faaliyetlerin kendini somutlamasını, ses getirmesini ve her süreçte mücadelenin gereklerinin yerine getirmesini sağlayacaktır.

Halkla içiçe yaşayan, halktan öğrenmesini bilen ve halka bildiklerini öğretmesini hedefleyen sanatçıların ürünleri de, kişilikleri gibi halklaşmıştır. Burjuva ve küçük-burjuva sanatçının sığ dünyasında yaşadığı sorunlar, bunalımlar, konu sıkıntıları, açmazlar; halkın sanatçısının dünyasına bu sayede uzak duracaktır. Halkın yasal, hüznü, sevinci, ekonomik ve demokratik talepleri, devrimci sanatçının ürünlerinin konusunu oluşturacaktır ki, bu da, tükenmez bir kaynaktır.

Ülkemiz aydını bugüne dek, haksizliklere ve zulme duyduğu öfkeyi daha çok örgütlü mücadelenin dışında ifade etmiş; varolan potansiyelini, bireysel karşı çıkışlara ya da düzen sınırları içindeki örgütlenmelere hapsedmiştir. Ülkemiz aydınının karakterine baktığımızda, bariz bir "örgüt fbbisi"nin varlığını görüyoruz. Bunun da, sorunun her iki muhatabından kaynaklanan, baslıca iki nedeni vardır. Birincisi; sol, bugüne dek devrimci sanat ve örgütlü sanatçı kavramını sağlıklı temeller üzerinde şekillen-dirememiştir. Sanatsal uğraşlar ve sanat örgütlülükleri, sosyalist kültürün yaratılması ve yaygınlaştırılmasıyla birlikte iktidar mücadelesinin bir parçası olarak kavranmamış; bu alan; daha çok, kitlelere ulaşmanın pragmatik bir aracı olarak benimsenmiştir. Diğer yandan, sanatçıların da, yaşanan sorunları, devrimci bir yapı içerisinde çözmek, örgüt işleyişini yerleştirmek ve örgütlülüğü içselleştirmek yerine, örgütlü mücadeleden kaçışı tercih ettiklerini görüyoruz. Ülkemiz aydınının, örgütlülüğünden

Bir Kar Makinesi II

28 böylesi uzak durmasının sebebini, mücadelenin getirdiği bedelleri ödeme noktasındaki cesaretsizliğine; örgütlü mücadelede, kendilerini ifade edemeyecekleri yönündeki kaygılarına ve ülkemiz koşullarında, aydın kişiliğinin, örgüt disiplinine, Nazım'ın deyişiyle; 'zora gelememesi'ne bağlayabiliriz. Bu, bir anlamda, aydının, aydın olma sorumluluğunu içsel-lestirememesidir. "Aydınlar; bugün, halk nezdinde, büyük ölçüde öncü olma ve yön gösterme misyonlarını yitirmişlerdir. Halk, yarattığı örgütlülükler ve mücadeleyi getirdiği boyutla, politik olarak günümüz aydınının ilerisindedir. Bugün, hayatın her alanında, aydınlarımızın, halktan öğreneceği çok şey vardır.

Söylenmesi zor ve üzücü ama ülkemiz aydınları ve sanatçıları; bir kaç istisna dışında, büyük bir çürümeyi, yozlaşmayı yaşamaktadır. Burjuvazinin icazet alanında politikacılık yapanlar; sistemin yozlaşma politikalarına, ekmeğe parası edebiyatıyla, dört elle sarılanlar; tekellerin gölgesinde, solculuk yapanlar; halka küfredenler, burjuvaziye övgüler dizenler, tek kutuplu dünya masallarının teorisyenliğine soyunanlar ve emperyalizme yaltaklananlar; küçük farklarını koruyarak ama birbirlerine hoşgörüsüyle yaklaşıyorlar, bir arada yaşamaktadır. Özünde, hepsi aynı çıkar çevreleri ve sisteme hizmet eder bir role bürünmüştür. Üretimlerini, halka ulaştırmada sorunlar yaşamakta ve yalnızlaşmanın daha hazin bir boyutunu yaşamaktadırlar."

BİR SINIRDISI ÖYKÜSÜ

29

1993 yılında yapılmak istenen Kıbrıs Konseri'nin, Grup Yorum'un müzikal serüveninde ilklerle anılan yanları var. İlk yurtdışında karşılaştıkları ilk yasaklanan konser. Bu olaydan sonra, özellikle Almanya'da çok sık karşılaştıkları yasak ve engellemelerle. İkincisi ise, bu kitap yazılırken hala ilk olma özelliğini koruyor. Su ana kadar başka hiç bir ülkeden sınırdışı edilmedi Grup Yorum.

Lefke Spor Kulübü'nün organizasyonu ile düzenlenen konser için Kıbrıs'a davet ediliyor Grup Yorum. Konser dışında bir program olmamasına karşın, söylesiler gerçekleştirebilmek, yeni insanlar tanımak ve ilişkiler yaratabilmek düşüncesiyle, üç gün önceden yola çıkıyor Yorumcular; başlarına geleceklerden habersiz. Bes kişi çıkıyorlar yola; Sumru, Kemal, Nuray, Taner ve daha sonra Yorumcu olacak Özgürlük Türküsü elemanı İrsad. İlk engel, ülke çıkışında, havaalanında çıkıyor Yorumcular'ın karşısına. Taner, giyabi tutuklanması olduğu gerekçesiyle havaalanında gözaltına alınıyor. Daha önce, Eskişehir'de verdikleri bir konserden dolayı açılan davada, mahkeme ifadesi olmadığı için engelleniyor. Taner, tüm çabalarına rağmen bırakılmayınca. Grup Yorum apar topar uçağa yetiyor ve yola dört kişiyle devam etmek zorunda kalıyor. Büyük bir ilgiyle karşılanıyorlar Kıbrıs'ta. Gelislerini ve verecekleri konserleri, Kıbrıs günlük basınının, günler öncesinden ve masetten duyurmuş olması, şaşırtıyor Yorumcular'ı. Burada da, tanınmış olmalarına seviniyorlar. İlk izlenimlerini ve gelişmeleri şöyle anlatıyorlar;

"Sıcak, içten bir karşılama oldu. Türkiye'deyken, Kıbrıs'ın politik durumu ve genel siyasal gelişmeler hakkında bazı bilgilerimiz vardı. Özellikle, Rum kesimiyle yaratılmaya çalışılan gerginlikten dolayı, bölgenin, sürekli kontrgerilla denetiminde tutulduğunu biliyorduk. Tanışıp, sohbet ettiğimiz insanlar, demokratik hak alma eylemlerinin ve girişimlerinin önüne geçildiğini; örneğin, dernek açmak isteyen bir kişinin, yakın bir zaman önce arabasına bomba konulduğunu; özellikle, Türkiye'den gelen öğrencilerin, çok kolay sınırdışı edildiğini söylediler. Dingin, durağan bir yapısı var halkın; birbirinden yalıtılmışlar. Tüm bunları gözönünde bulundurarak, konserlere fazla izleyicinin gelmeyeceğini düşünüyoruz."

Bir Kar Makinesi II

Programa göre, iki konser gerçekleştirilecek. 2 Eylül'de, Lefke'de-ki Soli Harabeleri'nde; ertesı gün ise Magosa Kalesi'nde olacak konserler. Önce, bir söyleşiye katılıyor Yorumcular. Yoğun bir ilgi oluyor söyleşiye. Kıbrıs basını da geliyor. Sanatı yorumlayışları, yasaklar, yaşam biçimi, hedefleri... hatta, gruptan ayrılan insanlar... Pek çok soruyla karşılaşılıyor Grup Yorum. Ancak, bu söyleşinin haberini ertesı gün gözaltında okuyacaklar.

"Konser günü. Soli Harabeleri'ne oldukça erken gittik. Şıki bir provaya ihtiyacımız vardı. Taner gözaltında olduğu için repertuarda değişiklikler yaptık. Bu nedenle, konser öncesi günlerimiz, asil olarak provayla geçmişti. Soli Harabeleri'ndeki prova esnasında, henüz birkaç türkü söylemiştik ki, bir sivil polis geldi yanımıza. Konserin yasaklandığını söyledi. Böylesi anlar, basımıza daha önceden de gelmişti. Bu anlarda sunulan gerekçeler, keyfiligin aniti gibidir. Konser mekaninin, tarihi bir yapı olduğunu, konserin gürültüsünü kaldıramayacağını gerekçe gösteriyorlardı bu kez. Bu nedenle, konser sırasında yıkılabileceği iddia ediliyordu. Düşünsenize! Bir konser mekanı, bizim türkülerimizin gürültüsünden yıkılacak. Üstelik, orası bir açık hava tiyatrosu, antik tiyatro. Adı harabe ama yirminci yüzyılda yapılan bir çok binadan daha sağlam. Daha da ilginç; her yıl, onlarca konser veriliyor orada."

Yorumcular, konser salonunda gözaltına alınıyor. Kendilerinden sonra harabelere gelen ve aynı salonda Yorum'dan önce sahneye çıkacak olan Gaziantep Üniversitesi Konservatuari öğrencilerinin kurduğu 'Safaga Özlem' adlı koronun elemanları da gözaltına alınıyor. Neden gözaltına alındıkları açıklanmıyor Yorumcular'a. "Karakolda, bir polisin, yanın-dakine fisildadığı sözleri duyduk. Türkiye'den emir gelmiş. Bu arada, karakol karakol dolastırılıp duruyoruz. Bir günde, üç karakol değiştirdik ama bunun nedenini izah ettiler. Güvenlik gereğiymiş. İnanırcı değil tabi. Asıl nedenini, sonradan öğreniyoruz. Gazetecilerden ve bizi bıraktırmak için pesimizden gelen kalabalık bir izleyici topluluğundan kaçıyorlarmış. Son olarak, Magosa Limanı'na geldik. Sinirdisi edeceklerdi bizi. Ne sorduklarımıza cevap veriyorlar ne de bir açıklama yapıyorlardı. Gözaltında, açlık grevine başladık; serbest kalana dek sürdü bu. Her şey, hızlı ve gizli geliyordu. Gizli bir operasyon gibiydi sinirdisi edilmemiz.

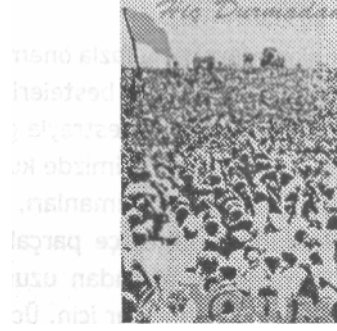
Açıkça kaçırılmistik. Resmi hiçbir sey yoktu ortada. Bu arada, limanda, İ>i Türkiye'ye götüreceğ olan vapurun kaptanı, can güvenliğinin olmadığını, can güvenliği sağlanmadığı takdirde, bizi götürmeyeceğini belirtti. Knptanı ikna edememiş olmalılar ki, o gün, Magosa Karakolu'nda tutulduk. Ertesi gün, Girne'ye götürdüler bizi ve üç ayrı vapura bindirip, birbirimizden ayırıp, öyle sinirdisi ettiler. Giderken de bir karar ilettiler bize. Bundan sonra Kıbrıs'a bir daha hiç giremeyecektik. Kontrgerillanın; Kıbrıs'ı, pilot bölge haline getirdiğini, Susurluk süreciyle birlikte herkes öğrenecekti. Biz yasiyorduk."

Yorumcular gözaltındayken, durumdan habersiz, antik tiyatroya gelen üç bin kişi, gözaltı durumunu öğrenince protesto etmeye başlıyor. Grup Yorum'un türküleriyle birlikte, halay çekmeye başlıyorlar. Türkülerin çaldığı teybe, polis el koyuyor. Bunun üzerine, izleyiciler, türkülerini kendileri söylemeye başlıyor ve halaya devam ediyor. Daha sonra, Grup Yorum'un ilk götürüldüğü karakolun önüne gelip, oturma eylemi yapıyorlar. Yorumcular'ı istiyorlar. Almadan gitmeyeceklerini söylüyorlar. Ancak, Grup Yorum elemanları, farklı karakollara götürüldüğü için, bulamıyorlar. Gazetecilerin de, görüşme çabaları sonuçsuz kalıyor. 2 Eylül günü yaşanan gelişmeler, Kıbrıs basınının bas sayfalarında yayınlanıyor. 3 Eylül günü, sinirdisi edilen Yorumcular ise, uzun süren bir yolculuğun ardından Mersin-Tasucu'na getiriliyor ve bu kez de Türkiye'de gözaltına alınıyor.

"Bizi, Silifke Karakolu'na götürdüler. Polis, Kıbrıs polisinin tam tersine, olayın Kıbrıs'ta planlandığını ima eden seyler söyledi. Açıkçası, topu Kıbrıs'a attı. Bir gün de, orada tutulduk. Ardından, savcılığa bile çıkarılmadan serbest bırakıldık. Gözaltına alınmamızla birlikte, Kıbrıs'ta yaşananları, İstanbul'a döndüğümüzde öğrendik. Günlük basının haberleri OKM'ye fakslanmış. "Soli Harabeleri'nde türkülerimizi çalan teybin bile gözaltına alınması, aslında her şeyin ifadesi. Türkülerimiz, nasıl da korkutuyor onları. İçinde, umut, direnç, mücadele azmi varsa; insanlar el ele: omuz omuza halaylar çekip, bir güç olduklarının farkına varıyorlarsa; halkı birbirinden koparan, yalnızlaştırma politikalarının tersine dönme-siydi bu ama engelleyememislerdi iste! Üç bin kişi halaylarımızı çekti. Kıbrıs'ta az görülür şekilde, karakol önünde eylem yaptı. Bizi engelleyerek.

Bir Kar Makinesi II

-
- 32 halkın öfkesini daha da açığa çıkardılar. Kazanan biz olduk!"
istanbul'a dönüste, OKM'de bir basın açıklaması düzenliyor Grup
- Yorum;**
"... Türkülerimiz sınırdışı edilebilir mi? Kıbrıs tarihinde, bu engelleme bir kara leke olarak kalacaktır ama Grup Yorum türküleri, sınırları aşmış, dilden dile söylenecektir. HALKLARIN TÜRKÜLERİ, SINIR TANIMAZ!"

HIÇ DURMADAN

"•Hiç DURMADAN' kasetimiz; yasadığımız sürecin, kendine has sorunlarını, kazanımlarını, yarattığımız yeni değerleri ifade etmeye çalıştığımız bir kaset. Toplumsal gelişmelere duyarsız ve sınırlı değil, rengini ve derinliğini mücadelenin zenginliğinden alan bir çalışma yakalamayı hedefledik. Bu çalışmayla; hayatın her alanında, alternatif bir güç; doğru-tutarlı bir politika ve etkinlikleriyle halkların umudu haline gelen bir anlayışın dağlarda, sokaklarda ve fabrikalarda yoğunlaşarak biçimlendiği, 'yeni insan'ın sesini taşımak istedik. 'Hiç Durmadan' ismini; tüm saldırılara rağmen, her seferinde, daha da ilerisini yaratan bir anlayışın kesintisizliğinin ismi olarak düşündük. Bu isim; aynı zamanda bizi, yani Grup Yorum'u da ifade ediyor zannediyoruz."

Sözlerin hazırlanmasından, stüdyo kayıtlarına kadar, 'Devrimci Mücadelede Sanatçılar'ın" yoğun emekleriyle oluşturulan 'Hiç Durmadan' in kayıtlarına, Hilmi olmadan giriyor Yorumcular. Taner, Sumru, Nuray ve Kemal'den oluşan grubun kayıtlarında, Grup Ekin'den Metin de yer alıyor ve üç şarkı seslendiriyor. 250 saatlik bir çalışma sonunda tamamlanıyor kaset. Yorum profesyonelleştikçe, stüdyo çalışmasındaki olanaklar da genişliyor. Bu da parçaların çalımı ve yorumundaki kaliteyi artırıyor.

Kaset tamamlandıktan sonra, ismin ne olacağı net. "Selam Olsun" olacak. Fakat, bu parça denetimden geçmiyor. Denetim Kurulu'na verilen dosyada, "Selam Olsun" adı kullanıldığı için, marsi, kasetten çıkarmanın yanısıra, kasetin adını da değiştirmek zorunda Yorumcular. O zaman, kasetin adını "Hiç Durmadan" olarak, değiştiriyorlar.

"Önceki kasetlerimizden farklı olarak, 'Hiç Durmadan'da alet

Bir Kar Makinesi II

34 kullanımına daha fazla önem vermistik. Enstrümental parçamız dışında, hemen tüm bestelerimizde, çalgıların canlı olarak kullanıldığı daha zengin orkestrayla gerçekleştirilen bir çalışma çıktı sonuçta. Önceki kasetlerimizde kullanmadığımız elektrik gitar, klasik kemence gibi enstrümanları, ilk kez kullandık. İlk kez bu kasette, okuduğumuz Kürtçe parçaların ezgileri, tümüyle bize aitti." 'Hiç Durmadan'ın ardından uzun ve yeni gelişmelere gebe bir turne başlıyor Yorumcular için. Üç ay sürecek olan Avrupa turnesi.

3. BOLUM

TÜRKÜLERİMİZ KAZANACAK

"Hiç Durmadan" kasetinin sonrasında, yeni bir dönem başlıyor Grup Yorum için. Yasak ve engellemelerle birlikte devam eden faaliyetleri, bir engelle daha karşılaşıyor. 1992 yılında, Denizli'de verdikleri bir konser sonrası, İzmir DGM'de açılan dava, sonuçlanıyor ve hızla Yargıtay'dan onayını alıyor. Kemal ve Sumru, yirmiser ay hapis ve kırk ikiser milyon para cezasına maruz kalıyor. Ve kısa süre içinde aranır duruma düşüyorlar. Yurtdışında Yorumcular. Kemal ve Taner, pasaport alamadıkları için; turneye Sumru ve Nuray çıkabiliyor. Grubu tamamlamak için. Özgürlük Türküsü'nden Hakan ve Ufuk, destek olarak katılıyor. Grup Yorum'un yarısı, yurtdışındayken; diğer yansı Türkiye'de konserler veriyor.

Bu dönemde, Bursa'dan bir haber geliyor. Bursa-Orhangazi'de, yerel bir radyoda, müzik programı yapan bir sunucu; Grup Yorum'un şarkılarını çaldığı için, isten atılıyor. Tepki gösteriyor bu duruma Grup Yorum; açıklamalarla protesto ediyor. Aynı tepki, o bölgedeki radyo dinleyicilerinden de geliyor.

Konserlere izin verilmeyerek başlayan bu süreç. Valilik genelgelerine ve Milli Güvenlik Kurulu'nun yasak kararlarında, Grup Yorum isminin geçmesine kadar uzayacak. Yurtdışı turnesinde, Ekim '93'te başlayıp Aralık'ın sonuna kadar uzayan konser dizisinde; Almanya'da, Dortmund, Bielefeld, Bremen, Münih ve Stuttgart; ayrıca, Londra, Paris, Viyana, Linz ve Rotterdam'da, yirmi bine yakın gurbetçiye konserler veriyor; bir dizi söyleşi gerçekleştiriyor ve Almanya'nın Bonn kentinde, Küba Halkıyla Dayanışma Yürüyüşü'nde konser veriyor. Denizli konseri nedeniyle, İzmir DGM'den aldıkları cezanın onayladığı haberi, bu yoğunluk içerisinde ulaşıyor kendilerine.

Grup Yorum elemanlarının, yargılanıp ceza aldıkları konser; 15 Mart 1992 tarihinde. Denizli'de gerçekleşiyor. Görünürde, her zamanki konserlerden biri bu. Konser öncesi engelleme girişimleri; polisin, konser salonundaki keyfi tutumu, konser sırasında zabıt tutan polis görevlileri... her şey olagan seyrinde... Konserden sonra öğreniyorlar, haklarında dava

Bir Kar Makinesi II

açıldığını. Üç nedenle suçlanıyor Grup Yorum: Bölücülük propagandası yapmak, örgüt üyesi olmak ve izinsiz para toplamak. Tüm bunlar ise, konser sırasında, polisin zabıt tutarken yaptığı teyp kayıtlarının çözümlenmesi sonucu "ortaya çıkıyor". İzleyicilerin attıkları sloganlar, Grup Yorum'un söylediği türküler ve bazı türkülerin öncesinde yaptıkları konuşmalar, söyledikleri Kürtçe türküler, bölücülük propagandası suçlaması için yeterli oluyor. Atılan sloganlar ve Yorum'un yaptığı konuşmalar ise, örgüt üyeliğine kanıt oluşturuyor. Konserin bir yerinde, Grup Yorum; elde edilen gelirin, Zonguldak maden işçilerine dayanışma olarak gönderileceğini ifade ediyor. Bu da 'izinsiz para toplamak' suçuna dahil ediliyor. Böylelikle, Denizli Savcılığı maharetiyle davaya başlanıyor. Önce, Denizli Ağır Ceza'da görülen dava, kısa bir süre sonra, İzmir DGM'ye sevk ediliyor. İki Yorumcu'nun suçlandığı bant çözümlenmeleri, ciddiyetsizliğin, ön yargının ve ceza verebilmek için, hukuk ve yasa tanımazlığın bir kanıtı olarak, tarihe yazılıyor. Her şeyden önce; varolan yasalarda, teyp kaseti, telefon sesi ya da video görüntüsü gibi, sese ve görüntüye dayalı unsurlar, suç delili olarak gösterilemez. Ancak, Grup Yorum'un suçlanmasında, mahkemenin ele aldığı en önemli kanıt olarak, bu kaset çözümlenmesi gösteriliyor. Komedi, tam da burada başlıyor. Örneğin, Yorum'un konserde söylediği, "Çav Bella" kaset çözümlenmesinde "Çal Meryem" olarak geçiyor. Aynı şekilde, bir sarkinin içinde geçen, "Senin de sesin olmalı", "Senin de bebeğin olmalı", ya da bir sarkinin öncesinde, Küba Devrimi'ne ilişkin okunan, Nazım Hikmet şiirinde geçen: "Bir anda başlayan top ve mit-ralyöz sesleri" dizesi çözümlenmede, "Fidanda başlayan top ve mitralyöz sesleri"ne dönüşüyor. Ellerindeki tek delil olan kasetin

bütünün ne hale geldiği ve amaçladıkları sonucu çıkartmalarının hiç de zor olmadığı da ortaya çıkıyor. Mahkeme, kasedi bir hukuksuzluk örneği olarak, delil kabul

ediyor ve Grup Yorum'un geleceğini sekillendirecek, yeni bir süreçte, başlamış oluyor.

ÖZGÜRLÜK HAKKI VE KAMPANYA

39

Yorumcular, bu haksiz kararı kabul etmiyor ve bir kez daha özgürlük haklarını kullanıp, teslim olmama kararı alıyor. Sumru, karar açıklandığında, yurtdışı turnesinde olduğu için, Türkiye'ye dönmüyor. Yollarının, gerçek anlamda ayrı düşmesine dek, mücadelesine, orada devam ediyor. Kemal ise, OKM'nin dışında, devrimcilik yaşamının yeni adımlarını atmaya hazırlanıyor. Özgürlük Türküsü elemanları, Ufuk, tr-sad ve Hakan; Grup Yorum'a geçiyor ve hapis cezası öncesi, eleman sayısı dört olan Grup Yorum'un, yedi elemanı oluyor. OKM'ye, hemen hemen aynı zamanda gelen bu üçlü; turne sonunda, gene birlikte, aynı anda Yorumcu oluyorlar.

Yasanan bir çok sıkıntının, üretimlerin ve devrimci sanatçı sorumluluklarının içerisinde, alternatiflerini de yetistiyor Grup Yorum. Bir "Kar Makinesi" gibi açtığı yolda, pesinden gelen müzik grupları ve oluşturduğu koroların elemanları; zamani geldiğinde, bir çok deneyimi yaşamış insanlar olarak, Grup Yorum'a katılıyor. İleriki süreçte, benzer örnekleri çok sık yaşanacak bu durumun. Yani, "bir elemana ihtiyacımız var" deyip eleman aramıyor Grup Yorum. Böylesi bir ihtiyacı duymadan önce, eğitmeye başladığı bir çok yetenekle içice. Bu da, Grup Yorum'un, en belirgin özelliklerinden biri oluyor. Hiçbir zaman, elemansız kalmıyor ve sürekli kendini yenileyebiliyor. "Yorumcu olmanın" zorluklarından dolayı; sık sık değişen elemanlara rağmen, bu durum, Grup Yorum'un kalıcılığını etkilemiyor. Kuskusuz, bu özellik tek basına, Grup Yorum'un değil; onu vareden politik şekillenmenin yarattığı bir kültürün yansımasıydı.

Cezayla birlikte, yeni Yorumcular'ın da dahil olduğu bir kampanya başlatılıyor. Eylemlerle, konserlerle, sanatçı dayanışmasıyla, zenginleşen yoldaşlık ilişkileriyle, ayrılmalar ve yeni katılımlarla, Kemal'in tutsak düşmesiyle, yasaklanan konserleriyle, gelişen kolektivizmiyle yetkinle-serek çıkacak bu süreçten Grup Yorum. Kazandığı tüm değerleri; yasadıklarıyla birlikte, "İleri" kasetine, bir kolektivizm ve yaratıcılık örneği olarak aktaracak. Birlikte faaliyet gösterdikleri OKM emekçilerinin yanı sıra, Ankara Ekin Sanat Merkezi çalışanları ve yurtdışında bulunan Sumru da yürütülen kampanyaya buldukları yerlerden katılıyor, ilk

Bir Kar Makinesi II

40 olarak, Atatürk Kültür Merkezi önünde bir basın açıklaması yapıyorlar. Ağzılan bantlı; yerde, zincire vurulmuş gitar, bağlama, flüt, kitaplar, gazeteler... Basın açıklamasından çok, bir eyleme benzeyen gösteriye; TIYAD (Tutuklu Aileleri ve İnsan Hakları Yardım Derneği)'li aileler, DLMK (Demokratik Lise için Mücadele Komiteleri) ve İYÖ -DER (İstanbul Yüksek Öğrenim Derneği)'li öğrenciler; Karikatürist Ahmet Erkanlı,

Grup Munzur ve OKM'li sanatçılar katılıyor. Basinin ilgisi yoğun.

41

Karikatürist Mordillo'nun bir çizimi vardır. Kursuna dizilmek üzere olan bir kişi, tam ateş edilmek üzereyken, ıslıkla bir melodi çalar. Askerler de, silahlarını, havada uçusan notalara çevirirler. Öyle ya; o isyancı ölse bile, çaldığı melodi, kulaktan kulaga dolacaktır. Grup Yorum, kendisiyle bütünleştirdiği bu karikatürü, 1992 yılında yaşadığı firar döneminde, büyükçe bir beze çizdirmisti üzerinde "Bu Ses Hiç Susmaya-cak!" yazan bu pankart, o dönem yapılan röportajlarda hep nrkalarındaydı. Bir süredir arşivlerinde duran büyük bez karikatür, bir kez daha çıkıyor gümsigina. Taner'in okuduğu açıklama sonrası, hep birlikte, "Dağlara Gel" ürküsünü söylüyorlar. Basın açıklamasının ardından. Adalet Bakanlığı'na ulaştırmak üzere, bir imza kampanyası ve yine Adalet Bakanlığı ile Kültür Bakanlığı'na yollanmak üzere, telgraf kampanyası başlatıyor Grup Yorum.

Ankara'da ise, Ekin Sanat Merkezi, bir dayanışma gecesi düzenlemek için kolları sıvıyor. Telgrafi, bakanlıklara, basın esliğinde Sirkeci .Postane-si'nden, ilk kendileri çekiyor. Telgraf metnini, gene basın aracılığıyla ve Tavr Dergisi'nin eki olarak, halka ulaştırmaya çalışıyorlar, imza kampanyası, düşündüklerinden çok daha başarılı geçiyor. İstanbul dışında, basta Ankara olmak üzere, ülkenin pek çok yerinden, binlerce imza geliyor. Telefonda, isimler yazdırılıyor; faks yoluyla, birçok kurumdan, adeta imza yağıyor OKM'ye. Yurtdışında ise, Avrupa'nın bir çok ülkesinin yanı sıra, Filistin'den, Kıbrıs'tan, yüzlerce imza gönderiliyor, Grup Yorum'la dayanışmak için. OKM, yoğun bir ziyaretçi akınına sahne oluyor. Bazen, bir imza atmak; bazen de, topladığı imzaları iletmek için, birçok Yorumse-ver ziyaret ediyor, OKM'yi. Tek tek kişiler dışında, liseli ve üniversiteli gençlik grupları, belediye işçileri, Gebze-Darica SHP İlçe Gençlik Komisyonu, toplu olarak ziyarete geliyor. O günler, yüz günü askin bir süredir direnişte olan Gebze-Öncü Plastik işçileri, yanlarına basını da alarak, geliyor, iki ayrı direnişin sahipleri, OKM'de buluşuyor.

Bir gün, küçük bir kız geliyor ve "Tek basıma topladım." deyip 450 imzayı, Yorumcular'a veriyor. Grup Yorum da, kampanya için yaptırdı-Oi rozeti, törenle(!) takıyor genç Yorumsever'e. Dostlukları pekiştiriyor; yeni dostlukların da, başlangıcı oluyor kampanya.

SUSTURÜLAMAZ!

**"Kar Makinesi" Engelleri Asarak
Yoluna Devam Edecek!**

Sevinçli bir haber gibi siyirilip geldiniz koyu karanlıkların içinden. Türkülerinizle soluk oldunuz aydınlık bir kavgaya. Sizin türküleriniz güç verdi ellerinde tas ve sopalarla direnen gecekondulu halkına... Kömüre kazmayı sevdiiren maden işçisinin yoksulluğu sizin türkülerinizle dönüştü Öfkeye,...İnsanlık onurunu çiğnetmemek için açlığın koynuna yatan devrim hamalları sizin türkülerinizle selam durdu geleceğe kosalara...Baharın müjdecisi sahanların barikatlardan yükselen direnç dolu zilgileri sizin türkülerinizle yayılıyor ovalarda dağlarda... Bedeni yorgun analar " Düşmem o güne kadar ogul!" diyor sizin türkülerinizle... "Çtya Ez im" diyor dörtbin yılın sevdası sizin sesinizde... Sesiniz insana yarasa bir geleceğin müjdecisiyken susturulmak isteniyorsa eger, türkülerinizle kenetlenip halaya durmuş bedenlerimiz şimdi bir kat daha hızlanacak.

**TÜRKÜLER SUSMAZ
HALAYLAR SÜRER!**

İmza kampanyasına destek veren Grup Yorum
dostları ve ortaköy Kültür Merkezi adına
Ayçe İdiJ Eritmen

POLIS ESLIGINDE RUHI SU ZİYARETİ

43

Ankara'daki dayanışma gecesinin, yoğun hazırlıkları sürerken; kampanya programları çerçevesinde, Ruhi Su'nun mezarını ziyaret ediyor Yorumcular. Mezarlık ziyaretine, OKM'li sanatçıların yanı sıra, kampanyanın birçok etkinliğinde, yanlarında olan Karikatürist Ahmet Erkanlı ve ÇASOD (Çağdas Sinema Oyuncuları Derneği) üyesi. Sinema ve Tiyatro Sanatçıları Nur Sürer, Orhan Aydın ve Nükhet Egeli de geliyorlar. Polis ablukası esliğinde gerçekleşen ziyarette, hep birlikte, "Bize Ölüm Yok"u söylüyor Yorumcular ve bir mektup okuyor Ruhi Su'ya;

"Sevgili hocamız Ruhi Su,

Bugün ne ölüm yıldönümünüz, ne de doğum... ama bir kez daha mezarınızın başındayız. Sizin de hiç yabancı olmadığınız, onurlu yaşamınız boyunca temsil ettiğiniz; ilerici halk kültüründen ve kişiliğinizden dolayı, nasibini aldığınız ve özellikle son dönemlerde, üzerimizde yoğunlaşan, anti-demokratik baskı ve uygulamaları protesto etmek; bunu da, sizinle paylaşmak istiyoruz.

...Bu ne ilk dava ve cezaydı, ne de son olacak. Çünkü amaç; yoz, çürümüş, ahlaksız bir burjuva kültüre ve faşist uygulamalara karşı, emekten ve halktan yana bir mücadeleyi, halkların kardeşliğini, birlikte bağımsızlığını ve ilerici halk kültürünü bögmektir. Pir Sultanlardan, Dadaloğulları'dan, Karacaoğlanlar'dan, Bedreddinler'den, Nazım'dan gelen direnişle, paylaşımın simgeleşmiş halk kültürümüz; bugün, ancak mücadeleci bir anlayışla geliştirilebilir, çağdas kılmabilir. Sizin de dediğiniz gibi, "ekmekten aska kadar", emeğin hakkını ve özgürlüğü amaç edinmiş bir mücadeledir bu. Eğer türkülerimizde, yazılarımızda ve yaşamımızın her anında, halkın içinde, onun sıkıntılarını, özlemlerini içimizde taşıyabiliyorsak ve emekçilerin istekleriyle, kendi isteklerimizi buluşturabiliyorsak, sanatımızın bir değeri vardır. İşte, tahammülsüzlük budur. Baskılar bunun içindir.

Burada, mezarınızın başında, bir kez daha söz veriyoruz. Bizi sustu-ramayacaklar! Ve gözünüz arkada kalmasın. Ruhi Su hocamız; yarattığınız değerleri koruyacağız. Ve yenilerini katarak geliştireceğiz!

Türküler Susmaz Halaylar Sürer. Emekten. Halktan Yana Kültür ve Sanat Susturulamaz!"

44 ANKARA'DA, YORUM'LA DAYANISMA GECESİ

Ankara Yükselis Koleji Salonu'nda yapılıyor, "Grup Yorum'la Dayanisma Gecesi". Etkinlik, Ankara Ekin Sanat Merkezi'nin yoğun çabalarıyla ve yerel bir radyonun izin almasıyla gerçekleşiyor. İzin konusundaki sikintinin yanısıra, konserden iki gün önce, Kemal'in yakalandığı haberi, oldukça üzüyor Yorumcuları. Önce, İstanbul Siyasi Sube'de tutulduğu haberi geliyor. Ancak; daha sonra, Edirne'de gözaltına alındığını ve Edirne Siyasi Sube'de tutulduğunu öğreniyorlar. Bu gözaltıyla birlikte, Kemal'in, onaltı ay sürecek tutsaklık süreci başlıyor. Etkinliğin yapılacağı gün. Ekin Sanat Merkezi basılıyor. Gecede yer alması gereken Grup Ekin ve Ankara Halk Sahnesi sanatçılarının çoğu, gözaltına alınıyor. Bu baskınla; polis, fiili olarak, geceyi engellemeyi amaçlıyor. Ancak, 23 Ocak 1994 Pazar günü, dayanisma gecesi yapılıyor. Onüç bin dinleyici katılıyor geceye. Sanatçı katılımı da, oldukça yoğun. Grup Yorum'un dışında, Ezginin Günlüğü, eksik kadrosuyla Grup Ekin, Grup Dalga, Fevzi Kurtulus, Koma Agire Jiyan, Ayşe Gülen Halk Sahnesi, Genç Ekin Sanat Merkezi Tiyatro Grubu ve sergilediği slayt gösterisiyle Fotoğraf Sanatçisi Engin Kaban katılıyor. Ayrıca, konuşmalarıyla, Öykücü Hayati Azim, Fotoğraf Sanatçisi Mehmet Özer ve Yazar Ali Balkız da sahneye çıkıyor. Birçok mesaj geliyor geceye. Etkinliğin sunuculuğunu, Sinema ve Tiyatro Sanatçıları Nur Sürer ile Orhan Aydın üstleniyor. "Sömürünün, haksizliklerin,

Bir Kar Makinesi II

iskencenin zulmün olduğu bir dünyada, halkın aydınlarının ve sanatçılarının direnişi sürecektir. Onları bir kez de buradan selamlıyoruz!" sözleriyle başlıyor program. Oldukça başarılı geçiyor dayanışma gecesi. İzleyiciler, program boyunca neredeyse hiç oturmuyor. Sahneye, son olarak, Grup Yorum çıktığında, coşkulu bir birliktelik, en üst boyutuyla yaşanıyor. Yeni Yorumcularla eski Yorumcular, heyecanlı ama uyumlu bir konser veriyorlar. Konserlerinin son parçasında, sahneye tüm sanatçılar çağrılarak/"Dağlara Gel" söyleniyor. Tatlı bir yorgunlukla, İstanbul'a dönüyor Grup Yorum ve birlikte yolculuk ettiği sanatçılar. Fakat, önlerinde fazla bir dinlenme payı yok. Kampanyaya devam ediyorlar ve her etkinliklerini kampanyanın bir parçasına dönüştürüyorlar. Bu kapsamda, Ankara'daki dayanışma gecesini. İstanbul'a taşıma fikri doğuyor. Böylelikle, İstanbul Valiliği tarafından, bes yıldır devam eden konser yasasını da delmeyi hedefliyorlar. Konseri, Yedikule Zindanları'nda yapabilmek için yoğun olarak çalışıyor Grup Yorum. 3 Temmuz 1994'te gerçekleştirmek istedikleri konser, son gün yasaklanıyor. Konser alanı önünde, protesto açıklaması yapan Grup Yorum ve üçyüz kişiye, polis saldırıyor. Aralarında, Tavr Dergisi çalışanı olan ve daha sonra, 1996 Ölüm Orucu'nda şehit düşen, Ayşe İdil Erkmen'in de olduğu, onbes kişi dövülerek gözaltına alınıyor. Ankara'daki program nedeniyle, sunucular Nur Sürer ve Orhan Aydın hakkında, bölücülük propagandası suçlamasıyla, Ankara DGM tarafından dava açılıyor.

46 30 MART 1994... MÜJDELER OLSUN...

Harcina; halkın öfkesi, coskusu ve alinterinin katıldığı; yeni insanın ellerinde şekillenen bir yapı yükseldi o gün. Adım attıkça; verimli toprakları, ovaları; vadilerinde, mitralyöz seslerinin yankılandığı dağları ve ardındaki safığı müjdeledi hayat. Ve güneşte parlayan taze bir buğday yemisi gibi boy verdi... Emegi ve onuru yağmalananlara umut olarak doğdu... Selam olsun!.. Isigimiz, hürriyetimiz, ekmeğimiz... Soguktan elleri çatlamış, kel kafalı, ayakları çıplak çocuklar onun yolunu gözdü. Önderdi, yol göstericiydi. Artık onun adıyla çınlayacak, sokaklar. Onun adı yazılacak, engin maviliklere. Isıkları sönmüş, hayata küsmüş sokaklar, onun sesiyle senlenecek. Halkların iktidarı adına, zorlu, sinanmış günlerin, yılların arasından sıyrılıp geldi UMUT...

Halkların, her geçen gün daha ağır bir zulüm ve sömürü cenderesine sokulduğu bir süreci yaşıyordu Türkiye. Hak gaspları, özelleştirme politikaları artarken, kapsamı genişletilen anti-terör yasasıyla, halkın ve devrimcilerin sesi, daha da boğulmaya, yokedilmeye çalışılıyordu. Türkiye, '94 yılına, köy yakmalar, Ali Efeoğlu'nun kaybedilmesi, İsmail Beşikçi'nin tekrar tutuklanması; DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılıp tutuklanması; özelleştirme uygulamaları, anti-terör yasası, binlerce tutsak, acı, kan ve gözyaşıyla giriyordu.

Ancak, onlarca ş kolunda, onur dolu direnislere de sahne oluyordu aynı günler. Aylardır devam eden, Gebze Öncü Plastik işçilerinin, İsten atılan Adana Toros Gübre işçilerinin, Kağıthane işçilerinin direnisleri, tüm baskılara rağmen, tarihin o dilimine, adını yazdırıyordu. Bir yandan, çirpınan ve kanlı yüzünü gizlemeye çalışan düzenin partilerinin, Mart ayında gerçekleşecek yerel seçim konvoylarını izliyordu halk. Yalan ve iki yüzlülük akıyordu, attıkları her nutukta; verdikleri her vaatte.

İşte bu yalanın, sahtekarlığın, ahlaksızlığın, kayıp ve katliamların yaşandığı; iskenceler ülkesinin, işgal edilmiş topraklarında; 30 Mart 1994'te, özgürlük ve bağımsızlık güneşi olarak doğdu umudun adı. Bir güvenli el, bir güvenli yol. Bu yol; yasaklarla anılan Grup Yorum'un, tüm engeller içinde, savrulmadığı, geriye dömediği; halktan koparılmaya çalışıldıkça, onunla daha da içice olduğu, güçlendiği, bir yoldu.

Emegin ve alinterinin suladigi sokaklar, caddeler, meydanlar; ısrarla, yalanin, ikiyüzlülüğün, sahtekarlığın aktığı seçim kampanyalarıyla, kirlilmeye çalışılıyordu.

27 Martta yapılacak yerel seçimler için, partiler afisleri, pankartları ve konvoylarıyla, gürültüye ve kirlilige boguyor sehri.

Ankara'daki dayanisma gecesinden birkaç gün sonra, telefonlar yagiyor OKM'ye. Aynı gün, gazetelerde de okuyor Grup Yorum. MHP, seçimlere ilişkin hazirladigi propaganda kasetinde, "Daglara Gel" türküsünü, sözlerini degistirerek kullaniyor. Düzen partilerinin özelligidir. Günün popüler sarkilarini, her seçim döneminde, sözlerini kendi amaçlarına göre degistirerek kullanir. Halkin dilinde olan kimi sarkılan, kendilerine yontarak, halkta bir sartlandirma yaratmaya çalışirlar. Sahtekar yüzlerini örtmeye çalıştiklari makyajlardan biridir bu yöntem. MHP de, Yorum'un, "Cesaret" kasetinin öne çıkan ve genis halk kesimlerince begenilen "Daglara Gel" türküsünü, aynı kirli amacına

Bir Kar Makinesi II

alet etmek istiyor. Hemen, bir basın açıklamasıyla, bu kirlî yöntemi protesto ediyor Grup Yorum.

"Türkülerimiz emekçi halklarındır" diye basılıyor açıklama; "(...)'Daglara Gel' türkümüzün sözleri, Gevheri'ye; bestesi ve müzik düzenlemesi ise, Grup Yorum'a aittir. Dolayısıyla, bizim iznimiz dışında, herhangi bir biçimde değiştirilerek ya da değiştirilmeden kullanılması, tümüyle bir hak gaspı ve hırsızlıktır.

(...) Türkümüz, emekçi halkın diliyle konuşmakta; onun yasadışı sıkıntılar ve acılar karşısında, dirençli ve umutlu olmayı, haksizliklerle mücadele etmeyi öğütlemektedir. Türkümüzde, 'Daglara Gel' diye sesleniyoruz. Dağlar, ezilen halkların umududur. Geleceğin müjdecisidir. MHP'yi ise, Kahramanmaraş, Çorum Katliamları'ndan tanıyoruz. Kontrgerillanın masası olduğunu biliyoruz. Devrimcilerin ve halkların katili, faşist MHP'nin, Grup Yorum'un şarkısını kullanması, emekçi halklara ve onların özgürlüğü için yürütülen bir mücadeleye hakarettir.

(...) Grup Yorum'un türküleri emekçilerindir. Onların acılarını, sevinçlerini, özlemlerini anlatır; direnme ve mücadele azmi verir. Geleceğin ve özgürlüğün düşmanı katiller tarafından kullanılmasına izin vermeyelim. MHP, kanlı elini, derhal şarkımızdan çekmelidir."

Açıklama bir çok günlük gazetede yer alıyor ve konu bir anda med-yatiklesiyor. Röportajlar yapıyor Grup Yorum'la. Gazete haberlerinde. Grup Yorum'un açıklamalarının yanı sıra, MHP'nin açıklamaları da yer alıyor. MHP, kullandıkları parçanın, "Daglara Gel" olmadığını iddia ediyor ama daha da önemlisi, Yorum'un yaklaşımını hak etmediklerini belirtip, tüm seçim döneminde böylesi bir teshirin yarattığı siktintiden kurtulmaya çalışıyor. Ardından, MHP aleyhine bir dava açıyor Grup Yorum. Konuya ilişkin yaptığı açıklamalarda, bunun, türkünün izinsiz kullanımı karşısında açılmış bir telif hakkı davası olmadığını özellikle belirtiyor. Bilirkişi raporları da, bestenin, Grup Yorum'a ait olduğunu belirtince. Yorumcular, davayı kazanıyor. Dava boyunca, basının yanı sıra, kamuoyunun da ilgisi yoğun oluyor. Çeşitli sanatçılar dışında, öğrenciler, TIYAD'li aileler, Bem-Sen(Belediye Emekçileri Sendikası)'li memurlar, mahkeme boyunca destek sunuyorlar Grup Yorum'a.

AÇLIGA VE ZULME KARSI AYAGA KALK

5 Nisan 1994 tarihi, kriz içinde çirpınan siyasi iktidarın, emperyalizme ve tekelci sermayeye nefes aldirmek için, tarihin en ağır ekonomik kararlarını aldigi gün olarak geçiyor, halkın belleğine.

DYP-SHP hükümetinin, önce IMF'ye sundugu, sonra da, uygulamaya koyduğu "5 Nisan Ekonomik İstikrar Paketi"; bir karabasan gibi giriyor halkın yaşamına. Paketin diğer adı, "Acı Reçete". Yani, zamlar, ücretlerin dondurulması, isten atılmalar, açlık, yoksulluk, ekmek kuyrukları... Önce, saskin; pesisira, öfkeli emekçi. Egemenlerse, panik içinde. Patlarsa bu volkan, son çirpinislar da bosa gidecek, iktidar, hiç beklemeden, "Haydi Türkiye!.." edebiyatına baslıyor.

Aynı günlerde, Haklar ve Özgürlükler Platformu ise, bir açıklama yaparak, "Hayir!" diyor: "Biliyoruz ki, bu krizin sorumlusu, biz degiliz. Krizin sorumluları, halklara hizmet yerine bomba yagdiran, kursun yagdiran, jopla-yan, isten atanlardır!"

Bu açıklamayla birlikte, bir kampanya baslıyor; tepkileri örgütlemek, emekçi halkın öfkelerini bilinçli mücadeleye aktarmak için... Grup Yorum ve bünyesinde çalıştığı Ortaköy Kültür Merkezi de, bu platform içinde. Böylelikle, "Açliga ve Zulme Karsi Ayaga Kalk!" adıyla, büyüyerek şekillenen kampanya, Agustos ayına kadar devam ediyor. Kampanyada; eylemlilikler boyunca, Grup Yorum ve Özgürlük Türküsü direnislere türküleriyle can katıyor. Ayse Gülen Halk Sahnesi, "Zamlara Hayir" adlı sokak oyunuyla; FOSEM ise, video çekimleri ve dia gösterileriyle kampanyada yer alıyor. Devrimci sanatçılar, kampanyanın önemli unsurlarından biri haline geliyor. Grup Yorum, bu süreçte, Anadolu'da da birçok konser veriyor. Bandırma, Sivas, Mugla, Amasya-Gümüşhacıköy, Adana -Yenice, Gaziantep, izmir, Denizli ve Antalya'da gerçekleşen konserlerde içinde bulunduğu sürecin siarini taşıyor halka. Adana ve Mersin'de, tıpkı istanbul'daki gibi, valilik emriyle konser yasagi olan Grup Yorum'un, Adana-Yenice' deki konseri, büyük bir ilgiyle karsilanıyor. Dört bin kisi izliyor konseri. Ancak, konser sırasında, bir

Bir Kar Makinesi II

54 "mesaj krizi" yasaniyor. Konseri izlemeye gelen DSP'li Belediye Baskani, konsere gelen mesajlari okutmamak için, Grup Yorum türkü söylerken, zabitalari sahneye saliyor. Yorumcular, ellerindeki mesajlari vermemek için direnirken türküyü de kesmiyorlar. Konser devam ederken sahne karisiyor. Izleyicilerin bir kısmi, sahne üzerinde, zabitalari kovalayip, adeta uçururcasina, asagi atarken; Grup Yorum da, türküsüne devam ediyor. Sarki bittiginde ise, enstrümanlarini silah gibi kullanip, gitar ve baglamalarla zabitalari kovuyor Yorumcular.

Antalya'da, özürlü bir çocukun tedavisi için gerçekleştirdikleri ve üç bin kisinin izlediği konser sonrasında, polis, izleyicilere saldiriyor ve 25 kisiyi gözaltina aliyor. Gaziantep'te, dört bin kisinin izlediği konser sonrası, bu kez, polis; izleyicilerin üzerine ates açarak, 52 kisiyi gözaltina aliyor. Yorumculara da saldiran polis, Yorumcular kolkola kenetlenince, alamiyorlar. Denizli'deki konser sonrası ise, bir kez daha dava açiliyor. Bu kez, Ufuk, alti ay hapis cezasina çarptiriliyor. Denizli Savcisi, yasaklamak yerine, dava açarak ve *cezalar* yagdirarak, Grup Yorum'un kente gelmesini engellemeye çalissa da, bir ise yaramiyor. Artık bir irade savasi yasaniyor Grup Yorum ve Denizli Savcisi arasında. 1994 yilinda, 19 Haziran'da gerçekleşen Denizli Konseri sonrası, sekiz yil, bu şehirde konser veremiyor Yorum. Ta ki, 2002 yilina dek. Sekiz yil sonra, ayni salonda cöskulu bir kitleye sesleniyor.

Bir Kar Makinesi

GÖRÜS GÜNÜ KABINLERDE KONSER

Emekçi halk, zam ve artan işsizliği yasarken, hapishanelerdeki devrimci tutsaklar da, yeni saldırı ve tecrit politikalarıyla karşı karşıyaydı. Daha önce, Eskişehir'deki hücre tipi hapishane uygulaması, devrimci irade karşısında ters teperken, bu kez bölgesel hapishane uygulaması için, yeni kararname çıkarılıyordu. Karar gereği, tutuklanan birçok devrimci, yargılanacakları illerin dışındaki hapishanelere gönderilmeye başlandı. Tutsakları birbirinden koparıp, tecrit etmek ve böylelikle, daha kolay saldırı zemini yaratıp, boyun eğdirmeye yönelik bu politikaya, hapishanelerden, kısa sürede cevap geldi. Tutsaklar, süresiz açlık grevine başladı. Açlık grevi, otuzuncu gününe geldiğinde ise bir kez daha devrimci irade kazandı. Ve tutsaklar, bulunmaları gereken hapishanelere geri getirildiler.

Direnisin bittiği gün, 6 Nisan 1994'te, Bayrampasa Hapishanesi'ne gidiyor Grup Yorum. Kalabalık görüş günü, Yorum'un, tutsaklarla birleşen sesiyle çinliyor duvarlar. Kabinlerin bir tarafında, tutsaklar; diğer tarafında Grup Yorum ve aileler. Direnisi kazanmanın mutluluğuyla, açlık grevinin yarattığı bitkinliğe rağmen halay çekiyor tutsaklar. 1988 yılındaki açık görüş ziyaretinden sonra, bir kez daha devrimci tutsaklarla, buluşuyor Grup Yorum. "Bayrampasa konseri" sırasında bir türkü isteniyor Grup Yorum'dan. Görevli Gardiyanlar istiyor türküyü. Grup Yorum'un türküleri, hapishane görevlilerini de sarıp sarmalıyor.

Resim: İrfan Ertel

Bir Kar Makinesi II

56 ÇAYCIDAN YORUM ELEMANI

Bayrampasa konserinden üç gün sonra, Bandirma'ya geçiyor Grup Yorum. Ancak, konserden önce bir telefon geliyor. Arayan, konseri düzenleyen kişi. Grup Yorum'la görüşmek istiyor. Bir Yorumcu da kendini tanıtınca, bu kez, "Gerçek Grup Yorum'la mi görüşüyorsunuz?" diyor. Telefonun ucundaki Yorumcu sasirinca, nedenini anlatıyor, organizatör. Günlerdir, kapisini asindiran, tanimadigi bazi kisiler, Yo-rum'un gelmeyecegini; çünkü, dagildigini; gelse bile, sahte bir Grup Yorum'un gelecegini, aldatildigini söylüyor. Sonra da, ekliyorlar; "Zaten bütün elemanlari içinde, disarda dogru dürüst Yorumcu bile kalmadi. Git bak istersen; çayciyi Yorumcu yapmislar." Organizatörle konusanlar, açık ki kontra. Moral bozmak, kafalari karistirmek ve konserden vazgeçirmek için, böylesi bir yöntem basvuruyorlar. Yorumcular, gerekli açıklamayi yapıp, Bandirma'ya gidiyor ve Bandirma halki "Gerçek Grup Yorum"la halaylar çekip, zafer türküleri söylüyor. "Çaycidan Yorumcu" sözünü ise, hiçte sasirtici bulmuyor Yorumcular. Günlük yasamlarinin dogal bir parçasi olan isler, devrimci sanatçiligin da bir özelligidir; "Yorumcu" olabilmenin, içsellesmis bir ifadesi.

KONSER DEGIL NISAN

57

Nisan ayi içinde. Grup Ekin için, Sivas'ta bir konser başvurusu yapiliyor. Ancak, Grup Ekin elemani Ihsan'ın tutuklu olması ve Ankara Ekin Sanat Merkezi'ne yoğun baskılar nedeniyle; Grup Yorum'la birlikte, ortak bir ekip oluşturarak, güçlü bir şekilde Sivas'a gidilmesi kararlaştırılıyor. Sivas Katliami sonrası, Sivas'ta yapılacak ilk devrimci etkinlik bu. Bu etkinliği, heyecanla anlatıyor Yorumcular:

"Katliam sonrası değil Grup Yorum veya Grup Ekin, tek bir konser dahi yapılmamış Sivas'ta. Oradaki arkadaşların yaptığı başvurunun sonucunda, tahmin ettiğimiz gibi, konser yasaklandı. Ancak, bir daha izin başvurusu yapılmasını istedik. Gene izin çıkmadı. Vazgeçemedik. Katliamın etkisinin halen sürdüğü ve faşist gösterilerin sık sık yaşandığı Sivas'ta vereceğimiz bir konser, halka moral verecekti. Bu düşünceyle, yeni yöntemler aradık. Ne yapıp edip, konseri yapmak istiyorduk. Sonunda, bir yöntem bulduk. Orada okuyan TÖDEF'li iki öğrenci arkadaşına, sahte bir 'nisan töreni' yapmayı kararlaştırdık. Nisan, bir düğün salonunda gerçekleşecek ve sonra da biz, davetli olarak sahneye çıkacaktık. Düğün salonunu hemen ayarladılar. 'Nisanlanacak' arkadaşlar ise 'ikna edilmiş'. Artık gerisi, oradaki arkadaşların yapacakları siki çalışmaya kalıyordu. 'Konser' günü, Sivas'a vardık. Düğün salonunda, 'davetliler' toplanmış. Ancak, umduğumuz kalabalık yoktu. Nedenini sordüğümüzde, iyi bir çalışma yapamadıklarını söylediler. Konser başlamadan önce, göstermelik gelin ve damat adayına, nisan yüzüklerini biz taktik. Aileleri olmayınca, iş bize kaldı. Tüm izleyenler, durumu bildiği halde, yüzük takma töreni, belli bir ciddiyet içinde geçti. Biz de ciddiyiz; ancak, gülmek için zor tutuyoruz kendimizi. Tören sonrası, konsere başladık. Konser ilerledikçe, düğün salonunun etrafı da, polislerle dolmaya başladı. Farkına varmışlar...

Coskulu geçen bir konser oldu. Konser sonrası, zor da olsa salondan uzaklaşıp, kalacağımız eve ulaştık. Geceyi Alibaba Mahallesi'n-de, bir evde geçirdik. Eve vardikten kısa bir süre sonra, polisin, biri aradığı haberini getirdi arkadaşlar. Ertesi sabah, bu aramanın

5g gece boyunca sürdüğünü öğrendik. Fakat o gece boyunca aranmak degildi düşündüğümüz. Sivas Katliami sonrası, şehirde ilk defa, biz konser vermistik; bunun sevinci vardı. Bu konserin istedigimiz düzeyde geçmemis olması ise, bizi üzmüştü. Sadece birkaç yüz kişi gelebilirdi. Gece gittigimiz aileye, bizi tanistirdiklerinde, 'Bugün konser mi vardı?' diye saskinlikle tepki vermişlerdi. Biz ise, daha çok sasirmistik. Yani, pek iyi olmayan bir çalışma degil, hiç çalışma yapılmaması sözkonusuydu."

Katliamci bir zihniyete, baskici bir iktidara karşı geleneksel değerler ve bunun sağladığı moral; halkı ayakta tutan güçlerden biridir. Güçlü bir konser çalışması aynı zamanda bir kitle çalışmasıdır da. Yeni dostlukları ve ilişkileri geliştirir. Yaşanan bu durum, mesruluğun da kavranamamasıydı. Gece boyunca, bu konu üzerine tartışıyor Yorumcular.

Bu konser sonrası, yürütülen tartışmaya da denk düşen. Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi'nde, "Fasizm Kosullarında Sanatsal Faaliyetler" yazısı yayınlanıyor. Yazıyı, Yorumcular kaleme alıyor. Yasaklar ve engeller karşısında, devrimci sanatçıların nasıl düşünce tarzı içinde olması gerektiğini, yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak yansıtıyorlar bu yazıda.

18 Haziran '94 tarihinde, İzmir Fuarı-Ekici Över Açık Hava Sahne-si'nde büyük bir konser veriyor Grup Yorum. Dokuz bin kişinin izlediği ve izdiham nedeniyle çok sayıda insanın giremediği konserde, Taner yok. İzmir'den önce gerçekleşen, Antep konserinin sonrasında, Taner'in ayrılması sorunuyla uğraşıyor Yorum. Uzun süredir devam eden tartışmaların sonucunda, kendini dayatmakta ısrar eden Taner, ayrılıyor gruptan. Kolektif yaşam ve mücadelenin gereklerini kavramak istemeyen, "Benim isteklerim oldukça ben varım." tavrını sürdüren Taner, verilen emeği bosa çıkartıyor ve ayrılığı tercih ediyor. Kemal ve Sumru'nun ceza aldığı; grupta, ağırlıklı olarak yeni Yorumcular'ın bulunduğu bu zorlu dönemde Taner'in bu kararı, yeni zorluklara neden oluyor. Yola, Ufuk, Hakan, İrsad ve Nuray'dan oluşan kadroyla devam ediliyor, İzmir konserine ise, solist olarak, Özgürlük Türküsü'nden Zülfü katılıyor.

**"HALKÇI" JANDARMA MI - YORUM MU?
KÖYLÜ CEVAP VERİYOR: GRUP YORUM...**

59

19 Temmuz 1994 tarihinde, Karaman'a bağlı Taskale Köyü'ne gidiyor Grup Yorum. Köy derneğinin çağrısıyla, bir konser verecek. Küçük bir köy Taskale. Hatta, birçok köyden daha küçük. Ancak, bir o kadar da güzel bir yer. Konya gibi, düz ova bir şehirde; dağlık, kayalık bir bölgede kurulmuş. Köylü ilgiyle, simsicak karşılıyor Grup Yorum'u. Dernege varıp, kahvaltı edilirken, köyün özelliklerini öğreniyor Yorumcular. Köyün hemen dibinde olan kayalıklar oyuklarla kaplı. Eskiden oralarda yasanırmış. Simdi ise, tahillarını saklıyorlar.

Dernek yöneticileri, konser izninin sorun olduğunu, henüz kendilerine izin belgesi verilmediğini söylüyor. Bu nedenle, çevre köyler ve şehir merkezinde bilet satışı yapmamışlar. Ancak gene de, herkese haber vermişler. Dernek yöneticilerinin anlattığına göre, köyde hiçkimse, Grup Yorum'un geleceğine inanmamış. "Ancak, Yorum'u görürsek inanırız." demişler.

Küçük dernek giderek kalabalıklaşıyor ve Yorumcular, tek tek köylülerle tanışıyor. Daha sonra da, hazırlıklara başlıyorlar. Henüz izin konusu netleşmese de, konseri yapmayı düşünüyor Yorumcular. Karaman ve çevresinde, açık alana uygun ses düzeni bulunamadığı için, Ankara'dan, kendi olanaklarıyla ayarlıyorlar ses düzenini. Grup Yorum'un köye gelisi, kısa sürede çevre köylere yayılıyor. Aksama doğru, birçok insanın köye geleceği haberini veriyorlar Yorum'a. Ancak, jandarmanın konsere izin vermeyeceği haberi de ulaşıyor. Bölge, jandarma bölgesi; izin de, onlardan alınıyor. Dernek yöneticilerinin, jandarma yetkilileriyle görüşmeleri de, sonuç vermiyor. Konseri, "kesinlikle" yaptırmayacaklarını söylüyorlar. Bir gerekçe bile söylenmiyor köylüye. Ancak, nedenin, bizzat Grup Yorum'un kendisinin olduğu kesin. Konseri yapacaklarını söylüyor Yorumcular. Dernekte toplanmış köylüler de, bu düşünceyi destekliyor ve ses düzenini konser alanına kurmaya başlıyorlar. Aksama doğru, jandarma, köyün giriş yollarını tutuyor ve dışarıdan gelenleri sokmuyor. Konser saatine doğru da, köye yığınak yapılıyor. "Yaparız, yaptırmayız" tartışmaları

Bir Kar Makinesi II

sürerken, yeni bir karar alıyor köylüler ve Yorumcular. Ses düzenini, köye piknik alanına taşıyorlar. Bunu da, bir yandan, jandarmayı oyalayarak, farketirmeden gerçekleştiriyorlar. Üç yüze yakın köylü, piknik alanında toplanıyor. Hiç prova yapmadan konsere başlıyor Yorum. Çünkü, biliyorlar ki, fazla zamanları olmayacak. Henüz birkaç türkü söylemişken; jandarma, Grup Yorum'a müdahale ediyor ve gözaltına almaya çalışıyor. Ancak, köylüler bırakmıyor Yorum'u. O an Jandarma Komutanı bir söylev çekiyor köylüye;

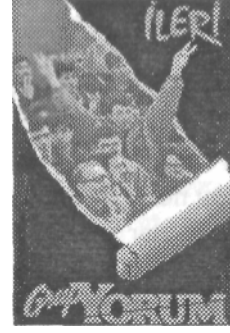
"Bu köyde, bütün sorunlarınızla biz ilgileniriz. Hastanız olsa, biz hastaneye götürürüz. Trafik kazanız olsa, biz yetişiriz. Yasadığınız bütün sorunlarla biz ilgileniriz. Öyle değil mi?"

Köylüler cevaplıyorlar bir ağızdan: "Hayiiii!.."

Cevaba bozuluyor komutan. Dağıtmak için talimat veriyor. Grup Yorum'u da, tekrar gözaltına almaya çalışıyor. Ancak, köylü gene vermiyor sanatçılarını. Konser olanı kalmayır.ca; Yorum, köylüyle birlikte, köye yöneliyor. Yol boyunca da, türküler söylüyorlar. Gece, Taskale'de, birkaç eve dağılıp konuk oluyorlar. Ertesi gün de, köylünün kendilerine hediye ettikleri curayı da yanlarına alarak İstanbul'a dönüyorlar. Köylü, aynı sıcaklıkla uğurluyor Grup Yorum'u.

Temmuz ayı sonunda, iki mitinge katılıyor Grup Yorum. 5 Nisan kararları sonrası, Türk-İs'in; emekçilerin tepkilerini pasifleştirmek amacıyla göstermelik olarak ilan ettiği, bir günlük Genel Grev kararı, işçilerin eylem gününe dönüşüyor. Aksaray'da toplanan binlerce işçinin arasında. Grup Yorum da yer alıyor ve kürsüden türkülerini söylüyor. Bir hafta sonra, birçok kurumun içinde yer aldığı, Haklar ve Özgürlükler Platformu'nun çağrısıyla kurulmuş olan, "Sömürü ve Zulme Karsi Güçbirliği"nin, Kadıköy'de düzenlediği, Bu Memleket Bizim Mitingi'nde, kürsüye çıkıyor; türkülerini seslendiriyor.

İktidarın 5 Nisan saldırısı sonrası işçi eylemleri ve protestolar devam ediyor, 4 Ağustos'ta halkın sesine, İstanbul Bağcılar'da üç devrimcinin sesi ekleniyor. Ates altında, sloganlar -ve zılgıtlar yükseliyor kusatılmış bir evden... Gecenin karanlığı yırtılıyor...

ILERI

ZORLUK VE BASKILAR karsısında iki farklı tavir gelişir. Ya, varolan durum kabullenilir ve uygun bir tarz geliştirilir; ya da, durum kabullenilmez, zorlukları aşmak için koşullar zorlanır, olanaksızlık olanığa dönüştürülür. Yalnızca, bu amaç için düşünülür. İrade savaşıdır bu. Düzenin, insanın onuruna ve geleceğine yönelttiği her saldırı, çelişkileri artırır, insanın, düzenle olan savaşı, kendi içindeki savaştır aynı *zamanda*. Ya irade kazanacaktır ya da, iradesizlik yani düzen. Grup Yorum'un, müzik ve özgürlük serüveni, her dönemde bir irade savaşının yansımasıdır. "İleri"nin hazırlanma süreci bu savaşımın, en özgün deneyimlerinden birini oluşturur.

Kemal'in tutukluğu, Sumru hakkında da tutuklama karar bulunması; Taner'in gruptan ayrılması ve Nuray'in de, sorunlar ve çelişkiler yaşamıyla birleşince, sıkıntılı bir süreç yaşanıyor. Bütün yük, deneyimsizliklerine rağmen. Ufuk, İrsad ve Hakan'ın üzerine kalıyor. Varolan durum, yani cezalar ve ayrılmalar, sistemin saldırısının boyutunun bir ifadesi, iktidar, yasaklar, davalar açarken, hapis cezaları verirken, gözaltına alırken; Grup Yorum'u yoketmeyi amaçlıyor. İktidar Grup Yorum'u oluşturan elemanların, iradelerine de saldırıyor. Böyle bitireceğini düşünüyor. Grup Yorum'un devrimci yasamı, bu yaşam içerisinde ördüğü, paylaşım, yoldaşlık ilişkileri ve ortak üretim yokolduğunda. Grup Yorum da yokolacak.

Sadeliğe, mütevazilik, emekçilik yerine, sanatçı olmanın besleyebileceği popülizm, kariyerizm, kendini üstün görme, bencillik gibi duygular ve zaafılar hakim olduğu süreçte. Grup Yorum da, birçok

Bir Kar Makinesi II

52 gelip geçici grup gibi, yitip gidecek. Ülkemiz halkları üzerinde oynanan, kişisizleştirme, kimiksizleştirme; onur, namus, ahlak gibi değerlerde, deformasyon yaratma çabaları; elbette ki Grup Yorum gibi devrimci bir müzik topluluğunu da kapsayan politikalar. Bu nedenle sadece baskı ve yasaklar değil Grup Yorum'un karşılaştığı. Her saldırı, Yorum'un devrimciliğindedir; onu oluşturan insanların kişiliğine, o an temsil ettiği değerlerindedir. Grup Yorum'dan ayrılan her insan, bunca saldırı sonucu düzenin bir kazancıdır. Fakat, siyasi iktidar, bir şeyi iyi hesap edemiyor. Grup Yorum, örgütlü bir topluluktur. Bu örgütlülüğün yarattığı, yeni devrimci değerler ve bu değerlerle, Grup Yorum'un ruhunun beslenmesi; Grup Yorum'u, üretken bir grup olarak tutar ve bu yüzden, Grup Yorum hep diridir. Bu nedenle, bitmiyor Grup Yorum; kirkin üzerinde eleman değiştirmiş olsa bile, halkın sesi olmaya devam ediyor.

Grup Yorum'un "ileri" kaseti, "bitti" denilen bir anda. kolektivizmi bir adım ileri taşıdığı bir eser olarak doğdu. Çalışma tarzı olarakta, sonraki süreçlere aktaracağı, örnek bir nitelik oluşturmıştır.

Kaset süreçlerinde, deneyim çok önemli bir unsur. Ancak, Hakan, Ufuk ve İrsad bugüne kadar bir çok konsere katılmış olsalar da, kaset çalışması, onlar için bir ilk. Müzikal birikim çok fazla olsa dahi. stüdyo deneyimi çok farklıdır. Bu nedenle. Yorumcular, öncelikle varolan problemleri çözebilmek için, önlerine koyacakları bir program oluşturmaya çalışıyor. Günler boyunca kimi zaman sabahlara kadar süren toplantılar yapıyorlar. Nasıl bir kaset çıkacak? Temel sorun, bu. Çerçevesi, ne olacak? Hangi konuları işleyecekler? Çünkü, bir yılı aşkın bir süredir kaset çıkaramamış, olmak, yaşanan süreçlerin gerisinde kalmış olma ihtimalini de doğuruyor.

Konulan belirlemeye çalışırken, aynı zamanda, bir çalışma tarzı da oluşmaya başlıyor. Nuray, toplantılarda yer almıyor. Gerek, Taner'in gidisinden etkilenmesi, gerekse, devrimciliğine ilişkin yaşadığı sorunlar, çalışmalara katılımını etkiliyor Nuray'ın. OKM, hapisane ve yurtdışı... Üçgen esprisiyle adlandırıyorlar durumu. Çalışma tarzları, bu üçgen olacak. Fakat önce, üç nokta arasında hızlı

bir koordinasyon sağlamak gerekiyor. Önce, bunun olanaklarını yaratmaya çalışıyor Grup Yorum. Hazırlıklarının en önemli aşamalarından biri de, bu oluyor.

Kemal'in görüş günü. *Pazar*. Yorumcular, bu görüş gününe, bir gün daha eklemek istiyor. Hafta içi de, görüşebilmek için, savcılıktan izin çıkartmaya çalışıyorlar. Savcı, ilk anda kabul etmiyor ama çok fazla sorun da yaratmak istemiyor; Yorumcular'a yasaları hatırlatırken. Yorumcular da, bu olanagi yaratabileceğini söylüyor. Karsılıklı ikna çabalarıyla geçiyor görüşmeler. Öyle ki, bir süre sonra. Savcı ezberliyor, Yorumcular'ın isimlerini. Bir süre sonra da, *Pazar* gününün yanısıra; *Çarsamba* günleri için de "izin" çıkıyor. Sumru'yla iletişim ise, fax ve telefon yoluyla oluyor.

Yapılan toplantılarda, ilk olarak, ülkenin gündemini ele alıyor Yorumcular. Yakın dönemin gündemleri, bir bir dökülüyor kâğıda. Öne çıkan gündemler üzerinden, konular belirlenmeye çalışılıyor, iktidarın, halklara saldırısı, köy yakmalar, sürgünler, katliamlar, kayıplar, tutsaklıklar, emperyalist masalarda alınan kararlar, satılığa çıkarılan değerler... Bunların yanında direnisler, yitirilmeyen umutlar, özgürlük sevdalan, korunan değerler, direnen halklar, devam eden mücadele...

Toplantılar sonucu, bir görev paylaşımı yapıyor. Belirlenen maddelerin konu başlıkları hakkında, gazete kupürleri; yazılı ve görsel tüm bilgi ve belgelerin toplanıp, bir dosya haline getirilmesini, bir Yorumcu üstleniyor. Bir diğer Yorumcu, elde bulunan müziklerin ve türkülerin, bir kasette toplanması isini üzerine alıyor. Üçüncü Yorumcu ise, yapılan tüm tartışmaları toparlayıp, bir mektup hazırlıyor. Mektup, Sumru ve Kemal'in dışında, tüm hapishanelerdeki devrimci tutsaklara gönderiliyor. Böylelikle, tartışmaları daha da boyutlandırıp, daha nitelikli bir üretime ulaşacaklarını düşünüyor Yorumcular. Yapılan her tartışma, tartışmalardaki her detay ve ortaya çıkan sonuçlar, Kemal ve Sumru'ya iletiliyor; düşünceleri alınıyor. Konular belirlendikçe, her konunun çerçevesi ve anlatım tarzı üzerinde durulmaya başlanıyor. Neyin anlatılacağından sonra, nasıl anlatılacağı üzerinde çalışılıyor. Bir süre sonra, çalışmalara, OKM

Bir Kar Makinesi II

54 emekçileri ve Bayrampasa Hapishanesi'ndeki tutsaklar dahil ediliyor. Bununla birlikte, sözlerin olusturulmasi sirasinda, Sair ibrahim Karaca ve zaman zaman eski Yorumcu Efkan da, bu kolektivitizmin parçasi oluyor, ibrahim Karaca, üretim faaliyetlerinde daha yogun yer almaya basliyor, izmir'de bulunan, Ege Kültür ve Sanat Merkezi'nde çalışan, Grup Günisigi elemanlari da, Istanbul'a geliyor ve çalışmalara dahil oluyor. Bu arada, bir Yorumcu, Bayrampasa Hapishanesi ile iletisim saglama görevini üstleniyor. Haftada iki

"İleri" kasetinin tanıtım çalışmasını Yorumcular kendileri yapıyor

Bir Kar Makinesi II

gün, ziyarete gitmeye basliyor, ilk aşamada, eldeki ürünlerin toplandığı kaseti, onlara ulaştırıyor. Tam bu günlerde, bir yıldır Ankara Merkez Kapalı Hapishanesinde tutsak bulunan Grup Ekin elemanı İhsan tahliye oluyor ve İstanbul'a gelip, çalışmalara katılıyor.

Emperyalizm, üzerinde en çok durulan konulardan biri. Tartışmalar sonucu, ezilen halkların sesinden, her halkın kendisini ifade ettiği "Bu memleket bizim, bu dünya bizim" sözünü merkezini bir mars olmasını istiyor Yorumcular. Daha önce bestelenen, enstrümantal parçalardan birini de değerlendirmeyi düşünüyorlar. Tek tek, defalarca dinleniyor ezgiler. Sonuçta, herkesin ortak düşüncesi, 1991 yılındaki, emperyalist savaş sırasında göçe zorlanan Kürt halkı için yaptıkları, "Göç Yolları Destanı" oluyor. "Hiç Durmadan" kasetinde yer alması düşünülen ama yetersiz buldukları için, kullanmadıkları "Ölümsüz" parçasını, "İleri"de değerlendirmek istiyor Yorumcular. Uzun bir süre tartışılıyor bu durum. Sonunda, İbrahim Karaca'nın bir siiri olan "Ölümsüz" ün, gene Karaca'yla birlikte, sözleri üzerinde çalışılarak kasete hazır hale getirilmesine karar veriliyor. "Hiç Durmadan" kasetinde, denetime takılan, "Selam Olsun" marsi, tekrar denetime gönderiliyor ve bu sefer denetimden, takılmadan çıkıyor. Hiçbir yerine dokunulmayan bu mars, bir yıl sonra denetim kurulunca sakıncalı bulunmuyor.

Kayıpların giderek çoğaldığı ve kayıp analarının, evlatlarını arama mücadelesinin de yükseldiği bir dönemde, bu konuyu özellikle işlemek istiyor Yorumcular. Bir yurtdışı turnesinde, konu üzerine. Sair Nihat Behram'la görüşmelerinde; Nihat Behram, bir siir yazabileceğini söylüyor. Bir süre sonra da, fakstan Nihat Behram'ın siiri akıyor; "Anacan Yigitlemesi"... Siirle birlikte, bir de not var faksta. Nihat Behram, yazdığı siiri besteleme hakkının, yalnızca Grup Yorum'da olduğunu belirtiyor. Siirlerin bestelenmesindeki telif hakkı tartışmalarının yoğun yaşandığı bir dönemde, siiri Tavr Dergisi'nde yayınlayan Yorumcular; bu nota da özellikle yer veriyorlar. 1992 yılındaki, firar koşullarında oluşturdıkları "Ayşe Gülen'e Ağıt" parçasının sözleri, yetersiz geliyor Yorumcular'a. Bunun üzerine, İbrahim Karaca'yla birlikte, türkünün sözleri üzerinde

Bir Kar Makinesi II

56 alışıyolar. Ayse'nin sanatçılığı ve devrimciliğini, birlikte islemek istiyorlar.

Üretimlerin, sürekli dagilip, daha sonra OKM'de toplanması, kuskusuz, çalışmayı yavaslatıyor; ancak, olusan kolektivizm, Grup Yorum'un gelişimini hızlandırıyor. Artık, yeni Yorumcular, sadece program oluşturan ve iletişimi sağlayan değil; aynı zamanda, denetleyen ve sonuç alan bir gelişim de gösteriyor. Beste ve düzenleme konusunda da, giderek yetkinleşiyorlar. Stüdyo çalışmalarında, özellikle Ufuk, deneyim kazanıyor ve deneyimini sonraki kasetlere de taşıyor.

Çalışma şekillendike, basta düşünölen türkülerin bir çoğu ele alıyor. Yerine, yeni üretimler geliyor. Bir süre sonra, eldeki türkülerin sayısı artıyor.

Kemal'den de, yeni üretimler gelmeye başlıyor. "Özgürlük Tutkusu", ilk gelen şarkı oluyor. Başlangıçta, Nazim Hikmet'in sözleriyle bestelenen şarkı, deneme kaydında da, bu sözlerle okunuyor. Emperyalizme karşı, halkların direnisini anlatan şiirde, sözleri itibarıyla, müzikalite problemi olduğunu düşünüyorlar. Parçanın sözlerini yeniden yazma düşüncesi ise, konu değisikliğini gündeme getiriyor. Sonunda, hapishanelerdeki tutsakların, yokedilemeyen devrimci kimlikleri ve özgürlük tutkularını ifade eden bir içeriğe bürünüyor sözler. Ancak, şiirde geçen, "O duvar duvarınız, viz gelir bize viz" dizesi, şarkının nakarat bölümünde değistirilmeden kullanılıyor. Bu durum da, kaset kapagında özellikle belirtiliyor.

Kasetin en özgün yanı, "Dersim'de Dogan Günes" oluyor. Tüm Yorumcuların ve türküyü dinlettikleri herkesin, "Mutlaka olmalı." dediği bir türkü. Çünkü, Dersim dağlarından ulaşmış Yorum'a. Sözleri, bestesi gerillalara ait. Bir süre, bu türkü üzerinde alışan Yorumcular, sözler üzerinde bir takım değisikliklere gidiyorlar. "İleri"nin hazırlıkları sırasında gelen bir haber, bu türküyü çok daha anlamlı kılıyor onlar için. Dersim'de çıkan bir atısmada, bu türküyü besteleyen, kaydeden ve okuyanlar, şehit düsmüşler. Hem de, direnis tarihine, yeni yeni değerler ekleyerek. Bunun üzerine, türkünün basına, bir atısma kurgusu hazırlıyor Grup Yorum. Bu kurgunun

idinde, orijinal kayda da, yer veriyorlar. Yorumcular'dan önce, Erkan 57 Akçali sesleniyor dinleyicilere; "Su Dersim'in Dağlan" diyerek.

Taner'in ayrılmasından dolayı, grubun erkek solistin olmama- M. en önemli problem. Bu konuda, arayışları var Yorum'un. O gün-lerde, İstanbul'a gelen, Grup Günışığı solisti Özcan'la sorun çözü- lüyor. Yorum'la, aynı dünya görüşü ve sanata bakış açısına sahip yeni bir Yorumcu olarak, gruba katılıyor, Özcan. Ege Üniversitesi Konservatuar bölümü üçüncü sınıfta okuyor. Yorumcu olmasıyla birlikte, okuldan ayrılıyor. Özcan'ın da, ilk stüdyo deneyimi olma- ;ına karşın, olumlu bir sonuç alıyor Grup Yorum. Nuray'ın ise, ön- i eki kasetlerden deneyimi var. Eski Yorumcu Efsan'la da görüşü- lüyor. Efsan, önce çekincelerini ifade etse de, sonunda belirlenen lürküleri okumayı kabul ediyor. Grup Yorum, gruptan ayrılmış ol- •,aları da, eski elemanlarını bir şekilde kolektivizmin içine katmaya yabalıyor. Sadece kasetler için değil, bir çok nedenle, kimi eski Yo- i umcular'la iletişimde ısrar ediliyor. Grup Yorum, vokallere Yorum Korosu'nu da katıyor. Kasetteki vokallerin birçoğunda Grup Yorum Korosu yer alıyor. Ve artık, son aşamaya gelindiğinde kasetin ismi- nin ne olacağı tartışılıyor;

Öneri aldıkları tüm kesimlerin, "İleri"¹ isminde ortaklaşması, se- vinçle karşılanıyor. Çünkü, Yorumcular da, bu isimde hemfikir. İs- min benimsenmesinin, tesadüf olmadığını düşünüyorlar.

Kaseti tamamladıklarında, Bayrampasa'ya toplu bir ziyaret yapmayı kararlaştırıyor Yorumcular. Onların da, bu albümde emekleri var. Stüdyo çalışmaları bittiklerinde, ilk iş, ziyarete gitmek oluyor ve bir sürprizle karşılaşıyorlar. Tutsaklar, Yorumcular'! açık <|örüşe alıyor. Kucaklaşmalar, karşılıklı yenen yemekler, uzun soh- betler... Bir de, hediye veriyorlar Yorum'a. Resmi bir havada yapı- lan tören eşliğinde, tutsaklar, portakal sandıklarından yapılmış bir Yorum tablosunu veriyorlar.

"İleri" kaseti böyle doğdu. İnce ince örülmüş bir kolektivizmle, sabırlı bir çabayla ve Grup Yorum'u, daha ileri süreçlere taşıyacak deneyimleri kazandırarak. "İleri", Grup Yorum'un iradesinin, zaferidir.

68 ÇORLU'DA KURULAN STÜDYO

Çorlu Kapalı Hapishanesi çok küçük bir yer. Kemal ise, tek siyasi tutsak. Bu durum, Kemal'in, çalışma ve üretim olanaklarını da oldukça sınırlıyor. Yorumcular, Kemal'in başka bir hapishaneye, özellikle, Bayrampasa'ya gelmesi için girişimlerde bulunsalar da, sonuç alamıyorlar. Reddedilme nedeniyle birlikte, Kemal'in devletin gözündeki niteliğini de öğreniyorlar. Kemal, "hafif terör suçlusu" kapsamında. Bunun üzerine, Kemal'e, Çorlu Hapishanesi içinde, daha rahat çalışma olanakları aranıyor. İlk aşamada, bir bağlama ve gitar götürülüyor. Bunların, Kemal'e ulaşması için, Kemal'in on beş gün süren bir açlık grevi yapması gerekiyor. Ülkenin tüm hapishanelerinde, gerek adli, gerekse de, siyasi tutsakların birer enstrümanı olması, filmlerde bile karşımıza çıkan bir gerçeklikken; bunu elde etmek, Çorlu Hapishanesi'nde, siyasi bir direnis biçimine gidilebilecek denli bir çatismayı gerektiriyor.

Açlık grevinin ardından, bağlama ve gitarını elde eden Kemal'e, ikinci aşama olarak, bir klavye götürülüyor. Bir de, sadece müzik düzenlemelerini yapabilecek kapasitede imal edilmiş. Atari 1040 isimli müzik bilgisayarı. Klavye, yine uzun uğraşlardan sonra içeri sokulabiliyor ama bilgisayar, Yorumcular için bile fazla bir beklenti tabii. Bu girişim bosa çıkıyor. Bu arada, kapıdaki görevli askerlerden birinin ilginç bir yorumuyla da karşılaşılıyorlar. Asker, bu bilgisayarın hapishane kapılarını açmaya yarayabileceğini düşünüyor ve "Ben biliyorum; bir düğmeye basıyorsun, bütün kapılar otomatik olarak açılıyor" diyor. İsin komik tarafı, bu hapishanenin bütün kapılarının ancak asma kilitle, kilitleniyor olması. Amerikan filmlerinin, düsgücümüze olumsuz etkilerinden biri de, bu olsa gerek. Son çare olarak savcilik kanalıyla bu aletleri, Kemal'e iletmek istiyor Yorumcular. Ancak, askerin almak istemediği sorumluluğu savcı da almak istemiyor. Daha üst makamla Tekirdağ Savcisi'yle görüşülüyor. Ancak, ondan da onay alamıyorlar. Sonuç, olumsuz.

Mersin'de, enstrümansız kalan Yorumcular, nasıl ranza demirlerini kaval haline getirdilerse; Çorlu'da da, küçük bir stüdyo kuruluyor. İlk kayıt, "Özgürlük Tutkusu" şarkısı.

Önce, gitar ve davul kaydına giriliyor. Hapishanede kalan, Trakyalı bir

Saatler süren yolculuktan sonra, Kayseri'yi geçtiğinizde, ne yorgunluğunuzu hissedersiniz, ne de uykusuzluğu. Dalip gider gözle-
riniz. Otobüs ilerledikçe, essiz vadiler, sarp yamaçlı uçurumlar, en-
gin dağlar ve coskuyla akan Fırat Nehri karsılar sizi. Türkülerin Kö-
mürhan Geçidi gerçektir. Ve aynı türküdeki gibi dertlidir.

O topraklar, sizi simsiki sarar, coskulandırır. Basegmez insan-
lariyla, kucaklamaya hazır iklime varılır.

Grup Yorum; 1995 yılına, önce "İleri" kaseti, ardından da, Art-
vin ve Erzincan konserleriyle giriyor. Artvin Kapalı Spor Salo-
nu'ndaki konsere, yaklaşık bin kişi katılıyor. O geceyi, Artvin'de ge-
çiriyor ve ertesi gün İstanbul'a dönüyorlar. Dönüşle birlikte, Erzincan konseri için izin alındığını öğreniyorlar. Kis ortasında oldukları için, yolda kalma tehlikesi var. Bunun için, bir gün erken çıkılıyor. Hakan, Ufuk, İrsad ve Özcan'ın yanısıra, Yorum Korosu'ndan Sen-

gül de var. Nuray, "İleri" kasetinin tamamlanmasının ardından, gruptan ayrılıyor. Uzun süredir devam eden tartışmaların sonunda, Nuray da; tipki Taner gibi, kendi isteklerini, Grup Yorum disiplininin ayrı ele alıyor; kendine özel bir statüyü dayatıyor; kabul ettirmek istiyor. Gerçekleştiremeyince de, Yorum'un harcadığı tüm emekleri bir tarafa itip, ayrılıyor Grup Yorum'dan.

Diz boyu karlar arasında, ağır ağır hareket ediyor otobüs. Yirmi saati

asan bir yolculuktan sonra variliyor Erzincan'a. Sehre yaklasirken, J polis ve asker "arama noktalan" giderek yogunlasiyor. Özellikle, sehrin giris ve cikislarinda; polis, asker ve özel timin bekledigi kulübeler dikkati çekiyor. Erzincan'in girisinden itibaren, yogunluk artiyor. Caddelerde, özel tim araçlari dolasiyor. Yüzbini askin nüfusuna karsilik, sakin bir kent görünümünü almıs Erzincan. Halk, tedirgin, bu yogun "güvenlik"ten. Yorumcular, Erzincan'a ulastiklarinda, konserin, merkeze yakin Ulalar Beldesi'nde yapilacagini öğreniyor. Yanlarinda bulunan bir dostlari, "Zaten, olsa olsa Ula-lar'da yapilabilirdi." diyor. Erzincan merkezinde, fasist örgütlenmenin fazla oldugunu belirtiyor. Ulalar ise, devrimci-demokrat kesimin daha yogun oldugu bir yer. Erzincan'da bulunduгу süre içinde. Seker Fabrikalari Misafirhanesi'nde kalıyor Grup Yorum. Ula-lar'da, büyük bir düğün salonunda gerçekleşiyor konser, ilgi de, yogun oluyor. Grup Yorum'un, Erzincan ve çevresinde bugüne kadar konser verememesinin etkilerini yansıtıyor izleyiciler. Oldukça coskulu ve üç bini askin izleyicinin neredeyse oturmadan katildigi konser, coskuyla tamamlaniyor.

Konser sonrası, Istanbul'a hemen dönmüyor Yorumcular. İlk defa geldikleri Erzincan'i ve insanini tanımak istiyorlar. Geceyi misafirhanede geçiriyorlar. Sabah, isten atildikleri için, SHP' de bas in açıklaması yapan Erhaz Tekstil işçilerini ziyaret ediyorlar. Direnişçi işçilerle yaptıkları sohbetlerden sonra. Çağlayan Beldesi'ne geçiyorlar. Erzincan'in iç kısımlarındaki daglik bölgede bulunuyor Çağlayan. Bir kahveye giriyorlar. Ellerinde, baglama, gitar, davul. Çaylar söyleniyor hemen. Köylüler ilgiyle karsiliyorlar. İçlerinde, Grup Yorum'u duymus ya da dinlemis olanlar var; hiç duymayanlar da. Kısa sürede, sohbet koyulasiyor. Buldukları yöreyi anlatıyorlar köylüler. Dagiın daha iç kesimlerindeki köylerden bahsediyorlar. Gerillanın, zaman zaman, bölgeyi geçiş yeri olarak kullandığını söylüyorlar. Devrimcilere ilgililer. Sıra, konsere geliyor. Türkülere baslıyor Grup Yorum. Önce, halk türküleri, sonra da, kendi türkülerini söylüyor. Bir süre sonra, halaylar baslıyor. Halaylar sonrası, sohbetin rengi daha koyu. Artık, yıllar önce kurulmuş dostlukların

Bir Kar Makinesi II

72 üzerinden bakıyor gözler. Bir yerde, østluk olur da, zulüm durur mu? Kardesler yanyana yürür de, setler kurulmaz mı? Jandarma durumu öğrenip, kahveye giriyor. Köylüler, Yorumcular'i kamufle ediyor. Jandarma gittikten sonra, enstrümanlari, gizlice, köylüler çıkariyor. Aksam üzeri, Çağlayan'dan ayrılıyor Yorumcular. Bu dag köyünde geçirdikleri saatler. Yorumcular için hiç unutmayacaklari bir iz birakıyor belleklerinde.

1995, Grup Yorum Kadiköy'de bir memur mitinginde

GAZI'NIN YOKSUL KONDULARI

12 Mart gecesi, kursunların üzerine yürüyordu Gazi halkı; ölüyor ama direnmekten vazgeçmiyordu.

Ates, yığınların üzerine giydirilen bir gelinliği andırıyordu. Direnişçiler, barikatın önünde. Halk, öfkeyle ayaklanmış; yollarda taşlar... ve barikatlar... ve ardındaki vatan...

12 Mart 1995'te, Gazi Mahallesi'nde yaşanan ayaklanma; halklar üzerinde oynanan pis bir oyunu, bosa çıkarıyordu. Daha önce, Maras'ta, Ço-rum'da, Malatya'da, Sivas'ta oynanan oyun; halkları birbirine kirdirma, halkların düzene olan öfkesini, alevi-sünni çatışmasına sevk etme politikası, bu kez; Gazi'de deneniyordu. Ancak, düzenin oyunu tutmuyor. Halk tüm bunların hesabını sormak için sokaklara dökülüyor. O güne kadar, kurtuluş mücadelesine sunduğu onca evladının cenazesini kaldırmış, acili, yoksul halk, biliyor asil suçluyu. İstanbul'un dört bir yanından, kendileri gibi yoksul mahallelerden onbinlerce emekçi, Gazi'ye akıyor.

On sekiz şehit veriyor halk. Öfkenin yanan atesi, İstanbul'un dört yanına yayılıyor.

Gazi'ye yabancı değil, Grup Yorum. Onlar, Gazi'yi tanıyorlar; Gazi halkı da, Yorum'u.

"Yıllar boyu adımladık Gazi sokaklarını. Türkülerimizle, halaylarımızla omuz baslarında yereldik."

Olaylar sırasında, yurtdışı turnesinde Grup Yorum.

"Ayaklanma haberini, İngiltere'deyken öğrendik. Duyar duymaz, televizyon basına kostuk. Sonra telefona. Daha çok haber almak istiyorduk."

Yüregi, Gazi'de atıyor Grup Yorum'un. Konserlerini, katliamin lanetlendiği gösterilere dönüştürüyor. Sonra da, direnişle ilgili bir sarki yapmak için, Ayaklanma ile ilgili tüm haberleri topluyor.

"Hepsini, tekrar tekrar okuduk. Ayaklanmayı, en ufak ayrıntısına kadar öğrenmek istiyorduk. Duygularımızın olanca gücüyle, 'Gazi Marsi'ni

Bir Kar Makinesi II

75 yazmaya başladık."

Dizeler düsmeye baslıyor. Önce kagıda sonra ezgiye.

'Gazi'nin yoksul kondularından/ Aktik öfkeyle sokaklara'

"Bizim marsimizla da, gürelemeliydi sokaklar. Hemen, OKM'ye yolladık 'Gazi Marsi'm. Biz de, düzenlemesini yapmaya başladık."

Mart sonunda, turne sona eriyor. Fakat, Gazi Şehitleri'nin mezarlarının yapımı için. İstanbul' da baslatılan kampanyaya destek verme kararı alıyor Yorumcular.

"Almanya'da, 'Gazi Halkıyla Dayanışma Gecesi' programlandı. Dönüşümümüzü bir süre erteledik. Dayanışma gecesinin tüm programını, biz üstlendik."

Katılacak sanatçıların ayarlanmasından, afise; el ilanından, bilet satışına, tanıtıma kadar, tüm işlerde görev alıyorlar. Organizasyonun, emekçisi oluyorlar. Avrupa'nın bir çok sehrini dolasıyor; gittikleri yerlerde, konserler, söylesiler, radyo programları yapıyorlar.

"Önce, sanatçılarla görüşmeye başladık, Masraflar dışında, para talep etmemelerini istedik. Hepsi kabul etmedi tabi. Ali Ekber Eren, Fuat Saka, Gülbahar, Koma Denge Azadi, Nihat Behram, Muammer Ketencoglu. Deste Günaydin, Hawa Karadas, Ozan Sahturna, Adnan Yücel ve Hayati Azim, Dayanışma Gecesi' nde bulunmayı, kabul etti.

"Sonra, büyük bir pano hazırladık. Neredeyse, yirmi metre kare. Üzerinde, Gazi Ayaklanmasından görüntüler vardı. Sürekli yanımızda taşıdık panoyu. Her gittigimiz yerde, açıyorduk. Gittigimiz şehirlerin kalabalık meydanlarında; panonun önünde, türkü ve marslar söyleyip, el ilanlarını dağıttık etkinlik gününe kadar. Bir de, gitar kutumuzu açıyor ve bu kampanyaya destek topluyorduk"

Birçok Alman kitle örgütünü, geceye davet ediyor Yorumcular. 6 Mayıs 1995, gecenin tarihi olarak belirleniyor. Bu, aynı zamanda; Avrupa halklarının, Hitler fasizmini altedisinin SO.yılı. Fasizmi, birlikte lanetlemeye çağırıyorlar.

Günler boyunca, gecelerini yolda geçiriyor Yorumcular. Gündüzleri ise, konserler, söylesiler, dinletiler. Tanıtım için, İsviçre'den çağırılıyorlar. Ancak, sınırdaki problem çıkıyor ve İsviçre'ye sokulmuyorlar.

"Almanya'ya, geri döndük. Ancak, bu sefer de, Alman polisi almadı

bizi. Gecenin el ilanlarini, gerekçe gösterdi, iki sinir arasinda, yüz metre-77 lik bir alan içinde, sikisip kaldik. Sonra, ne yapip edip, geçtik isviçre'ye. Gazi Ayaklanması'ni ve önümüzdeki Dayanisma Gecesi'nin, amacini anlattik onlara."

Tüm bu program geregi, ikiye bölünmeye karar veriyorlar. Daha çok yere ulasmalari gerekiyor ve enerjilerini buna göre harcıyorlar.

Grup Yorum'un çalışmalarını destekleyenler olduğu gibi, farklı yaklaşımlar da çıkıyor. Avrupa Alevi Dernekleri Federasyonu, Dayanisma Gece-si'ne katılmama kararı alıyor.

"Toplanan paranın, Gazi'ye gitmeyeceğini düşünüyorlardı. Öyle ki, geceye katılacak sanatçılara bile, tavır aldılar. Kendi etkinliklerine, bu sanatçıları çağırma kararı aldılar. Avrupa'da, Türkiye için, halktan para toplayip, o amaca uygun değerlendirmeyen, hatta kimilerini zengin eden çalışmalar var. Bunun yarattığı güvensizlik ve önyargı, bize de gösterildi ama bizi tanımadıkları belliydi. Biz, her sabah aynada gördükleri, kendi yüzleri değiliz."

Almanya, Frankfurt'ta yapılan, "Gazi Halkıyla Dayanisma Gecesi" Alman Polisi'nin bütün provokatif tavrına rağmen, yapılıyor. Binlerce izleyici, o gün, halkın ayaklanmasını ve barikatları tekrar yaşıyor.

"Sonuçta. Gazi Şehitliği için gerekli paranın büyük bir bölümü toplandı. Dayanisma Gecesi sona erdiğinde, bunun gururunu yaşıyorduk."

Gecenin geliri ve toplanan yardımların tamamını üzerlerinde taşıyan Ufuk ve İrsad, bir trafik kazası geçirir.

"Kullandığımız arabanın, otobanda, tekeri patladı ve yan tarafımız, uçurumdu. Araba, ancak, bir ağaca takılarak durdu. O anda, dışarı çıkıp kurtulmayı değil de, ilk olarak paraları kurtarmayı düşündük. Zor da olsa, paralarla birlikte çıktık arabadan. Uzaklastıktan sonra, geri dönüp, arabanın patlamasını bekledik. Neyse ki, filmlerdeki gibi olmadı. Ya, bu kaza sonucu, gecenin gelirine bir şey olsaydı; hakkımızda önyargılı davranıp, dedikodu yapanların, konuşacak çok şeyi olacaktı sanırız."

Grup Yorum, Gazi halkıyla dayanışma için toplanan geliri, Türkiye'ye, Haklar ve Özgürlükler Platformu'na ulaştırıyor. 14 Ocak 1996 tarihindeki, Gazi Şehitliği açılış törenindeyse, marslarıyla yer alıyor.

78 GAZI HALK KÜLTÜREVI AÇILDIGI GIBI KAPANIYOR

Gazi'nin dar bir sokagında, ayaklarını tüm güçleriyle asfalta vurarak yürüyor gençler. Rap rap rap... Küçük bir kortej oluşturmışlar. Yürürken de mars söylüyorlar;

"Adımlarımız yeri göğü sarsıyor/ihtilalimiz büyüyor"

Daha tam olarak ezberleyememişler; bilmeyenler, bilenlere uyuyor. Sözlerde sarsıldıklarında, daha sert vuruyorlar tabanlarını yere. Polis, sokagın iki yanını tutmuş. Dar bir sokakta; Gazililer, Yorumcularla mütevazı bir tabelayı asıyor.

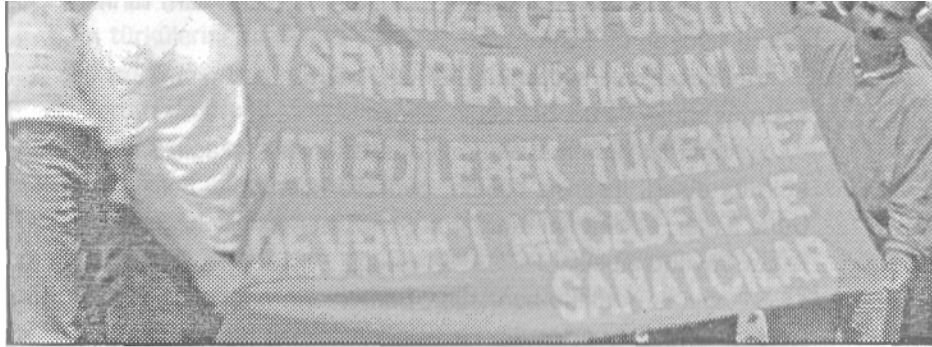
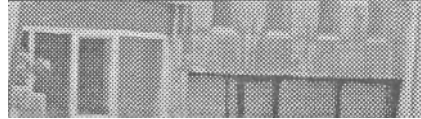
"Gazi Halk Kültürevi"

28 Mayıs '95, açılış günü... Küçük bir yer ama büyük bir mevzi. İçeri sığmayanlar, sokaga taşıyor. Gençleri izliyor herkes. Grup Yorum Kültürevinin kapısında. Enstrümanlar kuruluyor; türküler, söylenmeye başlanıyor. Kemal de, aralarında. On altı aylık tutsaklık sonrası, ilk konseri. O gün, Gazi Halk Kültürevi'nin açılış konuğu değil Grup Yorum; bizzat kendileri açıyor, bu kültürevini. Kültür ve Sanatta Tavir Dergisi Gazi Temsilciliği olarak kuruluyor burası. Açılış senliği, halaylarla son buluyor. Halkın önemli bir kısmının dağılmasıyla birlikte, saldırıyor polis. 66 kişiyi gözaltına alıyor. Bir hafta sonra da, kapatılıyor Gazi Halk Kültürevi.

Valilik'in gerekçe yazısında, "yasadışı örgüt üyelerinin buluşma yeri" olarak geçiyor. Gazi halkını, potansiyel bir tehlike olarak gören siyasi iktidarın, bu anlayışına karşı, yaptığı açıklamayla cevap veriyor Grup Yorum ve kültür merkezi çalışanları. "Yasadışı örgüt üyelerinin buluşma yeri" demogojileriyle, saldırılarını mesrulaştırmaya çalışan ve sesimizi boğmak isteyen siyasi iktidarın çabaları, boşunadır. Bizi susturamayacaklar! Onlara vereceğimiz en güzel cevap, en kısa zamanda, Gazi Mahallesi'nde yeni bir kültürevi açmak olacaktır. Kalemlerimizle, türkülerimizle, resimlerimizle, repliklerimizle, fotoğraflarımızla, emekçi halkın içinde, sanat yapmaya devam edeceğiz."

Bir süre sonra, iki katlı bir kültür merkezi açılıyor Gazi'de. Defalarca basılıp, içeridekiler gözaltına alınmasına rağmen, faaliyetlerini sürdürüyor Gazi Halk Kültür Merkezi.

Grup Yorum'un, "Geliyoruz" isimli kasetinde yer alan, 'Gazi Mar-
/yla; kasetten çok daha önce tanisiyor, Gazi halkı. Eylemler, onunla
baslıyor-, onunla bitiyor. "Geliyoruz" kasetinden önce, özel bir kaset
olarak çıkıyor "Gazi Marsi". Katliamin birinci yıldönümünde, ya-
nızca. Gazi Mahallesi'nde dağıtım yapıyor. Bes yüz tane çoğalttik-
lari kasetin, önemli bir kısmı, polislin eline geçiyor. Mahalleli bir
genç, kasetleri, Grup Yorum'dan teslim alıp, götürürken, Gazi giri-
.sinde durduruluyor ve arama sonunda, kasetlerle birlikte, gözaltına
.-iliniyor. Genç cepheli, birkaç gün sonra, bırakılmasına karşın; polis,
kasetleri vermiyor ama "Gazi Marsi", Gazi halkinin marsi olarak dil-
lere dökülüyor. Ayaklan sertçe yere vurarak söyleme biçimi de, "Ga-
y.i Marsfnin vazgeçilmez özelliği oluyor.

9 Haziran 1995 sabahı, Okmeydanı semtinin dar sokakları, silah sesleriyle çinliyor. Henüz, on sekizinde, genç bir kız olan Sibel Yalçın, çatışarak ilerliyor. Siyasi iktidarın, gözaltında kaybetme politikasına karşı düzenlenen eylem sonrası başlayan çatışmada, Sibel Yalçın; ekibinde yer alan arkadaşlarını, bölgeden uzaklaştırıp, polisi, kendi üzerine çekiyor. Seçtiği bir eve, güvenle girerken; dar sokagın, yoksul insanları onu görüyor. Ama hiçbir ses çıkarmıyor. Biri hariç. Hacı Hasan Levent adlı bir ihbarcı, polise haber veriyor. Merdivenli dar yokus, polislerle doluyor. Sibel Yalçın, evdeki aileyi dışarı çıkarıyor . "Teslim ol" çağrılarına cevabını veriyor. "Halk kurtuluş savaşçıları teslim olmaz; siz teslim olun!"

Bu çatışma; iktidarı, önce bir hükümet krizine, ardından da, yeni bir hükümet arayışına götürecek bir sürecin başlangıcı. Dönemin İstanbul Emniyet Müdürü ve daha sonra DYP' de bakanlık yapacak olan, Necdet Menziri; Sibel Yalçın'ın eyleminden dolayı, SHP'yi suçluyor. SHP ise "Emniyet Müdürü istifa etmezse hükümetten çekiliriz!" diyor.

Yeni Bosna' da, bu krizi, iyice derinleştiren gelişmeler yaşanıyor. Sibel'in cenazesinin ailesine verilmemesi ve adli tip morgunda tutulmasına karşılık; yüzlerce insan, ailesinin evinin önünde, günler boyu sürecek bir direniş başlatıyor. Cenazenin teslim edildiği, 16 Haziran gününe kadar, sokaklarda barikatlar kuruluyor ve polis, sokaktan içeri sokulmuyor. Cenaze günü, binlerce insan, Sibel Yalçın'ı bağrına basıyor. Sibel, milyonların adalet duygusu. Sibel, devrimcilerin tüm tarihini dakikalara sigdiren bir kahraman.

Yeni Bosna'daki küçücük bu sokak, bayram yeri gibi. Tüm ülkeden kopmuş sanki. Ya da, geleceğin ülkesi.

Sokagın iki yanına sıralanmış apartmanlar. Sokagın sakinleri, dökülmüş dışarı. İnsansız balkon, pencere kalmamış. Sokak kalabalık. Düne kadar, birbirlerini tanırlardı. Şimdi, herkes o sokagi biliyor. O sokakta büyüdü Sibel.

Sokagın iki yanında barikatlar. Barikatların önünde, yüzleri kırmızı fularlarla örtülü gençler. Sibel'in evinden salınan pankartlar, bayraklar,

barikata katılanları selamlıyor. Emekçilerin bayrağı... Halk, yiyeceğini paylaşıyor "misafirleriyle".

Sokagın bir kösesinden müzik sesleri geliyor. Gitar, bağlama ve türküler. Yorumcular bunlar. Nerede bir direniş, orada yeseriyor onların türküleri.

Cenazenin morgtan alındığı güne kadar. Grup Yorum barikatların arkasında, her anı soluyor.

Yorumcular, Yenibosna barikatına, türküleriyle güç katarken; aynı anda iki ayrı işçi direnişinden, Eminönü ve Sisli'den de, sesleri geliyor 15 Haziran'da, Eminönü Belediyesi'nde, isten atılan işçilerin sürdürdüğü direnişini ziyaret ediyorlar. Bir gün sonra da, Sisli Belediyesi'nde devam eden, işçi direnişinde türkülerini söylüyorlar.

Grup Yorum, Sibel'in cenazesinde, "Bize Ölüm Yok" ve "Hizir Pa - sa"yı söylüyor. Aynı saatlerde, bir haber uluyor. Sibel'i ihbar eden kişi, cezalandırılmış.

Cenazenin ertesi günü, dönemin İstanbul Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ve bir grup faşist kışkırtıcı, Okmeydanı'nda, ihbarcinin cenazesinde yürüyorlar. Ardından da, polis, Okmeydanı' ni ablukaya alıp, saldırıyor. Evler, kahveler, atelyeler basılıyor; yüzlerce insan gözaltına alınıyor. Bunun üzerine halk, önce Pir Sultan Abdal Canlar Derne - gi'nde, sonra, Fatma Girik Parki'nde toplanıyor. Kimilerinin ellerinde dövizler, pankartlar; "Evlatlarımızı Se rbest Birakin - Okmeydanı Halk Komitesi" yazıyor. Kimi ise, elinde kanlı gömlek, pantolon tutuyor. Ço - cuklarının kanları bunlar.

Grup Yorum yine orada, nöbet tutuyor; türkü söylüyor. Akşam sa - atlerinde bir protesto gösterisi düzenleniyor. Binlerce insan, Grup Yo - rum'un türkülerine, halaylarla, sloganlarla katılıyor. Ve Polisler... Önce kusatıyorlar kalabalığı; sonra, saldırıyorlar. Ates açıyorlar, jopluyorlar. Grup Yorum da orada. Son ana dek, yaşanan çatışmanın içinde. Halk hazırlıksız değil. Taslarla, molotoflarla koruyor kendini halk. Grup Yo - rum da orada. Çatışmanın son anına dek.

Grup Yorum, Gazi'den sonra, emekçi mahallelerdeki ikinci kültür merkezini, aynı yılın Kasım ayında, Okmeydanı'nda açıyor. Direnisten sonraki günlerde ise, Okmeydanı'ndaki bir çok emekçi evi. Grup Yo - rum'a, kapılarını açıyor.

ORTAKÖY KÜLTÜR MERKEZİ KAPATILYOR "TARİHE MÜHÜR VURULUR MU?"

Ortaköy Kültür Merkezi; Grup Yorum'un, 1986 yılında tanıdığı, '88 yılından bu yana da, üretimlerinin merkezi haline getirilip; giderek, devrimci bir sanat kurumuna dönüştürdüğü bir yer.

"Yoldaşlığı, paylaşmanın önemini ve güzelliğini orada tanıdık. Kolektif üretimin zenginliğini, orada gördük. Bir dilim ekmeği bölülebilmeyi, 'ben' yerine 'biz' demeyi; halk ve vatan sevgisinin anlamını, halklarımızın ve mücadelemizin değerlerini sahiplenmeyi orada öğrendik. Bir okul, bir öğretmen, bir çocuktur OKM bizim için. Özgür vatan toprağıdır." OKM, 450 kişilik sinema ve tiyatro salonu, fuayesi; Grup Yorum'un, Kültür ve Sanatta Tavrı Dergisi'nin, Ayşe Gülen Halk Sahnesi'nin, FOSEM'in ve Özgürlük Türküsü'nün çalışma odalarının bulunduğu; devrimci sanatçıların "evimiz" dedikleri bir yer. Üretim ve faaliyetler geliştikçe, baskılar da, o derece artıyor Ortaköy Kültür Merkezi'ne. Onlarca kez basılıp, dört kez mühürleniyor. Her seferinde, yeniden açıyorlar kapılarını OKM'li sanatçılar. 6 Temmuz 1995'te, bir kez daha kapatılıyor Ortaköy Kültür Merkezi.

Bir Kar Makinesi II

Ancak bu kez, kültür merkezinden en uzun ayılığı yasıyor Grup Yorum ve devrimci sanatçılar. 1997 Subatında, İdil Kültür Merkezi olarak açılıp-ta, merdivenlerden çıkana dek, bir buçuk yıl süren bir hasreti yasıyorlar. Bu dönem içerisinde, Grup Yorum, yasadığı, ürettiği ve yarattıklarıyla, devrimci sanata yeni değerler katıyor. OKM'yi kapatanlar ise, umduklarının aksine, Grup Yorum'un adıyla, her dönemden daha fazla karşılaşıyor. Kapatılmadan bir hafta önce, iki defa basılıyor OKM. Talan ediliyor ve o anda, çerde bulunan sekiz sanatçı gözaltına alınıyor.

İkinci baskın, gözaltına alınmayan diğer sanatçı ve kültür merkezi çalışanlarının, protesto için yaptıkları basın açıklaması sonrası gerçekleşiyor. O an, bir radyoyla telefon görüşmesi yapılıyor. Sanatçıların, telefonu açık bırakması nedeniyle, sloganlar evlere kadar ulaşıyor.

Sanatçılar, götürüldükleri ve bir gün tutuldukları Besiktas Emniyet Amirliği'nde, fiziki ve psikolojik iskencelere uğruyorlar. Bu durumu Grup Yorum'dan Hakan Söyle anlatıyor:

"14 kişiydik ve birbirimize kenetlenmistik. "İnsanlık Onuru iskenceyi yenecek!" "Yürükler Susmaz, Halaylar Sürer!" sloganlarını atıyorduk. Bizi, birbirimizden koparıp, tek tek OKM'den çıkardılar. Yüzlerce insan sokaga birikmişti. Bir gazeteci, hem fotoğraf çekiyor, hem de ağlıyordu. Joplanmalar, otobüste de devam etti. O anda, 'Daglara Gel'i söylemeye başladık ama sanırım, hiç bu kadar kötü söylenmemistir bu türkü. Jop-lanıyorduk ve soluk solugaydık. Bir savaş vardı, gözaltı süresi boyunca. Öyle ki, polislerden biri, 'Burada sizin değil, bizim kurallarımız geçerlidir!' diye bağırıyordu. Bu sözler bile, kaybettiklerinin göstergesiydi. Kuralları, yine sözde kalmıyordu. Ertesi gün, Savcılığa çıkarıldık. Polisin raporunda, 'Katil Polis!' diye bağırduğumuz, ellerimizdeki kitapları onlara fırlattığımız ve örgüt üyesi olduğumuzu belirtip ifade vermediğimiz gibi iddialar vardı. Savcılıktan bırakıldık ama hakkımızda dava açıldı ve para cezası aldık."

Gözaltı sonrası, faaliyetlerine devam ediyor Grup Yorum. 1 Temmuz da; İzmit'te, 1500 kişinin izlediği bir konser veriyor. Birkaç gün sonra, OKM mühürleniyor. Valilik ve Emniyet Müdürlüğü'nün kapatma kararıyla geliyor polisler.

O akşam, bütün bir günün yorgunluğunu atmak için, demledikleri çayı içiyordu OKM' liler. Bisküiler de, çayın yanındaki ziyafetleriydi.

içerde, müzik odasındaki üç Yorumcu da, yeni yaptıkları müziği, sekillen - dirmeye çalışıyorlardı. O akşam çıkan, bir ezgiydi. Bugün, gayet güzel ol - dugunu hatırlıyorlar. Üzerinde biraz daha çalıştıklarında, iyi bir şey çıka - bilirdi. Tam bu saatte geldi polisler, ellerindeki mühürle. O gece kapati - liyordu OKM. Gece, yanlarına alabildikleri enstrüman ve bilgisayarlarını, bir taksiye doldurup, evlerine taşıyor Yorumcular. OKM'lilerden biri, ak - varyumda kalan birkaç balığı kurtarmak için çirpiniyor. "Evleri"ni birakıp , gidiyor Yorumcular. OKM'lilerin birkaçı, kapıda, gözyaşlarını tutamıyor. O günden bugüne, hatırladıklarında öfkelenedikleri şeylerden biri de, o ge ce yaptıkları besteyi, bir daha hiç hatırlamamaları.

Görevlilerin getirdikleri kagıtta, Ortaköy Kültür Merkezi'nin kapatılma gerekçeleri şöyle sıralanıyor:

- 1- Amacına uygun faaliyet göstermemek.
- 2- Yasadisi örgüt mensupları ve sempatanlarının, toplanma, bulus ma ve barınma yeri olarak kullanılması.
- 3- Devletin, ülkesi ve milletiyle, bölünmez bütünlüğünü hedef alan propagandaların yapıldığı yer haline dönüştürülmesi..

Grup Yorum ve diğer OKM sanatçıları, OKM'nin kapatılması kararının asil nedenlerini, bir yazılarında şöyle ifade ediyor:

"Halklarımızı ve vatanımızı sevmemiz. "Kültürel ve sanatsal çalışma - yi, burjuva ve küçük burjuva niteliğinden koparıp, halk kurtuluş savası - nin içinde bir faaliyet niteliğine büründürmemiz; hiçbir baskı ve engel karsısında, geri adım atmayıp, kendimizi yenileyebilmemiz. "

'IRILFB YOKUM;

OKM'nin kapatılması süreci hızlandırdı

3 Ağustos '95 Yeni Politika Gazetesi

OKM'nin kapatılması süreci hızlandırdı

Yeni Politika Gazetesi'nin 3 Ağustos 1995 sayısında yer alan bir haberin fotoğrafı. Fotoğrafın altına, gazetenin başlığı ve diğer bilgileri yazılmıştır.

**Bir Kar
Makinesi II**

"BİR BÜYÜK KONSER"

OKM'nin kapatilmasiyla birlikte, Grup Yorum ve OKM'liler; çalismala - rini, önce, Beyoglu'nda bulunan, Genç Ekin Sanat Merkezi'ne; ardından, Bulunmaz Kültür Merkezi'ne tasiyor. 7 Temmuz'da, Makina Mühendis leri Odasi'nda yaptiklari basin toplantisinde, OKM'nin, bir mekandan iba ret olmadigini, kapisina kilit vurularak, devrimci kültür-sanat faaliyetlerine set vurulamayacagini vurguluyorlar. OKM'nin yasadigini vuruguluyor -lar. Tavir Dergisi'nde, o güne iliskin duygularini kagida dökerken, daha ilk günden orayi özlediklerini ifade ediyorlar:

"Ayse Nil'i düşünüyorduk. Elinde, Tavir'imizin kapak örneği, kapidan girişi, gözlerimizin önüne geliyor. Nese içinde, bir sayiyi daha basarma - nin sevinciyle..."

Ayşe Gülen geçiyordu gözlerimizin önünden. Erbil Sari'nin Zongul - dak'ta şehit düstüğü haberini, bir prova sırasında almisti. Tıpkı, 17 Ni - san'da, onun şehit olduğu haberini aldığımız gibi. Taniyordu Erbil'i, hem - şehriydiler. Bir kaç dakikaligina birakmisti çalışmayı. Geldiginde, gözleri kizarmisti. Özür dilemiş ve sesi titreyerek devam etmisteki çalışmaya.

Grup Yorum'un, tükenmek bilmez üretim sürecinde, sarkilarinin se - sinin, sinema salonuna tastigini; izleyicilerin, bu duruma hosgörüsünü, filme talebin çok olduğu zamanlarda, emektar makinistimizin sevincini hatirliyoruz."

OKM'den çıktıklarında, kazandıkları tüm değerleri de, beraberlerinde

Bir Kar Makinesi II

90 tasiyorlar. Önlerindeki yeni sürece ilişkin bir program oluştuyor Yorumcular. Üretim ve konser faaliyetlerinin yarasına, kültür merkezinin kapatılmasına karşı bir kampanyayla, kamuoyu oluşturmaya hedefliyorlar. Basın açıklamaları, afisler, özel sayılar, imza kampanyası, bakanlıkla görüşmeler... ve "CHP işgali". Yoğun faaliyetlerine de, kendi içlerinde bir isim koyuyorlar: "Bir Büyük Konser".

İlk basın açıklaması, OKM'nin önünde; ikincisi ise Atatürk Kültür Merkezi'nin önünde. Pankart ve dövizlerle süslü açıklamaların sonunda, türkülerini söylüyorlar. Bu günler içerisinde, pek çok muhalif kültür merkezi tarafından bir dayanışma geliştiriliyor. Hepsinde, kapılarını açıp, kendi yerlerinde rahatlıkla çalışabileceklerini söylüyor OKM'cilere. Bu dayanışma örnekleri, 1996 Ölüm Orucu sürecini de kapsayacak, ancak sonrasında dağılacak olan bir birlik çalışmasının da, başlangıcı oluyor.

"OKM Bir Tarihtir, Kapatılmaz" sloganıyla yürütülen faaliyetler içinde, hiç kuşkusuz en önemli yeri, Grup Yorum'un, CHP işgali oluşturuyor. 4 Ağustos 1998 Cuma günü gerçekleşen ve gün boyu süren işgal, Grup Yorum'un tarihinin de önemli bir halkası. Çeşitli tartışmalar da başlıyor bu işgalle birlikte. "Sanatçı böyle bir eylem yapar mı?" tartışmasının yanı sıra, "Neden CHP?" sorusu da, çok sık sorulan sorulardan biri oluyor. Oysa, yıllar

Yağmura rağmen yapılan Bursa konseri

boyu, yüzlerce konseri yasaklanan, gözaltına alınan, tutuklanan, kasetleri kursunlanan; türküleri, "silah kadar tehlikeli" bulunan Grup Yorum'a yönelik bunca baskının, sorumlularından biriydi CHP. Türkiye'nin onurlu aydınlarına, halktan yana sanatçılarına yönelik yasaklamaların, kogusturmaların, tutuklamaların "utangaç", "masum", sorumlusuydu, CHP. Şehit, tutsak ve kayıp ailelerinin çektiği acıların; köyleri yakılıp, sürgün edilen insanların sorumlularındandı. Sivas'ta yakılan aydınların, Gazi'de kursunlanan insanların; hakkını istediği için, joplanan işçi ve memurların sorumlusu, ortagi, koruyucularındandı. İktidarın ortagi, halklara yönelik kültürel, siyasal, ekonomik saldırganlığın suçlularındandı. Sosyal demokrat görünümü altında, ikiyüzlüce, umut olma demogojileriyle, halkları aldatmaya devam ediyordu CHP.

Grup Yorum'a göre, "CHP, bunu hak etmisti".

Aziz Nesin'in ölümü nedeniyle, Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılan törende, dönemin CHP'li Kültür Bakanı İsmail Cem'le görüşüyor Grup Yorum. Kültür merkezinin kapatılması ve kendi üzerlerindeki konser yasaklarının kalkması konusundaki görüşme istegini kabul ediyor İsmail Cem. CHP İl Merkezi'nde, bir randevu ayarlanıyor. Ancak, İsmail Cem, ne o gün geliyor, ne de, sonraki günlerde. Grup Yorum'un telefonları da cevapsiz kalıyor. "İşgal kararimizi netleştiren bir başka etkendi bu." diyor Yorumcular.

Grup Yorum Ali Sami Yen Stadı'nda

Bir Kar Makinesi II

92

GRUP YORUM, CHP ISGALINI ANLATIYOR

"İsgal, öğlen 12:00'de gerçekleşecekti. En ufak bir tereddütümüz, kararsızlığımız yoktu. Sorumluluğumuzun farkındaydık. Bu isgalde, yalnızca kendimiz değil; tarih boyunca, baskıcı düzenler tarafından yasaklanan, sansüre uğratılan, tutsak alınan, sürgün edilen, vatan haini ilan edilen, katledilen ama boyun eğmeyen, teslim olmayan sanatçıları, aydınları temsil ediyorduk. OKM'mizin açılmasını; üzerimizde, yıllardır süren konser yasaklarının kalkmasını; kültür-sanat kurumları, aydınlar ve sanatçılar üzerindeki baskıların sona erdirilmesini istiyorduk. Kuslamalarımız, bildirimlerimiz ve pankartlarımızla çıktık yola. Tabii "silahlarımız" da elimizdeydi; gitarımız ve bağlamamız. Her şeyi, planlamıştık. Kesifler, eylem planı, is bölümü... Birimiz, telefonun; diğeri, faksın başında olacaktı. Bir arkadaşımız, apartman boşluğunu kontrol ederken, diğeri arkadaşımız, arka balkon girişini denetleyecek; bir diğeri, çalışanlarla ilgilenip, onların ihtiyaçlarını karşılayacak; geri kalanlarımız, pankartı asıp, bildirimleri dağıtıp, aşağıyla olan diyalogu gerçekleştirecekti. Tek

^ GRUP Yorum adlı H
müz & topluluğunun W
etemantari olduklarını
fevriyeden ZŞi k-z ? kisi Orıakoy
Kültür Merkezini
kapatılmasını protesto etmek
için dün Cumhuriyet Haik
Partisinin Taksim.
Straseviter Caddesindekiil
merkezini isgal e&, tkisS kadın
? kisi. parti merkezinde
bulunanları içeri kapatarak.
binaya üzerinde *OKM
kapatılmaz. Grup Yorum"
yazılı pankart astılar. Olay
yerine gelen polis yetkilileri
isgalcilerle görüşerek
eylemlerine son vermelerini
istediler. Yarım saat süren
görüşme sonunda eylemciler
isgale son vereceklerini
duyurdular, isgalin sona
ermesinden sonra binanın
giriş kapısında yoğun
güvenlik önemi alan pofe 7
eylemciyi Çevik Kuvvete
bafltı kurtarma timlerinin
olusturduğu koridordan
çıkartarak gözaltı

Bir Kar Makinesi II

sorunumuz, binadan içeri girmek ve içeride bulunanları ikna edebilmektir. Bize yardımcı olmalarını bekleyemezdik; ancak, zorluk çıkarmalarını kabullenmeyecektik. ikiserli gruplar halinde girdik içeri. Bir sorun çıkmadı. Oturma salonunda toplandık, içeride, bes görevli vardı. Nasıl başlayacağımızı bilemiyorduk. 'Sen başla', 'önce sen başla', işe koyulduğumuzda, bir gülümseme kalmıyordu yanaklarımızda. Bir kısmımız, görevlileri biraraya toplarken, bir kısmımız da kapiya yığınak yapmaya başlamıştı. 'Bu, bir işgaldir!' dedüğümüzde, ciddi bir sorun çıkmadı ama kabullenmeleri de, kolay olmadı. Yaslı bir görevli, fazlasıyla heyecanlandı ve bağirmaya başladı. Bir an telaslandık. Ya, hep böyle devam ederse? Disari çıkmak istedi. Kabul etmedik. Kalp hastasıymış. Diğer görevliler de, doğrulayınca, çıkmasına izin verdik. Ancak, bir sorun vardı; kapiya yapılan yığınak, bitmek üzereydi. Onca masayı ve sandalyeyi çekmek, kapiyi açmak ve sonra, tekrar kapi arkasına yığmak... Çok vakit kaybedecektik. Buna karsın, içeride bulunan hiç kimseye bir zarar gelmesini istemiyorduk. Yaslı görevliyi disari çıkardık. Aradan, epey zaman geçmiş fakat, işgalimiz henüz resmîleşmemişti. Yığınak biter bitmez harekete geçtik. Önce, faksları çektik, ardından, pankartımızı salladık aşağı."

Burada da, bir sorun yaşıyor Yorumcular. Yanlarında getirdikleri basın açıklamasında, işgal edecekleri yere dair bölümü boş bırakıyorlar. Olur ya; önceden bir sorun çıkarsa, nereyi işgal edecekleri belli olmasını istiyorlar. Faksları çekilmeye başladıktan bir süre sonra, acıyla fark ediyorlar ki bu bölüm hala boş. Bütün televizyonlar biliyor ki. Yorum bir yeri işgal etmiş ama nereyi? iste, bunu bilmiyorlar. "CHP İstanbul İl Merkezi" yazıp, tekrar fakslıyor Yorumcular. Yaptıkları hataya çok kızıyorlar ama işgalden sonra, bol bol da gülüyorlar, ilk kez yaptıkları bir eylem biçiminin, deneyimsizlikleri bunlar.

"işler rayına oturuyordu. Ama hesapta olmayan sorunlar biter mi hiç? O gün, kendini gösteren rüzgarlı hava, dinmemişti ve pankartımızı savurup duruyordu. Bir zimba ve bir delgeçi, ağırlık olarak pankartın iki ucuna bağladık. Ama nafile. Çünkü, onlar da, hafif geliyordu. Daha büyük ağırlıklar aradık, bulamadık. İrsad'ın sandalye bağlama önerisini bile, o atmosferde, bir an ciddiye aldık. Böyle durumlarda, insan bazı şeyleri hissetmeyebiliyor. Mesela korku. Yükseklik korkusu olan arkadaşlarımız, pankart her havalandığında, balkonun korkuluk demirlerine çikip.

Bir Kar Makinesi II

94 onu düzeltmede ve asagi salmada, hepimizden önde oluyordu.

Asagida kalabalik olusmaya, telefonlar çalmaya baslamisti. Televizyonlar, gazeteler, gönderdigimiz faksi dogrulatmak istiyor, bizle röportaj yapıyorlardı. Birçoğu "Silahiniz var mi?" diye soruyordu. Onlara göre, farklı bir isgaldi bu. Bize göre, bir fark yoktu. Siyasi iktidarın yaptıklarından hesap soruyor ve teshir ediyorduk. Diğer isgallerin hakliligıyla aynı noktada bulusmustuk.

Bildirimiz ve enstrümanlarımızla balkona çıkıp, türkü söylüyor, isgal nedenlerimizi siralıyor ve sloganlarımızı atıyorduk. 'OKM Kapatılmaz!', 'Grup Yorum Susturulamaz!', 'Türküler Susmaz Halaylar Sürer!'

Her yarım saatte bir tekrarladık konserimizi. Telefonların ardi arka si kesilmiyordu. Bazı CHP'liler, "Biz sizi seviyoruz, severek dinliyoruz ama bunu haketmedik." derken, bazıları, küfür ediyordu. Ankara'dan gelen bir telefonda, CHPTi bir yetkili, bizi, emperyalistler gibi isgal etmekle it ham ediyordu. Hayatında, emperyalistlere bir kez bile küfür edememiş bir kişi. bir parti yetkilisi; bize, bunu söylüyordu. Cevabını verip kapattık telefonu. Bunlar, yalnızca istisnayı. Çünkü, telefonların çoğu destek telefonuydu. Türkiye'nin dört bir yanından, telefonlar yagıyordu. Hepsisi, bizi tebrik ediyor, eylemimizi savunuyor ve başarılar diliyordu. Avrupa'nın pek çok ülkesinden, devrimci halk güçlerinden gelen destek telefonları, bizi sevince boguyor, gücümüze güç katiyordu. Sekiz kişiydik ama binlerce, milyonlarca olduğumuzu hissediyorduk. Polisler, kapının önünde bizimle diyaloga girmeye çalışıyordu. Baslarında, Siyasi Sube'nin isken cecisi sefi, Resat Altay. Sürekli, süre tanıdığını iletliyordu. Muhabibimiz olmadığını belirtiyorduk.

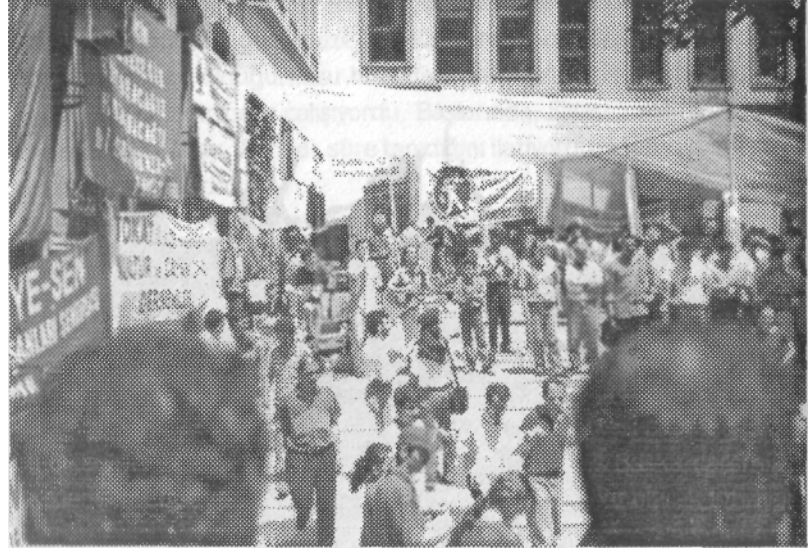
Eylemimizi bitirmeye karar verdiğimizde, bizim için önemli olan tüm görüşmeleri yaptık. Kamuoyunun dikkatini konuya çekmiş ve bir gündem yaratabilmistik. Eylemin basından itibaren, CHP Genel Merkezi'nden arıyorlar, gözaltına alınmayacağımızı vurguluyorlardı. Sorunumuzun; gözaltına alınıp, alınmamak olmadığını, taleplerimize yaklaşımlarının önemli olduğunu belirtiyorduk. O sırada, biz de, demokratik kitlenin örgütlerini arıyor, isgalimiz hakkında, bilgi veriyor ve desteklerini istiyorduk. Bu görüşmelerden birini de, o dönem Çağdas Hukukçular Derneği'nin başkanlığını yapan, bugün, Emegin Partisi'nin genel başkanı olan Levent Tüzel'le yaptık. Avukatları yanımızda görmek istediğimizi.

gözaltına alınmayacağımız söylene de; eylemi bitirdiğimizde, gözaltına alınacağımızı bildiğimizi söyledik. Levent Tüzel, "Bu eylemi yaparken, gözaltına alınabileceğinizi bilmiyor muydunuz?" dedi ve gelemeyeceğini belirtti. Biz, mücadele ederken sirtimizi, bu küçük burjuva aydınlara yaslamadık. Adımlarımızı, bedellerin korkusuyla geri çekmedik. Fakat, bu yaklaşım; Levent Tüzel'in, isgal ettiği mevkilerde, ne kadar samimiyetle bulunduğunu gösterdi bize. Acaba hala böyle mi düşünür bilmiyoruz. Yoksa, savunulan onca grevin sonunda, bedeller ödeyen işçiler de mi, yanlış düşünüyor?

Eylemi, kendi irademizle bitirip kapıyı açtığımızda, CHP'nin yalancılığı bir kez daha ortaya çıktı. Gözaltına alınıyorduk ama buna hazırlıkliydik. Zafer isaretleriyle çıktık binadan. Beyoğlu "Terörle Mücadele Subesinde de devam etmeliydi isgalimiz. Evet, orayı da isgal etmeliydik. Türkülerimiz, orada da, devam etmeli ve oradan da zaferle çıkmalıydık. Beyoğlu Emniyet Müdürü Ali Osman Akar, pazarlığa giriyor bizimle. Orada misafir olduğumuzu belirtiyor ve ifade vermemizi istiyor. Bu sözleri, ondan yıllar önce de, duymuştuk. 1992'nin, 11 Temmuz'unda, OKM baskınında O' da vardı. Gözaltında, iskenceci kimliğini görmüştük. Bunu hatırlatıyoruz kendisine, iskenceci olduğunu vurguluyoruz. Rengi değişiyor. Burada misafir değildik ve ifade de vermeyecektik. Bu sözlerimiz üzerine, gidiyor.

95 ilerleyen saatlerde, türkülerimize baslıyoruz; halklarımızın, sevda, kahramanlık türkülerine. Karayılan'dan, Kızıroğlu'na, Pir Sultan'dan, Dadaloğlu'na doluyoruz ülkemizi. Türkülerimiz sarıyor bedenlerimizi. Dört duvar hücre, uçan hali olmuş; bir Karadeniz'deyiz, bir Ege'de, bir Dersim'de. Polislerin, ayak sesleri ve küfürleriyle büyü bozuluyor. Tekrar hücreye dönüşüyor uçan halimiz. Disari çıkmamızı istiyorlar. Çıkıyoruz, itis kakis, tekme tokat... Daha küçük bir hücreye alınıyoruz. Daha kapı kilitlenir kilitlenmez, kızıl bir ata dönüşüyor hücre; saha kalkıyor. "Özgürlük Tutkusu"nu söylemeye baslıyoruz. Sonra, "Dersim'de Dogan Günes"! ardından tüm marşlarımızı. Yoruluyoruz, soluklanıyoruz ve hemen ardından, tekrar saha kaldırıyoruz kızıl kanatlı atımızı. Tekrar geliyorlar ve bizi uçan halimize iade ediyorlar. Ertesi sabah, savcılığa çıkarılıyor. Savcı soruyor; 'Neden isgal ettiniz?' Baska çaremizin kalmadığını söylüyoruz. Tek bir soruyla, ifademizi toplu olarak bitiriyor. Bes dakika sonra da, 'Serbestsiniz!' diyor. Hızla çıkıyoruz, Beyoğlu Adli-yesi'nden. Arkadaşlarımız bekliyor kapıda. Alkışlarla karşılanıyoruz; özlemlerle kucaklaşıyor; kolkola, geçici mekanimize, Bulunmaz Kültür Merkezi'ne gidiyoruz."

SANATÇI ISGAL YAPAR MI?

97

Grup Yorum'un, CHP isgali; özellikle, küçük burjuva aydın-sanatçı çevresinde, böylesi bir soruyu, tartışmayı gündeme getiriyor. Grup Yorum'un bu eylemi, bir sanatçının, sorunlar karşısında başvurması gereken bir yöntem midir? Onlara göre, sanatçı, sanatın güçlü diliyle eylemini yapabilmelidir. Siiriyle, müziğiyle; kelimelerin, insani derinden sarsan büyü gücüyle, okuru, izleyiciyi uyarmalı, bir bilinç sağlamalıdır.

Bu tartışmaya, Grup Yorum da, kendi cephesinden cevap veriyor.

"Sanatçı, ülkesindeki ve dünyadaki gelişmeler üzerine, söz söyleme hakkını kullanırken; bir gerçeği, sanatın diliyle yasadırken, bir cam fanus içinde, ya da, kendisinin belirlediği bir dünyada yaşayamaz. Sanat, bir yaşam etkinliğidir. Sanat eseri, sanatçının isteginden bağımsız olarak, yaşam içinde bir tavir alır. Yani, ne sanatçı, ne de sanat eseri, ayrı ve özel bir dünyaya ait değildir. 'Eserlerimiz neden okunmuyor, az satıyor?' diye hayıflanalar, kendisiyle, halkın arasına kalın duvarlar çekenlerdir. Bu sinir; sanatçıyı, halktan koparan; duygusal etkilenmenin, siyasal ve sanatsal gelişmenin önünü tıkayan bir sinirdir. Bu sinir kaldırılmadıkça, sanatçı, kendini sınıflarüstü görmeye devam edecek; kendi estetiğinin ve siyasal çizgisinin emekçi halklardan daha ileri olduğunu iddia edecektir. Bir yanlıdır bu. Yalnızca, düşünceleri ve söylevleriyle halkın içinde, onun ilerisinde olduğunu iddia eden sanatçı, bugün; halkın gelişen örgütlülüğünü, bununla oluşan kültürel ilerleyişini, göremez; kavrayamaz. Sanatçının içinde olduğu bir politik eylemi, bir isgal eylemini de, bu yanlılığıyla değerlendirir."

OKM'nin kapatılmasıyla birlikte, yeni bir kültür merkezi kurma çalışmalarına da başlıyor sanatçılar. Bu arada, kültür-sanat kurumları arasındaki dayanışma, gelişiyor. OKM'nin ve Yorumcular'ın da içinde bulunduğu haftalık toplantılar düzenleniyor. Baskılar karşısında, tepkilerini ortaklaştırmayı, hedefliyorlar. Yeni oluşum, bir anda, on sekiz kültür merkezini bir araya getiren bir biçime bürünüyor. "OKM Bugün Burada" etkinlikleri de, bu toplantılarda öneriliyor. 9 Eylül 1995'te başlayıp, 26 Ekim'de, Anadolu Halk Kültür Sanat Merkezi açılana kadar devam ediyor etkinlikler. Grup Yorum'un, merkezinde olduğu bu etkinlikler, haftalık olarak, Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi, Piya Kültür Evi, Mezopotamya Kültür Merkezi, Stran Kültür Merkezi, Genç Ekin Sanat Merkezi, Esenler Kültür Merkezi ve BEKSAV'da gerçekleşiyor.

Grup Yorum, bu süreçte, kampanya dışı etkinliklerini de sürdürüyor. Ağustos ayı içerisinde, Yenibosna halkı tarafından düzenlenen bir piknige katılıyor. Aynı gün; 1993 yılında, PERPA'da katledilen bes devrimcinin, Gazi Mahallesi'nde anması var. Ufuk, İrsad ve Özcan, bu anmaya giderken, gözaltına alınıyor.

Konya-Aksehir, Silifke ve Bursa'da yapılan konserlerde, dokuz bine yakın dinleyiciye sesleniyorlar. 1 Ekim'de, Bursa Kültür Park'taki konseri, saganak yağmur altında gerçekleştiriyor Grup Yorum. Konserin başlamasına birkaç saat kala, çiselemeye başlayan yağmur, konser saatinde iyice siddetleniyor. Ancak, sayıları dört bine ulaşan izleyici; æiri yağmura rağmen, yerinden ayrılmıyor. Başlama saatiyle, izleyiciler, alkışlarla, Grup Yorum'u sahneye çağırıyor. Ses düzenlisi, yağmur altında, ses düzenini açmayacağını söylüyor. Bunun üzerine Yorumcular, ses düzeni olmaksızın; bağlama, gitar ve davulla sahneye gelip, "Tüm parçalarımızı hep birlikte söyleyeceğiz." anonsunu yapıyor. Tüm izleyicilerin solistlik yaptığı, coşkulu ve neseli bir havaya bürünüyor konser. Sonra, yağmur dinliyor. Ses düzeni açılıyor ve konser, normal seyrine dönüşüyor. Bu konserden sonra, Grup Yorum, yeni bir elemana daha kavuşuyor. Fikriye, müzik eğitimi olmamasına karşın, yeteneğiyle ve daha da önemlisi, Yorumcu olmanın kendisine yükleyeceği sorumluluğun bilinciyle, çalışmalara dahil oluyor.

3 EKİM: "KORKTUKLARI TÜRKÜLER KULAKLARINI SAGIR EDECEK"

99

Grup Yorum, "OKM Bir Tarihtir, Kapatılamaz!" kampanyasıyla birlikte, üzerindeki yasakların kaldırılması için, yeni bir kampanya başlatıyor. Bu kampanyayla, özellikle, İstanbul Valiliği tarafından uygulanan ve altı yıldır devam eden konser yasasının kaldırılmasını hedefliyor. Bir basın toplantısıyla, "Grup Yorum Halkindir, Susturulamaz!" adını verdikleri kampanyanın duyurusunu yapıyorlar, ilk olarak, her biri farklı renkte ve ayrı sloganlar çeren dört afis çıkarıyorlar. Afisler, Anadolu'ya da dağıtılıyor. Kampanya ilerledikçe, İstanbul'da, özellikle emekçi mahallelerin duvarlarını, Grup Yorum afisleri süslüyor. Yorumcular da, afisleme-ye çıkıyor. Bu afislemelerin birinde, Fatih-Hasim İscan Geçiti'nde, Öz-can, Ufuk, İrsad ve Hakan gözaltına alınıyor. Ertesi gün, üçü bırakılıyor. Ufuk, 1994'teki Denizli konserine açılan dava nedeniyle bırakılmıyor. Mahkemeye ifade vermediği için, giyabi tutuklama kararı çıkartılan Ufuk, ancak bir hafta sonra serbest kalabiliyor.

Hazırlanan afislerden birinde, bir çağrı dikkat çekiyor; "3 Ekim'de Grup Yorum dinleyelim, dinletelim!".

"3 Ekim tarihi, kampanyanın öne çıkan günlerinden biri. Basta, yerel radyolar olmak üzere, pek çok yerde, bu çağrı tekrarlanıyor. Hedeflenen tarih yaklaşıırken, bir televizyon kanalı, program yapmak istiyor. O güne kadar, "Cemo"nun yayını dışında, sürekli engellenen Grup Yorum; Kadir İnanır'ın sunduğu, "Böyle Gitmez" adlı, haber programa katılmayı kabul ediyor. Çekimlere, Bulunmaz Kültür Merkezi'nde başlanıyor. Ardından, Okmeydanı'na ve Sisli Belediye işçilerinin direnisine gidiliyor.

Grup Yorum'un kampanyası, televizyon programıyla daha da canlanıyor. Programın yapımcısı, en yüksek rating alan bölümün, bu bölüm olduğunu belirtiyor Yorumcular'a. Fakat, program bitiminde. Necdet Menzir'in de, kendilerine teessüf ettiğini belirterek.

3 Ekim 1995.... Grup Yorum, o gün, radyo röportajları yapıyor. Aksam, Nurtepe'de olacak ve bir konser verecek.

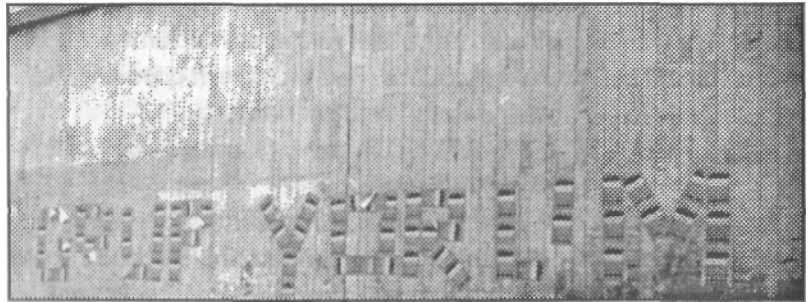
Nurtepe'de yüzlerce insan karşılıyor. Grup Yorum'u. Nurtepe'nin, devrimciler ve yoksul halk tarafından kurulma mücadelesi döneminde şehit düşen, Hüseyin Aksoy'un adını alan parkta gerçekleşiyor konser.

Bir Kar Makinesi II

100 Coskulu bir baslangiç ama ikinci parçada, polisin saldirisiyla bölünüyor konser. Ates açarak, halka ve Grup Yorum'a saldiriyor polis. Otuzun üzerinde gözalti oluyor. Kısa bir dönem. Özgürlük Türküsü'yle çalisan ve o günkü konser kadrosunda yer alan Bahadır, o aksam gözaltına aliniyor. Hakan ve Irsad, yanlarından kursunların geçtiği sirada, bir apartmanın kömürlüğüne güçlükle siginiyorlar. Bir süre burada kaldıktan sonra, Nur-tepe'den çıkıyor. Gecenin ilerleyen saatlerinde bile, polis, Nurtepe'de arama yapıyor. Gitar ve bağlama, o an için hem yük, hem de risk. O yüzden, enstrümanlar kömürlüğe gizleniyor. Gizlenen yer, iyice ezberleniyor. Ertesi gün almak üzere, bölgeden çıkıyor Yorumcular.

3 Ekim gününe ilişkin aldıkları haberlerden ve sonuçtan duygulandıklarını, gururlandıklarını söylüyor Yorumcular;

"Yaptığımız çağrıyı, emekten, halktan yana yayın yapan bütün radyolar sahiplendi. Radyolara gelen isteklerin önemli bir bölümü Grup Yorum içindi... Aldığımız haberler, Anadolu'nun bir çok yerinde, kampanyanın başarılı geçtiğini belirtiyordu. Radyolar dışında, bizi çok sevindiren haberler de aldık. Topkapı'dan, bir mahalleye yolcu taşıyan bir minibüs hattında, minibüslerin çoğu, o gün teyplerinde bizim kasetlerimizi çalmışlar. Bostancı'da, bir halk pazarında, gün boyu Yorum dinlenmiş. Emekçi mahallelerdeki birçok kasetçi, bizim kasetlerimizi, dışarıdan duyulacak şekilde çalmış. Samsun ve Trabzon'da, o güne dek bizi pek tanımayan insanlar bile, arkadaşlarına. Grup Yorum kaseti hediye etmişler. Samsun'daki dost grubumuz, Grup Karadeniz, o gün. Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nde ve bir çayevinde, türkülerimizden küçük konserler vermiş.

1995 yılının Kasım ayında, Grup Yorum, stüdyoda yeni bir parçasını seslendiriyor. Yaklaşan genel seçimler nedeniyle, "özel bir kaset" için stüdyodalar. Seçim günü yaklaştıkça, siyasi partilerin yalanlarla dolu propaganda yarışları da artıyor. Seçim otobüslerinden bir kez daha, sözleri değiştirilmiş, uyarlama parçalar yükseliyor. Grup Yorum da, kendisini dahil ediyor bu seçim yarışına; ancak ters kulvardan. Seçim aldatmacasının karşısına, onları teshir eden özel bir şarkıyla çıkıyor. Stüdyoda, birkaç saatlik bir çalışma sonunda, mizah ağırlıklı bir şarkıyı kaydediyorlar. "Size Oy Yok" adını verdikleri, tek parçalık kaset; özel radyolara, emekçi mahallelerdeki kasetçilere ve esnafa dağıtılıyor. İçinde, Ayşe Güllen Halk Sahnesi'nin yazıp seslendirdiği bir radyo piyesinin de yer aldığı, on beş dakikalık kaset; yoğun bir ilgiyle karşılanıyor. Devrimcilerin, seçimleri boykot etme çağrıları içinde, etkili bir araç haline geliyor, iktidar güçlerinin (politikacı-tekelci patron-ABD Emperyalizmi) ve emekçi halkın, seslendirdikleri dizelerde; çarenin, seçimde değil, devrimde olduğunu vurguluyor.

102 **SIZE OY YOK**

Gelsin oylar pespese, vatan çekilsin peskese. Demokrasi hak getire, iktidara pür nese, yürüyoruz elbet. Baskı, iskence, sömürü sürecektir elbet. Ama bunlar olmadan korunur mu bu devlet?

*Her seçimde ben varım, iktidari ben kurarım.
Nerede kar, hemen ben orada.
Parama para katarım, yalan değil elbet.
Patron iktidar birliği, yalan değil elbet.
Ama bunlar olmadan, korunur mu bu koskocaman devlet?*

*Güzel kukla yaparım, seçimlere sokarım.
Mevsimi geçtiğinde, yenisini yaparım, yalan değil elbet.
Darbe cunta getirdiğim, yalan değil elbet.
Ama bunlar olmadan korunur mu bu devlet?*

*Yok aslında farkımız .yukarıda hep biz varız
Sosyal demokrat, liberal, Bizler aynı
mayadanız, yalan değil elbet. Kardeşçe
sömürdüğümüz, yalan değil elbet.
Sirtinizden geçindikimiz, yalan değil elbet.*

*Köyümü yakanlara, kondumu yıkanlara,
Söylenecek sözümüz var, işsiz bırakanlara,
Oy vermem yalana,
Sizin olsun boş vaatler, oy vermem talana .
Ortak olmam karanlığa, halkını satanlara.*

*Mezarda emekli biziz, sellerde ölen biziz.
Gözaltı, kayıp, infazlar, nerede evlatlarımız?
Sizin olsun boş vaatler, oy vermem talana.
Açıverdim yüregimi, özgürlük gülüne.
Açıverdim yüregimi, devrimin yoluna.*

GELİYORUZ

BİR BUÇUK YIL SONRA, yeni bir albümün hazırlıklarına başlıyor Yorumcular. Tahliye olan Kemal de, çalışmanın içinde. "İleri"deki deneyimsizliklerini büyük ölçüde aşan yeni Yorumcular, Kemal'in de katılımıyla, daha verimli bir kaset sürecine başlıyorlar. Artık onlar da, deneyimli birer yorumcu. "İleri"nin değerlendirmesini de yapan Yorumcular; bu kasette, sürecin coskusunu yakalayan, içeriği, militan bir tarzı hakim kılmak istiyorlar kasete.

Bir süredir tartıştıkları destan biçimini, Sibel Yalçın'ı anlatacakları bölümde kullanmaya karar veriyorlar. Çünkü, Sibel: gerek şehit düşme şekliyle, gerek sonrasında yarattığı militan havayla, Yorum'un tartıştığı destan tarzının duygularını yansıtıyor.

"İleri"nin stüdyo çalışmaları sırasında, kaydedilen, "Yarın Bizimdir", bu kasette Özcan tarafından okunarak yerini alıyor. Önceki kayıta, Efkan tarafından seslendirilen türkü, Efkan'ın bu kaset çalışmasında yer almak istememesi sebebiyle. Özcan tarafından okunuyor. Özcan'ın okuması da, gerek Yorumcular, gerekse de dinleyiciler tarafından başarılı bulunuyor.

Bu kasetin, dinleyiciler tarafından en çok sevilen şarkılarından biri de, "Uğurlama". Sözlerini, İbrahim Karaca'nın yazdığı, 1994 yılında bestelenen bu şarkıyı, üzerinde çalışarak, "Geliyoruz"da değerlendiriyorlar. Kaset yayımlandıktan sonra, ilk konserlerinde, bu şarkıya da yer veriyorlar ve büyük bir alkış alıyorlar. Daha sonra da hemen her konserlerinde, "Uğurlama"yı söylüyor Yorumcular.

Bu kasette, işçilerin grevlerinde kolayca söylenebilecek bir

Bir Kar Makinesi II

104 türküye yer veriyor Yorumcular. "Grev Halayı", yalın sözleri ve müzikal düzenlemesi ile işçi direnislerinin sevilen parçalarından biri oluyor.

"Geliyoruz", yasanan sürecin üzerine, motive edici, coskulu sarkilariyla ekleniyor ve dinleyicilerden de olumlu tepkiler alıyor.

Grup Yorum'un 4 «temani gönlerdir OdzaJtn4ay&. Grup «iemeni mü*Sy«nJer 15 çöraJör lSm&e gördökterinl «öyt&dfter. Iteshko-m0y« çıkanlar» Yörum'eulaon M& fçln îutuldama karart vw'BcB.

7 Temmuz '96 Leman Dergisi

YINE TUTUKLAMA YINE HAPIS CEZALARI

105

"Geliyoruz"un yayınlanmasının ardından, soluk almadan yeni bir çalışmaya basılıyor Yorumcular. "Marşlarımız"... Bu çalışma, Yorum'un yaşadığı en kapsamlı polis operasyonu ile sektöre uyarıyor. 21 Haziran 1996 akşamı, Kemal ve Ufuk; stüdyo çıkışında üzerlerine ateş açılarak gözaltına alınıyor. Aynı saatlerde, İrsad ve Özcan, kaldıkları eve gittiklerinde; polislerin, kendilerini beklediğini görüyor. Ufuk, Hakan ve Kemal aynı evde kalıyor. Polisler, Hakan'ı da almak için Yorumcu-lar'ın kaldığı eve karakol kuruyor. Tüm bu gelişmelerden habersiz olan Hakan, hapisanelerde başlayan ve Ölüm Orucu'na dönüşecek olan Süresiz Açlık Grevi için, AKSM'nin başlattığı kampanyada basına fakslanacak açıklamayı yazıyor. AKSM'den geç çıktığı için de, yakın bir yerde oturan arkadaşının evinde kalıyor.

"Ertesi sabah, AKSM'ye geldiğimde, sadece Fikriye vardı. Kemal ve Ufuk stüdyoya geçeceklerdi. İrsad, Özcan, ben ve Fikriye de, saldırıların yoğunlaştığı oturma eylemine katılacaktık ama İrsad ve Özcan hala gelmemişti. Kemal ve Ufuk'un, stüdyoda olmadıklarını öğrendik. İrsad ve Özcan'ı sormak için, evi aradık. İrsad'ın annesi, telefonda tedirgin bir ses tonuyla konuşuyordu. İkisinin de, gözaltına alındığını imalı bir şekilde ifade ediyordu."

İrsad ve Özcan'ın evine, bir hafta, Hakan, Ufuk ve Kemal'in evine ise on gün karakol kurulmuştu.

"Ev, talan edilmisti. Yastıklar, delik desik edilmiş; avizeler sökülmüş, evden bir çok eşya çalınmıştı. Evi yeniden toparlamak, yeni bir ev kurmakla eş değerdii."

Disarda, iki Yorumcu kalmıştı. Hapisanelerdeki süresiz açlık grevi, ölüm orucuna dönüşmek üzereydi. Bir yandan, tutsaklar için düzenlenen kampanyalara katılan Yorumcular, diğer yandan, gözaltındaki arkadaşları için kampanya örgütleyordular. Gazetelerde, sanatçıların imzalarıyla yayınlanan ve Yorumcular'ın serbest bırakılmalarını isteyen ilanlar, bugünlerde yer almaya başladı. Ardından, Sumru, Fikriye ve Hakan imzalı "Kirliliğinizi Arkadaşlarımızın Üzerinden Çekin!" başlıklı ilan. Fakat en anlamlısı, tüm bu yaşananları takip eden

Bir Kar Makinesi II

106 Grup Yorum dinleyicilerinin verdiği ilanlardı. Yorumcular, gördüklerinde sasırmıslardı ama çok duygulanmıslardı.

"Göztaltındaki arkadaşlarımızın durumu hakkında ilk bilgi. Yazar Emin Karaca'dan gelmişti. Oturma eyleminden göztaltına alınan Emin Karaca, giyabi tutuklaması olduğu gereğesiyle. Terörle Mücadele Subesi'nde bir süre tutulmuştu. O zaman, Kemal'le aynı hücredeymiş. Diğer arkadaşlarımızı da görmüş. Iskence gördüklerini söyledi; bir de bize gönderdikleri selami."

3 Temmuz 1996' da, direniş, ölüm orucuna dönüşmüştü. 4 Temmuz'da ise. Yorumcular mahkemeye çıkarılmıştı. İrsad ve Özcan serbest bırakılırken, Kemal ve Ufuk tutuklanmıştı. Üç ay süren bu tutukluluk sürecinde, tam üç hapisane sevki yaşamıştı Yorumcular. Aynı davada Hakan, aranır duruma düşmüştü.

Disardaki iki Yorumcu, kampanyayı her yere yaymanın yoğunluğunu yaşıyordu. Televizyonların ana haber bültenlerine kadar ulaştı, göztaltındaki Yorumcular'ın türküleri. Star TV, Show TV Ana Haber Bültenleri, Yorum'a yönelik bu saldırıyı ısıyor. Fatih Altaylı, Ahmet Altan. Savaş Ay gibi bir çok gazeteci, köselerinde, bu baskıya son verilmesini istiyorlardı.

"İskenceye götürüldüğümüzde, polislerden televizyon haberlerini öğrendik. İskenceciler öfkeliydi. Spiker Gülgün Feyman'ın da Devrimci Solcu olduğunu, O'nu da subeye alacaklarını söylüyorlardı. Gayrimesrulukları, milyonlarca insanın evine ulaşmıştı. Bunun hazımsızlığı ile bir televizyon spikerini bile hedef seçebilirlerdi. Bu sasırtıcı değildi."

"Marslarımız" albümü, bu yaşanan süreçte, doğal olarak ertelenmişti. Ölüm Orucu, şehitlerini vermeye başlamıştı. Tam da bugünlerde, gruba, yeni katılımlar olmaya başlamıştı. Vefa, Suat ve Emrah. Anadolu'daki müzik grupları; Yorum'a taze kan taşıyordu. Vefa, Grup Günışığından; Suat ve Emrah ise, Samsun'daki Grup Karadeniz'den gelmişti. Suat ve Emrah, müzikteki yeteneklerini devrimci yaşamla bütünleştiremediklerinden, kısa bir süre sonra gruptan ayrılıyor. Vefa, çalışmaların içinde, Yorum havasını soluyor.

Yeni Yorumcular'ın katılımıyla, grup, yoluna moralle devam ediyor.

GRUP YORUM'A ÖZGÜRLÜK

Biz asagida Imzasi bulunanlar, 2i Haziran Cuma günü kaldiktan derderi gözaltina alman Orup Yorum elemanlari Kemal Sahir Gürel, Jfuk Löker. özctn Senver ve İrsad Aydm'm gözaltina alınmasini protesto iiyor ve biran önce serbest btrakilmalanni istiyoruz,

%neî. Sik {Gazeteci}, Ati Yayli jAktûr-Yönetmen), Al Ekberbm (Müziyen), Ahmet üouer (Yönetmen), Arzuhan Al (Ege Kültür-Sanat Merkezi), Ayfer Yıldiz (Toros Kültür Merkezi), A. Lalif İiftikçi (Ayse Güfen Halk Sahnesi), Aynur Cihan (Kültür ve Sanatta ^nlkiw^ma TAVIR Dergisi), Ahmet Kaya {Müziyen}, Adnan Yöcel (Sairi As& Ypron Tiyatro Oyuncusu), A. Hicri «gören (Sair), Arif Damar (Sair), Abdullah Korkmaz {Kutup filfci}, M Asker 8a! (Ressam), Anka Müzik ve igUkn Merkezi, Ayhan Sağcan (Ressam -, 'afiter), Biigesu Eremis (Müziyen), Berat Ylfchz (Koma Dervange Sor), Bahif Malfc »ahnesi, Bir Usa (Goten Me?.rabotan}, Cezmi Ersö* (Yazar), Deste Onayda» {MtoisyerVi, Der ya Cüze! (Grup ilei), Esin Afjar (Mü.zisyen),., Erdogan Ayuman (Sinema Oyuncusu), 'irdsi Ceviz {Teatra jiyana Nü), Erdaî Öz (Yazar), Engin Ayça (Yönetmen), Fusun ErbuiaK Yazar), Fevzi Kurtüüf (Müziyen), F. Kemal Yigitcan (Tiyatro Oyuncusu), Q'sen lürster Tivislro Oyuncusu}, Grap Mun/ur, Cüçjrt Adana (Koma Revvjten), Cültane CŞ (VapjaSai jir Grubu), Genç Ekin Sanal Merkezi, Güler Çeik (FUSEM), CÜlhahar (Müziyen), HayatiKadm (Yazar), \W Ergün (Sinema Oyuncusu), Hasan Kiyafet (Yazar), Hakan Dîek {Ressam}, H, Hiimi Sulüranaz (Tiyatroca), Hüseyirs ikian {föma Çiya), Hüseyin Saitfeaya Koma Serhiidari), Hüseyb Umaysa (Sanoya Hevi), Jrfar» Ertet (Rcssans), Say Mkaya KttiSirmak), Ibrabto Karaca (Sair), İbrahim Mdemir (Koma RojhiSat), I.HaSiS Yıldiz (Koma nge Azadli), Imge Tiyatro Tq3lu!ugü, Kazsra Eryübel (Sinema Oyuncusu), Köseba^i lyatrosu, latife Tekin (Yazar), Mustafa Altioktar (Yönetmen), Metin Narin (Avukat -Hata "iufcuk Söi-osy), Meruferes Sanianoiar (Sinema öyyncüsü), Mesw Akusa (Tiyafro Dytmcusu), Muhammer Ketencio^u (Müziyen), Murat inceogb (Çil) ist. Sube Bsk j. Viehmet Özer (Mo|raf Sanatçisi), Mazlum Çimen {Müziyen). Nadir Göktürk (Ezginin Günlüğü), Nyran Okto (Tiyatro Oyuncusu), Naif Yurtsever (Koma Agire jsyart), Necmettin Çbbanogki (Sine Sen Gene! 8ŞÜ, Nefat Yava|ojuilari (.Müziyen}, Nehirler Siir öplukjgu, Orhan AyrJm (Sinema oyuncusu). Onur Akin (Müziyen), Piya KûHürevi, ^ahmi Saitiig (Müziyen), Sibel Deniz Karakaya (Özgürfik Türküsü), Sadtk Girbiî? MüzJsyenî, Sadik Çeik (Anadolu Halk Kültür Sanat Merkezi), Suai Kaya (Grup<arâ<fenii.t SelmanSenses (Koma Gülen Xerzan), Sevinç &iw!ak (Tiyatro (Oyuncusu), • »una Aras (Sair), Sefhat Karakaj (Koma Am«f), Servet Yalçm (Tiyatrotru), Sidika Özopi Müziyen), Sirin Küçüktabak (Fatügraf Sariatçi«), Timur Dpganay {Müziyen), Tekin 5zog'u (Müziyen), Toİga Çandar (Möziyen), Tarik ToJunay (Karikatürist), Tâtik AkarsSinema Oyuncusu}, Turan Yapfbran (Koma Azad), ten Il «Siran Küfe-SaM Merk. Bjç.), Wfa Sayin Ögütte (Grup Günisi!), Yorum Klultfif Merkezi iSerSn), Yusuf Çetin Slrte-Sen Genel Ssf. Yrd.), Yoz Çiçek Açsm Kültür Merkezi, Yücet Yılmaz (Ekin Sanat erkezi), Ysalmaz Söylemez (Okmes'dant Halk Kültür Merkezi), Yahya Ekmen Sanat Merkezi), Züfii Beyhan (Müziyen)

10
9

Bir ufka vardik ki artik

Yalniz degiliz sevgilim

Gerçi gece uzun

Gece **karanlik**

Ama bütün korkulardan uzak Bir sevdadır böylesine
yasamak

tek basina

zindanda yatarken bile Asla yalnız

kalmamak

GRUP YORUM Yalniz degilsin Türküler susmaz, Halaylar sürer.

GRUP YORUM Dinleyicileri

Bir Kar Makinesi I

VE YINE MAHKEMELER

13 Eylül 1996 tarihi, Kemal, Ufuk, Özcan ve İrsad'in yargılandıkları davanın, duruşma günü. Yüzlerce davetiye; sanatçılara, gazetecilere, aydınlarla ulaştırılmıştı. "13 Eylül günü, konserimiz DGM salonlarında. Gelin, türkülerimizi birlikte söyleyelim." diyordu Yorumcular. Tavir Dergisi'nin özel sayısı olarak yayınlanan, Grup Yorum imzalı binlerce broşür; sokaklarda, meydanlarda dağıtılıyor. "Demir parmaklıklar alnımızı bölebilir ama türkülerimizin sözleri, notaları, parmaklık tanımaz; süzülür gider." diyordu Yorumcular. Sokaklarda, sapsarı afisler, "Grup Yorum'a Özgürlük!" diye bağırıyordu. İstanbul'un birçok meydanında. Yorumcular ve OKM'li sanatçılar, basın açıklamaları düzenliyor, "Grup Yorum'a Özgürlük!" rozetini halka dağıtıyor. Bir hafta boyunca, birçok insanın yakalarındaydı bu rozet.

Durusmanın yapılacağı gün, davet edilen sanatçıların çok azı oradaydı ama dinleyicileri yine yalnız bırakmamıştı Yorum'u. 13 Eylül 1996 günü; Yorumcular, yine topluca yaptılar savunmalarını. Yine, türkülerinin haklılığını ve yargılanamazlığını vurguladılar. Kendilerine kurulan komplonun bosa çıkacağını vurguladılar. Mahkeme sonunda, Kemal ve Ufuk tahliye edildi. Ufuk, hapishane çıkışında, asker kaçağı olduğu gerekçesiyle, Askerlik Subesi tarafından gözaltına alındı. 5 Kasım günü, "Marşlarımız" albümünün stüdyo kayıtlarını Bayrampasa Hapishanesi'ndeki tutsaklara götürüp, tutsaklarla görüş yapan Ha kan; hapishane çıkışında, arandığı gerekçesiyle gözaltına alındı. On beş gün süren gözaltının ardından, savcılık tarafından serbest bırakıldı ama Yorumcular'ın yargılandığı davaya dahil edilerek, yargılandı.

Grup YORUM

7. BOLUM

**YASAMIS SAYILMAZ ZATEN, YURDU
IÇIN ÖLMESINI BILMEYEN**

1996 Yilinin 1 Mayıs'ının ardından; iktidar, hapishanelere ilişkin yeni bir genelge hazırlıyor. Eskisehir Tabutlugu yeniden açılıyor. Tutsaklar, davalarının görüldüğü şehirlerden uzaktaki hapishanelere sevkediliyor.

Bu uygulamalar, iktidarın, halkı sindirmek için başlattığı uygulamaların, hapishanelerdeki yansımaları. Fakat, en önemlisi. Çünkü, Türkiye dewimci hareketinin can damarlarından biridir hapishaneler. Tutsaklar ve şehitler, devrimci hareketin gözbebekleridir. Önderdirler, fedakardırlar; en çok bedel ödeyen ve ödemeye hazır olanlardır.

Bunu bilir egemenler. Eger, bir baskı dalgası gelecekse, önce mahpus duvarına çarpar. Önce, tutsaklar hedef alınırlar; önce, tutsaklar çıkar zulmün karsısına.

1996 yılının, 21 Mayıs'ında; tutsaklar, bu saldırıyı görerek, hazırlandılar yeni kavgaya. Direniş; 3 Temmuz'da, ölüm orucuna dönüşürken. Grup Yorum'da tutsaktı.

içerdeki ve dışardaki Yorumcular, gazeteyi açtiklarında, merakla Ölüm Orucu ekiplerinin listesini okudular, idil de, oradaydı. En öndeydi Çanakkale'de. Bir devrimci sanatçı; bayrağı elinde, Yorumcular'a selam yolluyor. "Merak etmeyin." diyor; "Türkülerimizle, onurumuzla yürüyorum ölümün üstüne."

Gururla dolu, AKSM'de hepsinin yüreği. Mahpus Yorumcular, gururla yüklü. Gururlu insanların yüreğinde vakar vardır, acı vardır. Ağız dolusu gülerken bile, bir hüzün oturur gözbebeklerine. Acıyı bilenler, gülmenin değerini en iyi bilenlerdir.

Idil'i bir daha göremeyecekler; bunu biliyorlar. Mücadelenin, dövüşmenin, zaferin bir diyeti bu.

Idil'in ilk gelisi; sessizliği, piyanoda gezinen parmakları... Ayşe'nin şehit düştüğü gün; idil'in hiçkırıkları, gözyaşlarını koyvermesi. Zaman,

114 nasıl geçiyor... Tüm bunları hatırlıyor Yorumcular. Her şeyi hatırlayan çok çekermiş. Bunun için dinleyenin yüregini titretir türkülerimiz. Bunca yasanmışlık unutulur mu?

Direnisin onsekizinci gününde ziyaret ediyor Yorumcular, İdil'i. OKM'yi soruyor; annesini, babasını Yorumcular'a emanet ediyor.

Öyle, hüznü yüklü bir konuşma değil bu. Neseli, capcanlı bir sohbet. Yorumcular giderken, "Özgür Tutsak" i söylüyor. Eriyor parmaklıklar. Duvarlar yıkılıyor. Hasretle sarılıyorlar İdil'e. Dönüşte, duygu yüklü Yorumcular. Bir beste mirildaniyorlar. Diğerleri yeni bir şeyler ekliyor. Bir kâğıt mendile yazılıyor notalar. "Boran Fırtınası", "Ve Zafer" böyle doğuyor.

Gün gün yaklaşıyor ölüm ve zafer. An be an yasanıyor direnis. Mektuplar uçuyor havada. Son sözler... veda... vasiyet... kararlilik. Ortak bir mektup direnç oluyor dışarıya;

"Halkımız için, vatanımız için, bütün sevdiğimiz için canımızı feda

etmek, bizler için mutlulukların en büyüğüdür. Bizler görmeyecek olsakta; hem, Ölüm Orucu eylemimizin zaferinin, hem de, halk kurtuluş savaşımızın nihai zaferinin, coşkusunu, heyecanını tüm benliğimizde hissediyoruz. Eminiz ki; devrim günü fıkilecek zafer halaylarında, bizler için de yer olacaktır. Hepinizi sevgiyle kucaklıyoruz."

Gündüz ve gece iç içe geçiyor. Dakika dakika örülüyor direnis; Hem içeride, hem dışarıda. Aileler haykırıyor; "Bizi de öldürün!" Bir gün, Ümraniye Hapishanesi

önündeler, bir gün Bayrampasa'da. Her Cumartesi, Galatasaray Lisesi önündeler. Gözaltına alınsalar da, yerlerde sürüklenseler de bırakmıyorlar evlatlarının direncini. Üç tutsak ailesi; Nadire Çelik, Güzel Sahin ve Ali Riza Eroglu; evlatlarıyla aynı gün, Ankara'da, Ölüm Orucu'na baslıyor. Yaslı bedenleri, evlatlarının direnciyle, inancıyla dolu.

Bu sırada, kabine değişiyor. Yeni Adalet Bakanı ise Sevket Kazan. Yeni hükümetin ilk icraatı; 9 Temmuz genelgesi. İktidar, ölüm bekliyor. Grup Yorum, ailelerin yanından ayrılmıyor. Birlikteler, omuz omuza, yürekleri bir atıyor. 13 Temmuz' da, ailelerin Mecidiyeköy Konut-Is bina-sındaki açlık grevinde, ailelerle birlikte. Söylüyorlar, sevdâ ve direnç ko-kan türkülerini.

Uzuyor günler, direnisler uzuyor.

Grup Yorum, tutsakların direnisini sokaklara, pazar yerlerine taşıyor. Kadıköy, Bahçelievler ve Avcılar pazarlarında türküler söylüyor. Türkü ara-larında yaptıkları konuşmalarda, halkı, tutsakları sahiplenmeye çağırıyor.

Bir Kar Makinesi II

Pankartlarla bezeli türküleri. Bu konserlerin birkaçında Grup Kutup Yıldızı da. Yorumcularla birlikte.

Sevket Kazan'ın, "Kantinleri bosalttilar, gizlice yiyorlar." dediği günlerde, ilk şehit, gözleri kör eden güçlü bir isik gibi parlıyor. Aygün Ugur... Sonra, Berdan tutuyor elini. Arka arkaya geliyor şehitler. Her şehit, zafere atılmış bir adım.

17 Temmuz gecesi.... Grup Yorum Gazi'de. Barikatlar kuruluyor bir kez daha; Gazi, bir kez daha yaniyor. Barikatların ardından, türküler, marslar yükseliyor. Barikat atesine karışıyor sesleri.

İdil'in bilinci gidip geliyor. Sayıklıyor idil. "Mitralyöz...", "Ben bir Mitralyözüm" Bu sesi duyupta, yasarmayacak göz var midir? Pınarları kurumus gözlere, irmağı tasir bu sözler, idil, yatagından kalkamıyor, idil... Eylemlerin en görkemlisi...

Yorumcular, Aksaray Genel-İs'te, sendikacıların. Ölüm Orucu'nu desteklemek için yürüttükleri, açlık grevini ziyaret ediyor. Direnis büyüyor. Direnisçilerin sayısı, 217'ye ulasiyor. Sevket Kazan açıklama yapıyor; "Zorla sürdürüyorlar, müdahale edeceğiz." Disarida analar, içerde tutsaklar. Direnis büyüyor.

26 Temmuz 1996... Saat 16:44... Son kez nefes alıyor idil. Son kez düşünüyor kavgayı. Yumuyor gözlerini.

AKSM¹ de, kimsenin ağzını bıçak açmıyor. Gözler birbirine bakıyor. Acı... Öfke... Duygular, gözlerde toplanıyor. Sesi, kulaklarında idil'in... Küçük bir fotoğrafını asıyorlar panoya. Ziyaretçiler çoğalıyor... Gözleri fotoğrafta... Çanakkale'de, Belediye Heparlerinden, tüm çarşıya, idil'in şehit düştüğü anonsu yapılıyor. Anonsu yapan, isten atılacağını, tutuklanacağını bilerek yapıyor bunu. Bu olay üzerine, anonsu yapan Aynil Oktar tutuklanıyor. İHD Çanakkale Subesi Baskanı, esi Rasim Oktar'la birlikte, tahliyesinden bir süre sonra, bir trafik kazası sonucu hayatını kaybediyor...

Yeni bir gün başlıyor. Yasananlar rüya değil; fırtına izini bırakıyor... Cesaret, inanç, halk sevgisi, kararlılık... Ölüm ve Yasam... Onlar; Devrim Kusaginin Kahramanları... Duymakla, hissetmekle kalmıyor; yasiyor, tüm bunları Grup Yorum. İçleri nde akan cöskün bir ırmaqla, devam ediyorlar yola. Düsenleri yüreklerine gömerek.

AYÇE İDİL ERKMEN
1970-1996

BIZI ÇETELER, MAFYACI POLISLER YÖNETEMEZ

3 Kasım 1996 akşamı, iktidarın bütün pisliği, bir lağımdan akar-casına bosalıyor. Anadolu'nun üzerine çöreklenmiş bir avuç zorba-nın, bir trafik kazasıyla bütün ipliği *pazara* çıkıyor.

Susurluk'ta gerçekleşen trafik kazasında, aynı arabanın içinden çıkıyor, faşist Abdullah Çatlı, Polis Müdürü Hüseyin Kocadağ ve Se-dat Bucak. Basın; iktidarın, burjuvazinin bütün oyunlarının örtbas edici basın bile gizleyemiyor bu durumu. Sorular sormaya başlıyor. Fakat, isin ucunu, ancak Mehmet Agar'a kadar dayandırabiliyorlar. Oysa, devletin en tepesindekiler bile kontrgerilla çetesinin içinde.

Devrimcilerin, yıllardır dile getirdiği gerçekleri, şimdi burjuvazi döküyor; çarpıtarakta olsa, gerçekler saçılıyor ortaya.

Haklar ve Özgürlükler Platformu, Susurluk ile ilgili bir kampanya başlatıyor. Platformun bileşenlerinden Grup Yorum, bu kampanyaya odaklanıyor; bir yandan "Marslanmız"ın kayıtlarını sürdürüyor.

Tabipler odasında düzenlediği basın toplantısında, "Bizi, mafya-cı polisler, çeteler yönetemez" diyor Grup Yorum.

Haklar ve Özgürlükler Platformu'nun kampanya sloganı, "Susurluk Devlettir, Hesap Soralım!" Bu slogan etrafında örgütleniyor, eylemler. Adımları yeni yeni atılmaya başlanan Halk Meclisleri, bu eylemler içinde, ete kemige bürünüyor.

Her gece, saat 21:00'de başlayan yürüyüşler, binlerce emekçiyle yapılıyor. Yürüyüşlerin sonunda. Grup Yorum türküler söylüyor, halaylar çekiliyor. Halkın, hak arama, adalet talebinin haykinliği yürüyüşler oluyor, 21:00 eylemleri... Ve nerede bir eylem varsa. Grup Yorum' da türkülerle orada oluyor.

AYDIN-SANATÇILARLA BIRLIKTELIK VE
KAS (KAMYON ATELYE SANATI)

Susurluk'taki kaza, çeşitli demokratik kitle örgütlerinin, aydin ve sanatçilarin; kültür ve sanat kurumlarının bir araya gelip güç ve eylem birliktelikleri olusturmasının da önünü açiyor. Bu birlikteliklerde, ortak eylemlilikler örgütleniyor. Bu süreçte, yeni bir sanatçi örgütlenmesi doguyor.

Grup Yorum'un önerisiyle baslayan çalışmalarda, önce çağri grubu olusturuluyor. Yorum'dan Kemal'in yanisira, Müzisyen Mazlum Çimen, Arastirmaci-Yazar Emin Karaca, SINE-SEN ikinci Baskani Yusuf Çetin, Yönetmen Ahmet Soner'den; olusan çağrici grup; 17 Aralik günü için genis bir kesime, BILSAK'ta toplanmak üzere, bir davetiye hazirliyor.

Ilk toplantida, 32 sanatçi bir araya geliyor. Toplantida Kemal, Emin Karaca ve SINE-SEN Yönetim Kurulu Üyesi Ali Yayli, Divan'i olusturuyor. Bu toplantı, katılan sanatçilarin, Susurluk gerçeği üzerine yorumlan ve alınan bazı kararlarla sonuçlanıyor. Suç duyurusunda bulunma, "Itham Ediyoruz!" başlıklı, kontr-gerilla politikalarının sorumlularına yönelik bir metnin olusturulması ve bunun kamuoyuna yaygınlaştırılması, bir tiyatro oyunun hazırlanması ve özellikle Cumartesi günleri devam eden kayıp eylemlerine toplu olarak katılınması; ilk şekillenen eylem düşünceleri oluyor. Bu toplantının hemen ardından, kayıp eylemine katılıyor sanatçılar. Aralık ayı içinde, Genel-İs Sendika-si'nin düzenlediği "Kemal Türkler'i Anma Gecesi"ne Grup Yorum'un da *aralarında* bulunduğu, bir grup sanatçi katılıyor. 1500 kişinin katıldığı bu gecede, sanatçılar, kayıplardan Düzgün Tekin'e ait bir elbiseyi alıyorlar. Oturma eylemlerinde bir sanatçıya verilip, elden ele doluyor bu elbise.

İkinci toplantı. İktisatçılar Lokali'nde, daha genis bir katılımıla gerçekleşiyor. Bu toplantıda ise, "Kamyon Senliği" yapılması kararlaştırılıyor. Tarih olarak, "yeni yıla daha umutla girme" düşüncesiyle 31 Aralık benimseniyor. Sonraki toplantılarda senlik programı şekillendiriliyor. Giderek şekillenen bu sanatçılar birliğine bir isim bulma gerekliliği de tartışılıyor. Uzunca bir tartışmaya yol açıyor isim meselesi. Sonunda,

Bir Kar Makinesi II

120 "Kamyon Atelye Sanati" ve "Kirlilige Karsi Sanatin Sesi" isimleri benimsenerek, her ikisinin de kullanilmasina karar veriliyor. Ancak, ilerleyen günler ve etkinlikler içerisinde, "Kamyon Atelye Sanati"-"KAS", kalicilasiyor.

KAS, kısa bir sürede, birkaç basarili etkinlik gerçekleştiriyor. 31 Aralik 1996'da Besiktas'ta kalabalik bir halk toplulugunun izledigi açık hava etkinligi yapiliyor. Ardindan, Idil Kültür Merkezi, Yüz Çiçek Açsin Kültür Merkezi. Bakirköy Özgürlük Meydani ve Tabipler Odasi'nda devam ediyor, Susurluk'u protesto etkinlikleri. Ortak çalışmalar disinda, özellikle bu birlikten üretilen tiyatro oyunu, Ayse Gülen Halk Sahnesi tarafından birçok eylemde defalarca sergileniyor.

Oyunu, Bilgesu Erenus yaziyor. AGHS ise, son seklini veriyor. KAS, asil olarak Susurluk gerçeği üzerine, geçici bir sanatçı birlikteligini ifade etse de, Grup Yorum; KAS toplantilarini, kültür cephesini geliştirecek bir işleve dönüştürmeye çalışiyor.

"KAS olusumu, ülke sorunlarini ciddi anlamda sahiplenmek isteyen sanatçilarin katilimiyla olustu. Geçmisteki birlik, platform deneyimlerinin aksine, laf değil iş üreten bir yapı olma özelligini gösterdi."

BEYAZ NOTA PLATFORMU

121

Grup Yorum, KAS gibi bir birlikteligin yanisira, bu dönemde sekillenen, "Beyaz Nota Platformu"nda da yeraliyor. Çogunlugu, rock müzik sanatçilari ve gruplarından oluşan platform, bir bildirge yayınlarak çalışmalarına baslıyor.

Bildirgede, Grup Yorum'un da imzasi bulunuyor. Platform üyeleri. Susurluk sonrası gelisen toplumsal muhalefet içinde yeral-mak istediklerini belirterek. Beyaz Nota' yi da, "temiz bir ülkede, özgür müzik yapma istemi" olarak açıklıyor.

"Beyaz Nota Platformu"nda, Grup Yorum dsında. Bulutsuzluk Özlemi, Mogollar, Kesme Seker, Acil Servis, Serüven Azizleri, Ziganana. Kargo gibi gruplar; Cem Karaca, Bülent Ortaçgil, Ahmet Güvenç gibi sanatçılar bulunuyor. Grup Yorum, platformun etkinlikleri çerçevesinde, Idil Kültür Merkezi ve İTÜ'de düzenlenen senliklere katılıyor.

Susurlukta ortaya çıkan devlet gerçeği ve bunun aydın-sanatçılara yüklediği sorumluluklar; kuskusuz, her zaman için geçerli olan, bağımsız, demokratik bir Türkiye istegiyle bulusturulması gereken bir sorumluluk duygusu. Susurluk'taki kaza, aydın-sanatçılara

Bakırköy Özgürük Meydanı

Bir Kar Makinesi II

122 kendi sorumluluklarini bir kez daha hatirlatmasi yaniyla da önem kazanıyor. Emekçi halklara, tam bir birlik halinde saldiran Susurluk Devleti'ne karsi; ancak, halklarin birlikte mücadele etmesi gerçegi, halk meclisleriyle ifadesini buluyor yoksul mahallelerde. Böylesi bir birligi, daha da güçlendirecek aydin-sanatçi meclisleri için, yogun bir çaba içinde oluyor Grup Yorum. Tüm bu çabalarin yanisira, bir yandan halk eylemliliklerinde yer alıyor, bir yandan da konserler gerçeklestiriyor. Susurluk kazasi sonrasini, özellikle üniversitelerin alternatif açilislerinde, "6 Kasim- YÖK'e Hayir!" mitinginde, üniversite gençligiyle; BEM-SEN (Belediye Emekçileri Sendikasi)'in yedinci kurulus yildönümü gecesi ve Ankara SES (Saglik Emekçileri Sendikasi)'in senliginde ise kamu emekçileriyle buluyor; on bini askin insana sesleniyor. DLMK (Demokratik Lise için Mücadele Komiteleri)'nin geleneksel senliginde, Irsad, Fikriye, Özcan ve Suat, 150 lise öğrencisiyle birlikte gözaltina aliniyor. Hakan ise on dört günlük gözaltindan sonra, bir daha ziyarete gidiyor ve yine gözaltina aliniyor. Bu dönemde bir de Avrupa turnesi gerçeklestiriyor Grup Yorum. Yurtdisina çikabilenlerle gerçeklesen turnede; Grup Yorum, Brüksel, Londra, Viyana, Zürih ve Paris'te

konserler veriyor. Ayni

anda, birçok faaliyette birden olmaları nedeniyle. Yorumcular; ancak, 1996'nin son gecesi bulusabiliyor. Buldukları yer, Idil Kültür Merkezi.

1995 Temmuz'unda kapatılan Ortaköy Kültür Merkezi'ne, bir buçuk yıl aradan sonra kavusan Grup Yorum, 1997 yilina, idil Kültür Merkezi'yle giriyor.

TUYAP kitap fuari

MARSLARIMIZ

123

KENDİ

IRADELERİNİN DISINDA da olsa, belirledikleri tarihten çok sonra yayınlıyor "Marslarımız."

"1970'ler, özgürlük,

esitlik, insanca bir yaşam ve özgür bir vatan mücadelesinde yeni bir dönemdir. Türkiye halkları güvenin ve umudun haykirisini, bu süreçte, somut olarak duymuştur. Anadolu'nun geleneksel ve sanatsal yanidir; hayati, türkülerle döker. '70'ler, Mahirlerle, Denizlerle, Cevahirlerle, türkülerde de hayat bulmuştur. Bu türkülerini, genç kuşaklara öğretmek, dinletmek düşüncesi sekillenmişti. Ayrıca, bu türküler bizim tarihimiz. Devrimciler ve devrimci değerlere biz sahip çıkıyoruz; öyleyse, bu türkülerini de yeniden hakıyla söylemeliydik".

"Kizildere", "Sarkisla", "1 Mayıs", gibi birçok sarkinin, günümüze dek ciddi anlamda ele alınmadığını, siradan bir şekilde düzenlenip, söylendiğini düşünüyor Yorumcular.

Türkü ve marsları düzenlerken, bir takım kıstaslar koyuyor Yorum. 'Kizildere', 'Ulas'a Agit' gibi türkülerini, yerel formlarda düzenlerken; marsları daha senfonik tarzda ele alıyor.

"Özellikle, bazı marsları seslendirirken, bugüne kadar denemediğimiz bir yöntemi denedik. Müzikal alt yapısını, İstanbul Senfoni Orkestrası sanatçılarının oluşturduğu marsların vokallerinde, yine İstanbul Operası'nın solistlerine yer verdik. Bu tercihimizi, müzikal tarzımız içinde, kasetimizin içeriğine de uygun düşecek bir şekilde, farklı bir yaklaşım ve farklı bir müzikal zenginlik olarak değerlendiriyoruz."

Tabi bu vokallerin, kulaklara yabancı gelen bir yanı da var.

Bir Kar Makinesi II

124 Okumadaki cosku, çoğu zaman kaybolup. Yorum tarzına yabancı bir tarz ortaya çıkıyor. Yorumcular, dinleyicilerinden de gelen bu eleştiride haklılık payı buluyor. Yine de, bu eleştirileri dinlerken, enternasyonal marsların özünde bir çarpıtma olmadığını ekliyor. Diğer, daha teknik bir yan. Tüm bunları, bir sonraki çalışmalarında yararlanacakları dersler olarak görüyorlar. Stüdyo çalışmasında sağlanan zengin orkestrasyonu, kasetin zenginliği olarak görüyorlar. Bu müzikal formu, ilerdeki kasetlerinde de değerlendirecek Yorumcular.

Yirmi altı sarkilik bir repertuarla giriyorlar stüdyoya. Tüm parçaları kaydettikten sonra, repertuar, yirmi sarkiya düşürülüyor.

Aslında, bu bile çok önemli bir şey. Bu geniş repertuar, ülkemizde bugüne kadar yapılan çalışmalar arasında, zaman açısından da önemli bir yere sahip. Maddi zorlukların ve ticari kaygıların kırk bes dakikalık ya da en fazla bir saatlik kaset yapmaya zorladığı koşullarda, "Marslarımız", yetmiş dört dakikalık süresiyle, bu sınırları da zorlamıştır.

'Enternasyonal' ve 'Avusturya işçi Marsı', sadece CD'de yer alabiliyor.

Yorumcular, kasetlerinin kapaklarına da ayrı bir önem verirler. Kaset kapaklarını, politik bir çalışma olarak görür. Sade ama çarpıcı etkileyici kapaklar düşünür ve çalışmaları grafikerlerin dış gücüyle zenginleştirmeye özen gösterir. "Marslarımız"ın kapagi da, sade ama anlamlı bir kapak. Kırmızı bir bayrağın üzerine, devrim şehitlerinin isimleri düşüyor. Kasetteki tüm marslara, onlar hayat tasidılar çünkü. Kasette yer alan "Özgür Tutsak", Bayrampasa Hapishanesi'nden ulasıyor Yorumcular'a. Hayati Azim'le birlikte, sözleri üzerinde çalışıp, sarkiyi şekillendiriyorlar. Gençlik Marsı ise, yıllardır devrimci gençliğin eylemlerinde söylenen bir mars. Eylemlerden doğan bir mars. Bu iki mars. Yorum imzasıyla yer alıyor kasette.

GRUP YORUM VE HALK ANAYASASI TASLAGI

Bergama'da, köylülerin, emperyalist sirket Eurogold'a karsi sürdürdüğü direnis, bütün ülkenin gündemine oturuyor. Bergama'da, siyanürle altin çıkaran ve halkin sagligini hiçe sayan bu sirkete karsi; köylüler, kendi öz güçleriyle direniyor. Ne devlet, ne hukuk, ne yasa onlarin yaninda. Hepsi, emperyalistlerin kulu kölesi. Bergama'ya gidiyor Grup Yorum, köylülere konser vermeye.

Çesitli, nedenlerle konserlerini veremeseler de, orada, direninin içinde yeralan bir halk adamiyla tanisiyorlar. Metin Andas'la. Direninin içinde yer alan Metin Andas, devrimcilerle bir yürege sahip. Aylar sonra aliyorlar Metin Andas'in haberini. Izmir'de kaybedilen dört devrimcinin adlari arasinda, onun da adi var.

Haklar ve Özgürlükler Platformu'nun, genis bir kesimde tartismaya açtigi, "Yeni ve nasil bir anayasa?" tartismasi, Grup Yorum ve Idil Kültür Merkezi'nin de gündemi oluyor. HÖP'ün çıkardigi, 'Halk Anayasasi Taslagi' elden ele dolasiyor, tartisiliyor. Genis halk kesimlerine ulastiriliyor. Yine, bir anket düzenleniyor. Idil Kültür Merkezi'nde de, hummali bir çalisma var. Ortaköy'de, ev ev dolasilarak anket yapiliyor, Halk Anayasasi Taslagi dagitiliyor. Grup Yorum da, platformun çalishmasini yayginlastirmak için bir program çıkartiyor. Halka, en yoğun ulasabilecekleri yerlerden birini, semt pazarlarini seçiyor Grup Yorum. 1996 Ölüm Orucu sürecinden de, deneyimleri var ve olumlu olacagini düşünüyorlar.

19 Haziran 1997'de; ellerindeki gitar, baglama, anayasa kitapçiklari ve çağri metinleriyle, Findikzade Cuma Pazarı'na gidiyorlar. Pazar yeri tiklim tiklim. Yoksulluk altinda ezilen insanlar, ihtiyaçlarini, üç kurus ucuza karsilamak için, doldurmuslar pazari. Onca kalabalik arasinda, konser yeri bulmakta oldukça zorlaniyorlar. Sigabildikleri ilk yerde basliyorlar. Önce hazirladiklari pankarti açiyorlar. Pankartta, "Halk Anayasasi Istiyoruz!" yaziyor. Tam, konsere baslayacakken, önünde durduklari tezgahdaki pazarcı, sinirleniyor. Yorumcular'in bir sey sattigini düşünüyor. Pazarcı, pankarti ve üzerindeki slogani görünce, basiyla onayliyor Yorumcular'i.

126 "fok parçamız bir semah; 'Ey Sahin Bakislim'. İnsanlar biliyorlar bu türküyü. Yüzlerindeki tebessümden belli oluyor bu. Fakat, alkislar biraz çekingen, bölük pörçük geliyor. Bu arada, FOSEM'in kamerasi, halkın ilgisini çekiyor. Televizyon kamerasi zannediyorlar. Bir yandan da, idil çalışanları, kitapçık ve çağrı metnini dağıtıyor. Türküyü bitiren Yorumcular, gür bir sesle hitap ediyor halka: Bagimsiz, demokratik bir ülke için; emegimiz, haklarımız için, evlatlarımızın geleceği için..." Bu işler duyulur da durmak olur mu? Mahallelerden, arka arkaya teklif yağıyor. Semtlerinin pazar günlerini iletiyorlar Yorum'a. Hergün bir yerde Yorumcular. Beklediklerinin üzerinde bir ilgiyle karşılaşıyor Yorumcular. Kadıköy Sali Pazarında verdikleri konser sonrasında, bir polisin aradığını görüyorlar. Polis, bir pazarcıya, "nerede olduklarını" soruyor. Yorumcular, polis yanında. Pazarcı, ileriye işaret ederek, "Oraya gittiler." diyor. Poliste, Yorumcular'ı bulmak üzere gidiyor. Yorumcular, pazarcıya teşekkür edip, ayrılıyor pazardan.

8. BOLM

"BORAN FIRTINASI"NA DOGRU...

1996 yılının Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında yaşananların tek bir anını bile unutmuyor Grup Yorum. İçeride ve dışarıda... Hücre hücre yenilen ölüm ve anaların çığlıkları... Turna indirenler... Devrim kusagının kahramanları... "Yeni insan"ın, kelimelerle ifade edilebilmesi... idil, Berdan, ilginç, Yemliha, Müjdat... Halkın mutluluğu, özgürlüğü için, ölümlerin en zoruna yatabilmek, katlanabilmek... Aradan geçen bunca zamanda, Ölüm Orucu Şehitleri'nin tarihe aktardığı değerler giderek olgunlaşıyor, güçleniyor. 1998 yılıyla birlikte, tüm yaşananları müzige aktarmanın zamanının geldiğini düşünüyor. Grup Yorum.

1994 yılında. Grup Yorum'un gündemine giriyor destan formu. Tartışmaları, arayışları bu dönemde başlıyor. Kafalarındaki formun ilk adımını, 'Sibel Yalçın Destanı'yla atıyor. Ancak, her fırsatta, bundan daha ileri bir formu hedeflediklerini belirtiyorlar."Boran Fırtınası" oluşmadan önce, müziklerine yardımcı olacak sanat dallarından yararlanmak üzere çalışmalarına yöneliyorlar. Tiyatro ve sinemanın anlatım teknikleri, bunların başında geliyor.

Agustos 1998'de çıkan, "Boran Fırtınası"na dek, diğer faaliyetlerinden de geri düşmemeye çalışıyor Grup Yorum. 4 Ocak Ümraniye Şehitleri için, Alibeyköy Mezarlığında; 12 Mart Gazi Katliami Şehitleri için, Gazi'de; marsları ve türküleriyle yerini alıyor. 16 Mart günü ise, TÖ-DEF'in, Beyazıt Meydanı'nda gerçekleştirdiği mitinge katılıyor. "30 Mart / 17 Nisan Devrim Şehitlerini Anma Günleri" kapsamında, önce, Okmeydanı Direnis Parki'nde; ardından da, idil Kültür Merkezi'nde düzenlenen etkinliklerde konserler veriyor. Çapa Tıp Fakültesi'ndeki, Kızıl-dere Anması'nda da, Grup Yorum var. 9 Nisan'da, aynı çerçevede. Nil ve Idil 'in mezarı başında, türkülerini devrim şehidi sanatçılar için söylüyor. 2 Temmuz Sivas Şehitleri Anması için, Okmeydanı ve Gazi 'deki anmalara katılıyor.

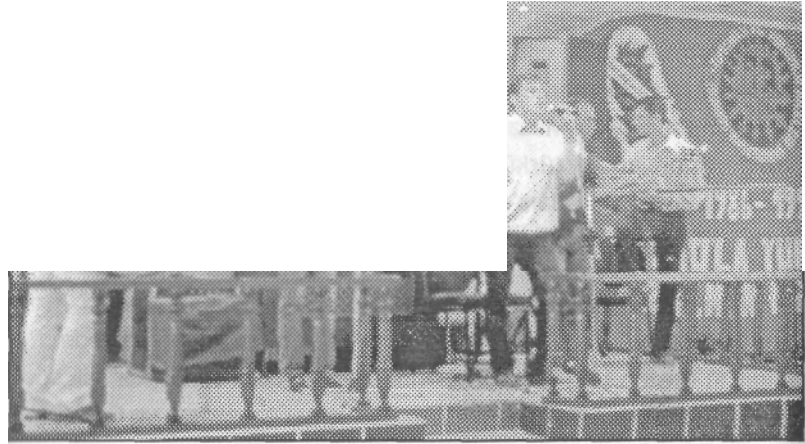
Bir Kar Makinesi II

150 Grup Yorum, anma etkinlikleri dsında. Mart ayında, KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu)'in Sultanahmet Mitingi'nde türkülerini söylüyor. Mayıs ayında, bir yöre derneği olan Sevdilliler Der-negi'nin; *Haziran* ayında, ISPOR-DER (İsportacılar Derneği)'in, Gazi ve Alibeyköy Halk Meclisleri'nin; Temmuz ayında, Çağdas Hukukçular Der-negi'nin pikniklerinde; Ağustos ayında ise, TMMOB üyesi mühendislerin gezisinde konserler veriyor.

13 Haziran 1998 tarihinde, Atina'da düzenlenen konsere, Yorum-cular'ın hiçbiri pasaport alamadığı için, pasaport alabilen, iki Özgürlük Türküsü elemanı gidebiliyor. Yunanistan'da, ilk kez düzenlenecek konserde, sahnede Özgürlük Türküsü elemanları İnan ve Nuri ile yurtdışında yaşayan ve Yorumcuların dostu Nejat katılıyor.

Amasya-Merzifon, Bursa, Adana ve İskenderun konserleri ise yasaklanıyor.

Tüm bu yoğun faaliyetler içinde. Grup Yorum'un, özellikle bir eylemde yer alması birçok tartışmaya neden oluyor. 2 Mart 1998 tarihinde, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde, Öğrenci Meclisleri ve İslamcı gençlerin, kilik-kiyafet yönetmeliğine karşı, ortak gerçekleştirdiği mitinge, Grup Yorum da katılıyor; türküler söylüyor.

BASÖRTÜSÜ VE GRUP YORUM

Televizyonlara da yansiyor görüntü. Cerrahpasa Tıp Fakültesi'nin önünde, binlerce öğrenciyle birlikte. Grup Yorum. "Daglara Gel"i söylüyor. Öğrencilerin, sol yumruklan havada ve bunların önemli bir kısmı da, türbanlı öğrenciler. YÖK'ün, "Kilik-kiyafet Kanunu" gereğince; üniversitelere, türbanlı ve uzun saçlı öğrencilerin sokulmaması üzerine, giderek yükseliyor öğrenci eylemleri. Ancak bu eylemler, özellikle, "türban kullanımı" çerçevesinde öne çıkıyor. İslami kesimin, ülkenin birçok yerinde ama daha çok, üniversitelerde, eylemleri görülüyor. İktidar, MGK talimatıyla, bu kesime saldırılarını yoğunlaştırıyor. Birkaç yıl öncesine kadar, çok doğal bir görünüm olan basörtüsü-türban. MGK'nin, 28 Subat 1997 kararlarının körüklediği politikalarla, seriatin simgesine dönüştürülüyor. Ülke, Susurluk süreciyle birlikte, suni bir krize yönlendiriliyor. Grup Yorum, Öğrenci Meclisleri ve İslamcı Öğrenci Gençlik'in ortak kararlarıyla gerçekleşen mitinge katılmayı, bu nedenlerle tercih ediyor. TÖDEF imzalı, "Zulmün Adi Fasizmdir" pankartının yanında yer alarak, bu politikadaki sınıfsal gerçeğe de dikkat çekiyor.

Grup Yorum'un miting alanında yer alması ve bunun da anonsla belirtilmesi, özellikle türbanlı öğrencileri sasirtiyor. Kendilerine uzak gördükleri devrimcilerin ve devrimci bir müzik grubunun, inançlarını sahiplenmesi, aynı zamanda da sevindiriyor bu öğrencileri. Grup Yorum, "Daglara Gel" türküsüne başladığında onlar da eşlik ediyor. Bu duruma, basta sasiranlar da çıkıyor. "Ne seriat, Ne Darbel" sloganını kendine siar edinen, "sol" kesim; özellikle, kendilerini "komünist" olarak adlandıran siyasi gruplar; sasirmanın da ötesinde, elestirmeye baslıyor bu durumu. Öyle ya, "komünist insan, materyalisttir". Bu nedenle, marksistler, böyle eylemlerde yeralmaz. "Komünistler el öpmez." diyen bu kesim; TIYAD'in, Şehit Aileleri'nin isteğiyle düzenlediği mevlüte Yorumcular da katılınca; "Yakında bes vakit namaza baslarlar." diyerek, elestiriden öte bir yaklaşım içine de giriyordu. Hatta, reformist sol kesime göre, ülkedeki en büyük tehlikelerden biri seriatti. Bu nedenle. Devrimci Gençlik'le birlikte, Grup Yorum da bir çok

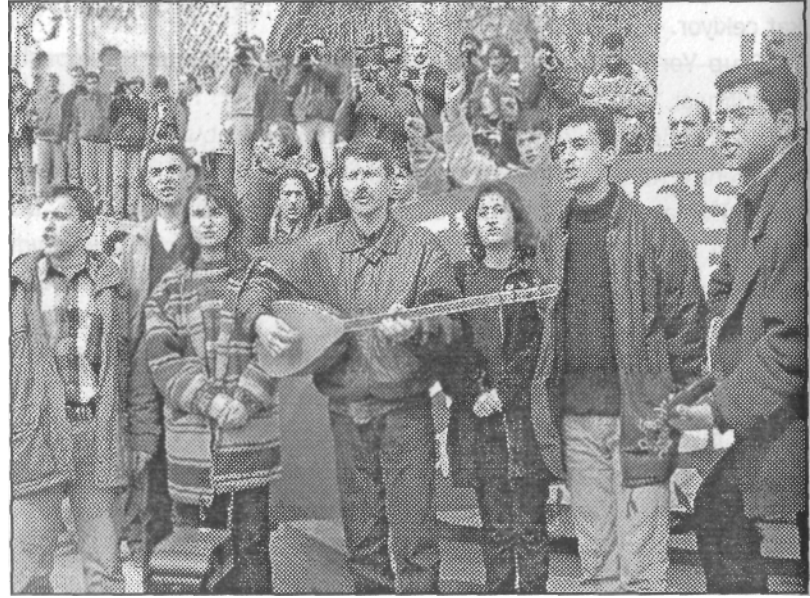
Bir Kar Makinesi II

132 elestirinin hedefi oluyor.

Oysa; halkın inanç özgürlüğüne, en fazla sahip çıkması gerekenler, devrimcilerdir. Devrim şehidi ailelerinin, evlatlarını, kendi inançları gereği, mevlüt okutarak anmak istemeleri kadar dogal bir şey yoktur. Devrimciler, bu isteğe, ancak saygı duyar ve ailelerin bu isteklerini karsılar. Türbanlı öğrencilerin de, zulüm düzenine karşı çıkması, devrimciler tarafından desteklenir. Önemli olan, MGK politikalarına, karşı politikalar geliştirebilmek ve bu karşı çıkışları; siyasi iktidarla, pazar kavgası içinde olan, islamci sermayenin politikalarının içinden çekip çıkarabilmek; türban eylemlerine de, bu amaçla yaklaşılabilmek.

Grup Yorum'un, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ndeki mitinge katılması, devrimci sanatçıların, halkın inançlarına duyduğu saygının ve inanç özgürlüğünü savunmasının ifadelerinden biri oluyor.

Anmalar, konserler, mitingler, dayanışmalar... Grup Yorum, "Boran Fırtınası" kaseti için, çalışıp üretirken; işçiden, öğrenciye, her kesimin faaliyetleri içinde yer alması, üretimlerini daha da hızlandırıyor.

133

'BORAN' FIRTINASI

BİR BUÇUK YILLIK bir sürece yayılan "Boran Firtinasinin ilk adimini, yine genis bir arşiv taramasiyla atiyor Grup Yorum.. Dönemin gazetelerini inceleyip, temel noktalan belirleyen Yorumcular, kaba hatlariyla bir kurgu olusturmaya basliyorlar.

Düsündükleri gibi bir destani olusturabilmek için, rehber alacaklari örneklerin sayisi pek fazla degil. Varolanlari inceleyen Yorumcular, kendi tarzlarini olusturacak yöntemleri de. kendilerinin olusturacağı bilinciyle çalışiyor. "Boran Firtinasi" yla, hem yürekleri titretmeyi hedefliyor, hem de, beyinleri sarsmak istiyor. Derinlikli bir anlatim yakalamak istiyor Yorum.

"Ölüm Orucu eylemi, disimizdaki örneklerden de görülecegi gibi, sloganci bir anlatima düsmeye açık bir konuydu. Ki, bunu gösterecek iki yer vardı: İçerik ve anlatim biçimi. İçerikte; kliselesmis, söylene söylene dillere pelesenk olmus ve anlamini yitirmis imge ve söylemlere, sig anlatimlara düsmemek gerektiğine inanıyorduk. Diger bir uçta ise; yeni imgeler, söylemler bulma ugruna, sair elitizmine düşüp, anlasilabilir olmaktan uzaklasma durumu vardı. Yeni ama yabancı olmayan bir içeriği yakalamaliydik. Bunu da ölçüme vuracağımız tek yer; Anadolu kültürünün terazisiydi. "Boran Firtinası'nın, bunu genel olarak basardığını düşünuyoruz."

Yorumcular kurguyu tamamladıklarında; ellerinde, metinlerden, bunların bağlanacağı sarkılara kadar, kapsamlı bir proje var. Sıra, metinlerin ve sarkı sözlerinin yazımına, bazı sarkıları bestelemeye geliyor. Bunun için, haftalarca süren yoğunluk başlıyor. Çalışmanın bu aşamasında. Sair Savas Ezgi ve Tiyatro Sanatçisi Yigit

Bir Kar Makinesi II

134 Tuncay, çalısmaya dahil oluyor. Onlar da, bu yoğunlugun içine giriyor ve Yorum'la ortak noktalarda bulusarak, üretime katılıyor. Savas Ezgi'yle dostlukları, 1992 yılına dayanıyor Yorumcular'ın. Tavir Dergisi'nde yayınlanan bir yazı. Savas Ezgi'yi harekete geçiriyor. "Haziran'da Ölmek Zor"a çekilecek klip için, öneriler yazıyor. Gönderdiği metinler, senaryo olmaktan çok uzak ama siirsel bir dili farkediyor Tavircılar. Savas Ezgi'yi yazmaya tesvik ediyorlar. Böylece hem Tavir'a, hem de Yorum'a yazıyor Savas Ezgi. Yorum kasetlerindeki sarkılarda onun da imzası görülüyor. "Boran Firtinasfnın ardından, Savas Ezgi'nin yaşam şekli, Yorumcular'a zarar vermeye başlıyor. Ahlak anlayışındaki çarpıklıkları, dürüst olmayan yanlarını, "sanatçı bunalımı, uçlarda yaşamak" tanımıyla, masum bir kılıfa sokmaya çalışıyor. Bu nedenle; uzaklaşıyorlar Yorumcular, Savas Ezgi'den.

Destan'i öğrenen hapisaneler de, üretim sürecine katılmak için seferber oluyor. Önerileri ve ürünleriyle, bu albümde de tutsaklar, Yorum'un yanında.

Destan formu, müzikal bir formdu. Bu anlamda, müzikal açıdan, "yeni"nin adımlarını atmak gerekiyordu. Günümüz müzik piyasasına baktığımızda, "yeni"ye risk olarak baktıklarını görürüz. Bunun için "yeni", korkutur onları; oluşturdukları dengelerin bozulacağını düşünürler. Adeta, "böyle tutturduk, böyle gitsin" tavadadırlar. Halbuki, "devrimci müzik", sadece içeriğiyle değil, biçimiyle de devrimci olmalıdır. Bu, sürekli "yeni"nin arayışında olmak demektir.

"Gelistirdiğimiz destan formuyla, örneğin 'Voltada Söylenen Türkü' gibi, acapella (müziksiz okuma) bir türküyle; 'Ve Zafer' gibi senfonik bir ezgiyi ya da tamamen otantik bir havanın hakim olduğu 'Umudun Zeybegi'ni, aynı kurgunun içinde bulusturabildik. Destan, bize müzikal anlatımda geniş olanaklar sağladı.

Enstrümanların kullanımı için de, aynı şeyi söylemek mümkün. Otantik vurmali çalgıların yoğunluğu, ya da batı sazlarının bunlarla bulusturulması, denemediğimiz bir takım arayışlara yönelmemiz, bilinçli tercihlerimizdir."

Stüdyo, masabasi çalismasındaki düşüncelerin, somut ortam- 135 idir. Düşüncede kurarken, bazi engeller kimi zaman hesaba katilmaz. Oysa; nesnel, öznel, kosullar, teknik malzeme, eldeki materyal vb. vardır. Sorunlari azaltmanın en dogru yolu, yine kendi gerçekliginden, somuttan hareket etmektir. Somut kosullar üzerinden sekillenen bir soyutlama, ortaya çıkan eserde, büyük oranda karsiligini bulacaktır. Yorumcular, dönüp baktiklarinda, tasarladiklari gibi bir seyi ürettiklerini, gönül rahatligiyla ifade ediyorlar.

Yorumcular, kasetin kurgusunu olustururken, bütününü olusturan parçalar fikrinden hareket ediyorlar. Her parçasi bir hikaye olacak ama bu parçalar birlestiginde, bütünlüklü bir yapı çıkacak. Bunu hedefleyerek olusuyor destan.

"Çalismamızın basında yeralan, 'Mesale'; efektlerle birlikte, destanın; daha dogrusu. Ölüm Orucu sürecinin açilisini yapıyor. 'Mesale', destan kurgumuzun ana tema müzigi; destanın ilerleyen bölümlerinde, anlattigi duygu ve olaya göre, degisik versiyon-lariyla karsimiza çıkıyor. 'Mesale'nin, 'Boran Firtinasi'na bağlanmasiyla; ölümü, esarete tercih eden Boran Kuslan'ni anlatmaya basliyoruz. Bu imge, daha sonra benimsenecek ve tutsaklar, birçok kez bu imgeyle anilacak. "Boran".

" Kogus kapisinin kapanmasiyla birlikte, hapishaneye giriyoruz. Hapishanede, 'Voltada Söylenen Türkü' karsiliyor bizi.

'Dünyayi Sarsacak Karar'da, 'Neden Ölüm Orucu?' sorusunu, cevaplama çalisiyoruz."

"Boran Firtinasi" nin yayınlanmasiyla, toplatma kararı çıkıyor. Fakat, bu seferki, farklı bir toplatma. Kasetin sadece kapagi hakkında toplatma kararı çıkıyor. Televizyonlarda, gazetelerde defalarca yayınlanmış, direnisçilerin fotoğraflari toplatma gerekçesi oluyor. Direnisçilerin, alın bantlarındaki simgeleri, sakıncali buluyorlar. Bunun üzerine kapagi yeniliyor Yorumcular; teknik bir takım sebeplerle de,"Destan" adıyla tekrar çıkariyorlar kaseti.

Direnisçiler için, ne söylense az olacağını düşünen Yorumcular; bu kaseti, tüm direnenlere armagan ediyor. Yine, bir kasetin ardından, sevinçleri bile sönmeden, tutsakligin hasretini yasamaya basliyorlar.

"Boran Firtinasfnin hazirliklari sirasinda, Kemal, Grup Yorum'dan ayriliyor. Fakat, çalismarinin sonuna kadar, Yorumcularla birlikte çalisip, tartismalarini da sürdürüyor. "Kucaklasma"nin ardindan ise, Vefa ayriliyor. Sumru ise çok daha önce ayriliyor... Birakip gidiyorlar Grup Yorum'u. Insanin, yeteneklerini hiçbir çikar gözetmeden, halki için kullanabilmesi, erdemlerin en güzelidir. Ancak, bunun bilincine vardigi halde, bu yasam biçiminden vazgeçmesi, bir o kadar aci verici... Üçü de yetenekliydi. Kemal ve Sumru, Grup Yorum'un en eskilerindendi; Devrimci sanatçilik yasamlari boyunca kazandiklari degerleri, simdi nereye kadar muhafaza edebilirler? Artik ne için yasayacaklar? Gerçek olan su ki; kendisi için yasayan her insan, düzen için yasar. Eskiden devrimcilik yapmis olsa da, düzeni savunmak gibi bir tercihi olmasa da, düzeni güçlendiren bir kisidir artik o. Grup Yorum'u ve devrimciliği birakmak; Kemal, Sumru ve Vefa'nin birer tercihleriydi. Bu nedenle erdemli ve onurlu bir davranis sekli degildi.

Milli Güvenlik Kurulu'nun, Subat 1997de yayinladigi ve sonradan adi sikça geçecek olan "andiç"lann birinde, "Susturulmasi Gereken Sanatçilar"nin da bir listesi var; ve bu listenin basinda, yine Grup Yorum.

Yorum üzerindeki baskilar, her yönden sürmeye devam ediyor. 1998 yilindan, 1999 yilina uzanan bir yillik süreçte; Anadolu'da, ancak dört konser verebiliyor Yorum. Hatay-Serinyol'da mahkeme kararıyla yapılmasına izin verilen konser, bölgedeki askeri komutan tarafından tehditlerle engelleniyor. Birçok konsere, güvenlik gerekçesiyle izin verilmiyor, ya da konser izni için emniyete giden organizatörler, tehdit edilerek, dövülerek geri gönderiliyor; başvurulari kabul edilmiyor.

1998 yiliyla birlikte, idil Kültür Merkezi üzerindeki baskilar da yagunlasiyor. Kültür Merkezi'ne, ardarda baskinlar düzenleniyor.

21 Agustos 1998'de Idil Kültür Merkezi'nin basan polisler, Idil çalismanlarini ve onlarca misafiri gözaltina aliyor. Yorumcular'dan da, Irsad, Fikriye ve Vefa gözaltina aliniyor. Yeni bir komployla, Irsad ve Idil'deki misafirlerden, TÖDEF'li Ersoy Daskin tutuklaniyor. Bu baskin sirasinda, Idil'de olmadiklari için gözaltina alinmayan Özcan, Ufuk ve Hakan; Özgürlük Türküsü elemani Inan'i da alarak, ertesi gün Izmit

Bir Kar Makinesi II

Fuari'ndaki konseri yapıyor. Bu konserde, yaklaşık 2500 kişiye sesleniyor Yorum. Konser sonrası kulise gelen polis; 1994 yılında. Denizli'de düzenlenen konserden dolayı ceza alan Ufuk'u, gözaltına alıyor. Denizli'deki konserden sonra, Ufuk hakkında düzmece iddialarla bir dava açılıyor ve Ufuk altı ay ceza alıyor. Bu yüzden de, tutuklanmak üzere gözaltına alınıyor Ufuk. İki günlük süreçten, gözaltılar ve tutuklamalarla dolu bir not bırakıyor tarihe, Yorumcular. Her tutuklamanın ardından olduğu gibi yeni katılmalar oluyor. Cihan, Özgür ve Serdar bugünlerde katılıyorlar gruba.

Dört günlük gözaltı süresinin ardından tutuklanan İrsad, Ümraniye Hapishanesi girişinde, askerler tarafından karşılanıyor. Askerler, "Buraya şimdiye kadar kasetleriniz geliyordu. Şimdi siz geldiniz." sözleriyle karşılıyorlar İrsad'i. Diğer yandan da tehditleri var, "Unutmayın!" diyor bir başka asker, "Bu hapishaneye bir girerken; bir de, çıkarken görürsünüz bizi." Gününüzü görürsünüz dercesine.

İrsad'in ardından, "Boran Fırtınası" ulaşıyor Ümraniye'ye. Bir de, İrsad'in istediği davul. Ancak, her ikisini de alamıyor tutsaklar, inat ediyor askerler, vermiyor. Tutsaklar da, kaset ve davulu almak için girişimlerini kesmiyorlar.

Her gece saat, 03:00' te, müzik setinin sesi sonuna dek açılıp, tüm hapishaneye. Yorum dinletiliyor. Tutsaklar, teybi kapattıklarında ise, askerler, olanca güçleriyle davulu çalmaya başlıyor. Bu, davulu ve kaseti alana dek sürüyor.

KUCAKLASMA

"GELİYORUZ"UN ARDINDAN, "Feda"ya uzanan sürece dek, Yorum, farklı tarzlarda ki kasetleriyle ulaşıyor dinleyicilerine. 1993 yılında, gündemlerine aldıkları enstrümantal kaset fikrini, hapisler ve cezalar sebebiyle, rafa kaldırmak durumunda kalıyor Yorumcular. 1998 yılında, destanın hemen ardından, bu projeyi gündemlerine alıyorlar.

Enstrümantal müzik, konusunu ve duygusunu kendinde tasir. İçerikten daha çok, biçimle ilgilidir ve bu yaniyla değerlendirildiğinde, zaman zaman sözlü müzikte geri planda kalabilen pek çok enstrümani ve bu enstrümanların ifadesini öne çıkartır. Sanatçı ve dinleyici arasında, sözsüz bir iletişim aracıdır. Hemen her kasetlerinde, enstrümantal parçalara yer veren Yorumcular, bu çalışma-

lanni, bir albümde toplayıp, dinleyicileriyle paylaşmak istiyor. 139

"Müzikal formlar açısından bakıldığında, "Kucaklaşma"da pek çok form var. Türkü, sarki ve marsin yanısıra, daha çok film müziklerine yaklaşılan ve senfonik formlara yakın çalışmalarımız da var. *Zaman* zaman insan sesleri ile de beslediğimiz bu çalışmanın en zor yanını, düzenleme aşaması oluşturuyordu. Ülkemizde, kulagi genel olarak sözlü müziğe alışkin bir dinleyici kitlesi bulunduğu gözönüne alındığında, bu zorlugun önemi daha iyi anlaşılabilir. Sözlü çalışmalarda, parçanın yükünün bir kısmını söz tasir. Burada, söz de olmayınca, bir çok enstrümanı hem ayrı ayrı, hem de, bir bütün halinde değerlendirmek ve birbiriyle kaynaştirmek zorunda kalınir. "Kucaklaşma", bu yaniyla söze verdiğimiz önemi, müziğe, düzenlemeye de verip vermediğimizin bir göstergesidir.

"Kucaklaşma"da, "Cemo" gibi, Yorum'un en sevilen sarkılarından biri de, enstrümantal olarak yer aliyor. Bu, kimi dinleyiciler tarafından benimsenmeyip, yumusatılmış bir versiyon olarak değerlendiriliyor.

"Kucaklaşma"nm yayınlanmasıyla, birçok, televizyon kanalı, çeşitli haberlerde fon müziği olarak kullanıyor müzikleri. Aynı şekilde birçok radyo da kullanıyor. "Kucaklaşma", Yorum'un daha geniş kesimlerce de, taninip, sevildiği bir kaset oluyor.

Kucaklaşmanın yayınlandığı günlerde, Erzincan'da yapılan konser başvuru, ardarda reddediliyor. Subat ayı içinde, Türkiye'nin gündeminde, önemli bir olay yaşanıyor. Abdullah Öcalan, Amerikanvari bir kaçırma operasyonu, Türkiye'ye getiriliyor. Bununla birlikte, siyasi iktidar, büyük bir milliyetçilik dalgası baslatıyor. Tüm bu sıcak gündem üzerine, Yorumcular da önlemlerini alıyor. Artık, her türlü operasyona maruz kalabileceklerini düşünüyorlar. Öcalan'ın yakalanmasından iki gün sonra, demokratik kitle örgütlerine yönelik ilk operasyon, Idil Kültür Merkezi'yle baslatılıyor.

Yorumcular ve Idil çalışanları, bu baskını, barikatlarla karsılıyor.

"Idil, çok büyük bir yerdi. Direnişi uzatmak için çok uygun ama barikatları her yere kurabilmek için; çok zorlu bir yerdi. Polisler, saatlerce uğraştılar girebilmek için. Onları sok eden, barikatların kurulmasıydı ama daha ötesi de vardı. Girsteki parmaklıklı kapıyı açmak için, cami kırmanın yeterli olacağını düşünüyorlardı. Bilmedikleri şey ise, camin kırılmaz cam olduğuydu. İlk darbeden sonra silahlarının kabzası camdan tepince, yüzlerinin aldığı şekil görülmeye değerdi".

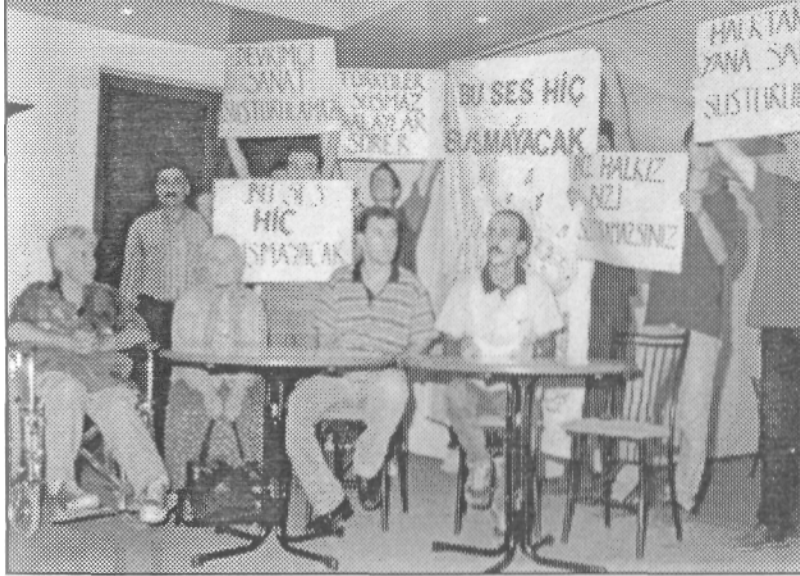
Bu baskında, Fikriye, Vefa ve Cihan'la birlikte onbir kişi gözaltına alınıyor.

Yorumculuk, dışarıdan bakanlar için kolay akıl sır erdirilebilecek bir şey değildir. Gözaltından çıkanlar, daha yaralanıyolesmeden, Ankara'da sahneye çıkıp dört bin kişiyi costuruyor.

"Perdenin önü ve arkası. "Güzel taraflardan biri de bu. 1996'da, ölüm orucu baslamak üzereyken, iki gün üstüste gözaltına alınmıştık. Serbest kaldıktan sonraki gün de, klip çekimimiz vardı. Çekimden önce, makyöz, suratımızdaki yaraları kapatmak için, iki kat fazla makyaj malzemesi kullanmıştı. Küpte suratlarımız parıl parıl. Klabin bes gün sonrası da, yeni bir operasyona maruz kalmıştık. Devami tutsaklıklar olan bir operasyon."

Idil'e yönelik baskınların periyodu, bir aylık sürelerle düsmeye baslıyor. Devrimciler açısından önemli günlerin yıldönümleri söz konusu olduğunda, barikatlar Idil'e kurulmaya başlanıyor. 11 Mart-17 Mart

arası günlerde, barikatlar hiç kalkmıyor. 20 Mart, Newroz'un arefesi ve İdil'de, Yorum konseri var. İstanbul'daki tüm devrimci kurumlar, aynı gün basılıyor. Konserin başlamasına birkaç saat kala, yavaş yavaş gelen seyircilerle birlikte, poliste giriyor İdil'e. Önce kimlik kontrolü... Ardından, gözaltılar başlıyor. Yorum'dan Ufuk, Özcan, Cihan, Serdar, Özgür, Vefa, Fikriye gözaltına alınıyor. Otuz altı kişi de yanlarında. Hepsisi, ertesi gün bırakılırken, Ufuk ve Özcan tutuluyor. Ufuk, giyabi tutuklaması olduğu gerekçesiyle, Asayiş Subeye götürülüyor ve iki gün daha kalıyor gözaltında. Gözaltından çıktığında, aldığı darbelerden dolayı, ağrılar çekiyor Ufuk. Hemen hastaneye götürülüyor. Sonuç, Yorumcular'ı öfkeliyor. Eger, biraz daha geç kalırsa, ölebileceği bir tehlike yaşıyor Ufuk. Hemen, ameliyata alınıyor. Birkaç gün hastanede kalıyor. Yorumcular da, basın açıklamalarıyla hem durumu protesto ediyor, hem de kamuoyunu, şokelerden "bir kez daha" haberdar ediyor. Bu baskında, İdil'in sinema salonu da mühürleniyor. Dört yüz kişilik, içinde birçok sanat etkinliğinin yapıldığı bu salon, o tarihten sonra, mühürlü kalıyor.

2 Ekim 1999'da, Istanbul Esenyurt'ta, Rifat Ilgaz Sahnesi'nde üç bin kişiye sesleniyor Yorum.

Esenyurt, merkezden uzak ama emekçilerin, yoksulların yoğun yaşadığı bir yer. Konser, coşkuyla geçiyor. Birkaç gün sonra da, Yargıtay'dan Ufuk ve Kemal'in hapis cezalarının onanması kararı çıkıyor. Ufuk'un son konseri oluyor bu. Tüm keyfiyetlere, baskılara olduğu gibi, teslim olmama cevabı, gecikmeksizin geliyor. Teslim olmuyor Ufuk. Belki, sahnenin, Idil'in havasını soluyamayacak ama gene Yorumcu olmaya devam edecek. Yorum'un çalışmalarında, geçmişte edinilen deneyimlerin ışığında yer alacak; aktif bir Yorumcu olarak, devrimciliğini sürdürecektir.

Bu konserin hemen ertesinde, Özcan ve İrsad'a, Ali Haydar Çakmak isimli gerillanın cenazesine katıldıkları için, üç yıl dokuz ay hapis cezası veriliyor. Bu dava, Yargıtay aşamasındayken, Sartli Salıverme Yasası gereği düşüyor.

¹⁷Ağustos 1999. Saat 03:02... Onbinlerce insanımız. halkımız enkaz
 yg.ru atonda can veriyor. Deprem, bir doğa olayı, ancak, onbinlerce
 n-miza, «W. yerini, yurdunu, mezar eden bu mu? Yoksa, dom o tas a-
 n g,b, yton evleri inşa eden müteahhit mi? Aa, anmızın ^rine an
 •atlan hep Takdir-i ilahiler'le, vicdans, müteahhitler oldu Gerçek so"
 rumlular gizlendi. Ac, an, başka yere yönlendirildi. öfke, yine de heht
 fin, görüyordu. Bu müteahhitleri yaratan, bu zihniyeti besteyensant
 nrrnan kaşy,a, caşy,a semiren bu düzene ,anet okunuyord
 g-denler, kaşy,ar, **actor...** Geşmeyen, geciken, cebe indfrien
 Yme kend.yaras.n.sanyorduhalk. 17Ağustosve 12 Kasım
 1999... Can almaya gelmişlerdi. Dört duvar arımdakilere

Ulucanlar Hapishanesi'nde, on devrimci, zulmün atesi alt - kimva
 sa starla, bomba, ar, a yaprak, kursunlanarak ££ *
 Kattarru. egemenlerin, hücrelere kania geçeceklerinin göstergesiyd"

"Leslim Olunrıya Cevap netti ııolecegiz am

SEÇMELER

"Bizim için 'Seçmeler', ne bir nostalji kasetidir; ne de Grup Yorum tarihindeki seçme şarkıları biraraya toplama düşüncesiyle, alelacele oluşturulmuş bir kaset... Seçmeler, bizim için, bir yaniyla belge niteliği taşımaktadır. Zorlu süreçlerden, fırtınalardan dimdik çıkabilmenin belgesi. Önümüzde uzanan uzun yıllara, geçmişimizin isigini taşıyan bir çalışmadır.

15 yıl boyunca, haksizliklara, sömürüye karşı, halkın yanında saf tutan; bu taraflılığın bedelini, tereddütsüz ödeyen grubumuzun, birikimini gözden geçirmesi ve bunu dinleyicilerimizle paylaşma düşüncesidir.

Ne mutlu ki, 15 yıl içinde adimizi lekeleyecek hiçbir şeyin altına imzamızı atmamistik. Dürüstlüğün, saflığın, temizliğin savunucusu olmuştuk; ayaklarımızı vatan topraklarına basmistik".

15 yıl bir insan için büyük bir deneyim olmayabilir baskılara rağmen, yoluna devam eden Yorum gibi bir topluluk için önemlidir.

"Ne çok şey yaşamışız... Üniversitelerin, Nisan Direnisleri, grevler... Zonguldak'ta, madencilerle birlikte atan yüreklerimiz... Görüş kabinlerinde, o küçük mekana sigmaz coşkuadaki konserlerimiz...

Konser salonlarını yıkarcasına atılan sloganlar, çekilen halaylar; binlerce, onbinlerce isyankar haykırış ve küçük kondu odalarındaki, miting heyecanında konserler.

Saymaya kalksak, çetelesi tutulamayacak kadar çok konser yaşadık, gözaltı, tutuklama, hapis cezası...

Biz, halkın türkülerinin, zulmedenler için ne kadar korkutucu olduğunu; halkın isyanının, nasıl uykularını kaçırdığını, sadece

kitaplardan degil; hayat in içinde, yasayarak öğrendik. Öğrendigimi- 145 zi öğrettik, anlattik. Deneylerimiz, tecrübelerimiz, gelecek yıllara birikim oldu."

Bu kitabın yayınlanma ve yazılma gerekçeleriyle, "Seçmeler"in hazırlanışını, aynı temelde bağdaştırıyor Yorumcular. Deneyimlerin aktarılması ve deneyimlerden yararlanma. Çünkü, yürünecek uzun yollar var.

Bu kaseti hazırlarken kolaycı bir yaklaşıma benimsemiyor Yorum. O yüzden diğer seçme kasetlerle aynı kefeye konulmasına karşı çıkıyor. "Güleycan", "Dogacak Günes Gibi", "İnsan Pazarı" şarkılarını yeniden düzenliyorlar. "Daglara Gel", "Misri Kız", "İnsanların İçindeyim" şarkıları ise, aynı düzenlemeyle ama akustik enstrümanlarla kaydediliyor. Bunun dışındaki şarkılar ise, eski halleriyle konuyor kasete.

"Şarkıların, o halleriyle, yeterli olup olmayacağı, temel noktamızdı. Büyük bir bölümü, yeniden düzenleme gerektirmiyordu. Bir hobi olarak ele almak bize doğru gelmiyordu. Bir de, 'Cemo', gibi bir şarkıyı yeniden düzenlemek bizi bile aşardı. Bu parçanın tek bir notası bile bizim olmaktan çıkmıştır. 'Cemo' tam anlamıyla, halklaşmıştır. 'Cemo'yu bu haliyle koymak, en doğrusuydu."

"Seçmeler", Yorum dinleyicilerinin tepkisini çekmiyor değil. Yeni bir kaset istiyorlar Yorum'dan. Bu arada, Yorum'un üretkenliğinin bittiği yönünde spekülasyonlar üretilmeye başlanıyor.

"Bu tip söylentiler karşısında, çimiz, gayet rahattı. Ne kadar üretip, üretmediğimiz, sadece bizim bildiğimiz bir şeydi. Ve bunu tartışmaya gerek görmüyorduk. Kaldı ki, bu tartışmalar, her dönem çıkmıştır. Bu tip şeyleri çok iyi niyetli bulmuyoruz. Böylesi insanlar için, bizi olumsuzlayacak şeyler hep vardır. Yorum tarihi boyunca, benzer söylentiler üretilmiştir."

F TIPLERINE KARSİ ANALARIN SESİ YÜKSELİYOR

149

"Seçmeler"ın yayınladığı günlerde, tecrit, siyasi tutsakları bekleyen yeni bir baskı aracıydı. '90'ların basından bu yana, siyasi iktidarlar, tec-riti hayata geçirmeye çalışıyor ama tutsakların direnişi sonucu geri adım atmak durumunda kalıyordu. Bu kez, uzun soluklu bir süreç başlıyor. Her iki cephe de bu süreçte hazırlanıyordu.

Siyasi iktidar, emperyalizmin onayı ve desteğiyle, Türkiye'de yeni bir devir açmayı istiyordu. Yıllardır uğradığı ve basamadığı, devrimci hareketi bitirme operasyonunu sonuçlandırmak istiyordu. Bitirmenin yolu, devrimcilerin önderlerinden, en dinamik güçlerinin imhasından geçiyordu. Bu ülkenin hapishanelerini, 12 Eylül cuntası bile teslim alamamıştı. Eğer, bu kez, başarılabilirse; yani hapishaneler teslim alınırsa, tecrite alınan sadece tutsaklar olmayacaktı; bütün Türkiye halkları tecrite alınacaktı.

Bu artık bir direnme savaşıydı. Hapishanelerle sınırlı kalmayan direnişin her yana yayıldığı; devrimin ve devrimciliğin sahiplenildiği bir direnme savaşı.

Anaların sesi yükseldi ilk. 12 Eylül'ün ilk günlerinden bu yana, evlat sevgilerine, vatan sevgisini bağlayıp; bembeyaz basörtüleriyle alanlara çıkan analar, yine en öndeydi. Ve onların örgütlü gücü TAYAD...

Yaslılık, yorgunluk nedir bilmeden, günlerce dolasıp anlattılar; basına, aydınlara, halka. Toplantılar düzenlediler, paneller yaptılar, basın açıklamaları, eylemler... Herkes duydu seslerini, herkes gördü iktidarın zulmünü. Anaların seslerini boğmak için, jopladi, gözaltına aldı, tutukladı ama analar anlattılar F tipini. Artık, kimse, bilmem diyemezdi. Kör gözlere gösterdiler, sağır kulaklara duyurdular. Suskunluk varsa eğer, bu dilsizlikten değil, vicdanın ölümündendi.

Analar, yalnız yürümedi o yolu; yalnız joplanmadı. işçiler, gençler, memurlar, sanatçılar da yanlarındaydı.

Yorumcular, hem kültürel, sanatsal etkinliklerle, hem de devrimci kimlikleriyle, bu kampanyanın içindeydiler. Kampanyanın başladığı günlerde, önce İrsad, ardından da Fikriye ayrılıyor gruptan. İrsad, hapishaneden tahliye olduktan sonra basılıyor sorunları ve tartışmaları sonuç vermiyor. "Seçmeler"ın çalışmalarına katılmıyor; kaset çıkmadan da

Bir Kar Makinesi II

150 ayriliyor. Fikriye de, albümün kayitlari bittikten sonra, ayriliyor. Albüm yayinlandiginda, adi grup elemani olarak geçiyor. Bu süreçte katiliyor gruba, Beril ve Ali. Beril genç ve gelismeye açık biri. Ailesi, kendi eliyle yolluyor Beril'i, Grup Yorum'a. Kavganin içindeki, güzel, olumlu örneklerden biri olarak yaziliyor, Yorum'un hanesine.

Yorumcular, 2000 yilinin o çok sicak geçen yazinda; 12 Temmuz'da, Esenler'de, "Hücre Tipi Hapishanelere Hayir" eyleminde; 15 ve 16 Temmuz'da, TAYAD'li ailelerin protesto açlik grevinde, türküler söylediler.

17 Temmuz'da, "Nükleer Santrallere Hayir!" adinda birçok kurumun ortak organize ettigi gecede. Harbiye Açık Hava Tiyatrosu'nda, 4000 kisiye seslendiler. Polisin, organizasyon komitesine, Yorum'un sahneden indirilmesi baskisina karsi; sürpriz olarak sahneye çıkan Yorum'u, 4000 izleyici bagrina basti. Burada da, tecriti ve tecrite karsi mücadeleyi anlatiyordu Yorum.

19 Temmuz'da, sanatçilarin da katilimiyla, bir günlük açlik grevini organize eden Yorumcular; Anadolu'da verdikleri konserlerde de, bu mücadeleyi anlatiyorlar. Bursa'da, Didim'de, Hacıbektas'ta; türküler, F tiplerine karsi söylendi.

Idil Kültür Merkezi'nin, o sembollesmis binasi yoktu artik. Simdi, alelacele tutulan tek odali büroda; FOSEM'liler, Tavircilar, kampanyada üstlerine düşenleri yapıyor; sergiler, özel sayilar, broşürler hazirlaniyor.

Temmuz ayında, TAYAD'in baslattigi, Ankara Yürüyüşü; yol boyunca, tüm illerde saldiriya ugruyor. Gözaltilar, yaralilar, öldü sanilip, polis tarafından yola atilanlar, oturma eylemleri... TAYAD'lilar, Ankara'ya vardiginda, içlerinde saglam kalan yoktu. Yorumcular ve Idil çalışanlari da oradaydi. Kimi, boynu zedelenmis, kimi, burnu kirilmis halde, döndüler Istanbul'a. Ankara'da, Bakan Hikmet Sami Türk'ten, tüm bunlarin hesabini sorup gelmislerdi. Analar, Bakan'i koltugunda küçültüp; inanç ve öfkeleriyle ezip, gelmislerdi.

Döndüklerinin ertesi gününde, Sultanahmet Adliyesi'ndeydi yürüyüşçüler. Onca saldiri için, suç duyurusunda bulunmaya gitmislerdi ki, yeni bir saldiriya maruz kaldilar; gözaltina alindilar. Bu saldirida, Ci-han'in uyluk kemigi kiriliyor ve uzun bir süre çalışmalara katilamiyor, konserlere çıkamiyor.

DILDEN DILE DOLASACAK BİR DESTAN ÖLÜM ORUCU BASLIYOR

Anaların feryatları; öfkenin keskinliğinden, delip geçiyor bedenleri. Hapishanelerdeki devrimci tutsaklar, "Artık sıra bizde." deyip, baslatıyor o büyük direnişi. Artık içerisi dışarı; dışarı da, içeri oluyor. Ayri gayri kalmıyor. 20 Ekim 2000'de, tutsaklar, süresiz açlık grevini baslatıyor. Direnişin otuzuncu gününde, özenle hazırlanmış kızıl bantlar, alınlara takılıyor. Direnişin adı artık, Ölüm Orucu. Zafere dek, kararlılıkla sürececek bir direniş baslıyor. Onlarca tabut kalkacak, omuzlar nasırla-sacak, ihanetler yaşanacak ama dünyanın gördüğü, göreceği en kararlı direniş sürececek. Sakatlıklar, şehitler, zulmün kara yüzü; elindeki kan. Kızıl bantlılar; siraya girmişçesine, birbirini yalnız bırakmayan, yoldaşlığın ne olduğunu bilenler de yüzüki.

Anaların, tüm TAYAD'lıların direnişe desteği, dışarda, destek açlık grevleriyle sürüyor. Onlar da; yeni bir dönemi başlatacak, kararlılık içindeler; onlar da, ölüm orucu silahını kusanıp, cepheyi büyütüyor.

Yorumcular da, tüm bu direniş süreci içinde, sanatçı kimlikleriyle ama devrimci olduklarının bilinciyle mücadele ediyor. Eksik kalıyor, zaafılar yaşıyor ama hep direnişçiler için, neyi ne kadar çok yapabileceklerinin tasasını güdüyor. İdil Kültür Merkezi, tüm çalışanlarıyla, TAYAD'lıymışçasına, süreci yaşıyor. Alanın tüm üretimleri buna yöneliyor. Tüm Yorumcular, tutsak yakını değil mi zaten. Aynı havayı soluduklarına, aynı seylere gönül verdiklerine göre, akrabalıktan daha yakınlar; yoldaşlar.

Bir Kar Makinesi II

152 19-22 ARALIK 2000
FASIZM NEDIR DIYE SORMAYIN

Ölüm Orucunun altmışıncı gününe gelindiğinde; içerde ve disarda, çok hareketli günler yasanıyor. Hapishanelere, pazarlıkları sürdüren heyetler girip çıkıyor; disarda, eylemsiz gün geçmiyor. Herkesin gözü, kulagi hapishanelerde.

18 Aralık günü, tüm görüşmeler kesilmisti. Bakanlık, birkaç taviz vermiş gibi görünüyor; dirensinin alelacele bitmesini savunan "yilgin lar", bunlara razı olunmasını istiyordu. 18 Aralık gecesi, Basbakan Bülent Ecevit, televizyonlarda, ertesi günün, bambaska bir gün olacağını müjdeliyordu.

19 Aralık sabahi; tüm hapishanelere. Cumhuriyet tarihinin en büyük operasyonu düzenlendi. Dirensini bitirmek için yapılan bu saldırının adı, "Hayata Dönüş". Bu operasyonda kullanılan gazlar, atılan bombalar ve yakılan kursunlar onbinlerle ifade ediliyordu.

Yirmi sekiz devrimcinin katledildiği operasyonu, büyük bir zafer duygusuyla ifade eden Adalet Bakanı, en az iki yüz ölü beklediklerini ama yirmi sekiz kişinin öldüğünü; bunun da, operasyonun ne kadar insani olduğunun, göstergesi olduğunu belirtiyor.

23 Aralık' ta, dönemin İçişleri Bakanı Saadettin Tantan, tüm basın etrafli bir brifing vermek üzere, salona geldiğinde, tüm televizyonlar, canlı yayında.

Tüm Yorumcular, bu açıklamayı izliyor. Tantan'ın açıklamalarını destekleyen barkovizyonda, kendilerini görüyor Yorumcular. O, ünlü siluet logolarını. Fondaki anlatici "örgütün" yayın organlarını ve kollarını sayıyor. Yorum da içinde. Tavir Dergisi de sayılıyor. Açıkta, Bakan tarafından, hedef gösteriliyorlar.

Bu olayın ardından, Bakan aleyhine, suç duyurusu yapmaya gittiklerinde, savcı sasiriyor. Böyle bir şeyin olabirliğine, ihtimal vermiyor. Ancak, Yorumcular kararlı; Saadettin Tantan hakkında suç duyurusunda bulunuyor. Takipsizlik kararı çıkacağını bile bile.

EYLÜL

153

ÖLÜM ORUCUNUN başladığı günlerde çıkması planlanan ve Ulucanlar Katliamının yıldönümüne yetistirilmesi hedeflenen, "Eylül", 19 Aralık Katliamı'nın ardından, katliama, kültür cephesinden bir cevap olarak yayınlanıyor.

Yorumcular, bu parçayı, diğer gruplarla ortak okumayı düşünse-ler de, yürütülen tartışmalar, başka yöne kayıyor ve Yorumcular, kendi albümleri üzerinde yoğunlaşıyor. Albümün kayıtlarında. Bulutsuzluk Özlemi'nden Nejat Yavasogulları ve o güne dek, Yorum çalışmalarına bağlamasıyla katılmış Engin Arslan da vokalleriyle yer alıyor. Pi-yasadaki tabiriyle, single denen, tek parçalık bir albüm bu. Yorum'un da, ilk kez denediği bir şey.

Bu albümün öncesinde başlayan tartışmalarda, klasik kaset peri-yodunu asan, değişik türde ve tarzda çalışmalarla, sürekli üretim tar-zini hedefliyor Yorumcular. "Eylül", bunun bir örneği oluyor. İlerde, yeni örneklerle de, yer vermeyi hedefliyorlar.

"EylüPün, enstrümantal versiyonunun da yer aldığı albümde, "Bo-ran" isimli kısa filme yaptıkları müziklerden, ikisine de yer veriyor Yo-rumcular. "Analar" ve "Sesleniş", beğenilen iki enstrümantal parça oluyor.

"Eylüt'ün dinleyiciye sunulduğu gün, Yorumcular ve idil çalışanları, farklı bir heyecanı yaşıyor. Orta metrajlı bir filme imza atan Yorumcular'ı, filmin galasının heyecanı sarıyor.

Ulucanlar Katliamı'nın, anlatıldığı bu elli beş dakikalık filmin yönet-menliğini, Yorum'dan Hakan yapıyor. Çoğunluğu, amatör oyuncular-dan oluşan filmde; is bası düşünce; Yorum'dan, Özcan da rol alıyor.

**Bir Kar
Makinesi II**

154 17 Ocak 2001'de hem "Eylül", hem de "Gerçek Hikaye"yi sunuyor Yorumcular, sevenlerine. Beyoğlu Muammer Karaca Tiyatrosu'ndaki galada, Ölüm Orucu'nu dışarıda yürüten TAYAD'lilar; Senay Hanoglu, Gülsüman Dönmez ve Zehra Kulaksızla birlikte, dört yüz izleyici var. Bu filmle birlikte, İdil Kültür Merkezi'nin bünyesinde, idil Yapım kuruyor, idil Yapım, birçok filmin yapımçılığına da imza atıyor.

"Eylül"Me birlikte, İhan'da gruba katılıyor. İnan; Özgürlük Türküsü'nden, Yorum'a geçiyor. Bunun öncesinde de, defalarca Yorum'la sahneye çıkan İnan; Yorum Koro su'ndan yetişip geliyor Grup Yorum'a.

2001 Subat-Mayis aylarında, yurtdisi turnesine ç/kan Yorumcular, aynı dönemde, "Gerçek Hikaye"nin yurtdisi galalarına da katılıyor. Bu üç aylık turnede, yeni hazırladıkları albümün hazırlıklarını da sürdürüyor, şarkılara son şeklini veriyor.

Her dönem olduğu gibi, yurtdisine çıkamayan Yorumcular var. Pasaport alamadıkları için, turneye katılamayan Yorumcular; İstanbul'da, tarihin önemli bir kesitine tanıklık ediyor, bu tarihin bir parçası oluyor.

İstanbul'da, etekleri Bogaza dökülen bir semt vardır. Adı, hep direnisle özdeşleşmiştir. Küçük küçük kondulannda, kondulara götüren daracık yollarında, bu ülkenin devrimcilerinin teri, emegi, ayak izleri vardır. Yıkım ekiplerine, mahalleyi yerle bir etmeye gelen çevik kuvvete karşı, halkla birlikte, halkın önünde set kuran devrimciler.

İstanbul'da, direnisle özdeş bir mahalle; Sevcan Yavuz'la, Hüsnü İseri'yle, özdeş bir mahalle; Küçük Armutlu. Şimdi, tuglasını dizen, yolunu düzleyenler için direniste.

Açlık grevini, ölüm orucuna dönüştüren TAYAD'li aileler; bu mahallede, küçük küçük bir evde, "Hiçbir demokratik kitle örgütü yer vermediği için, burada direniyoruz!" yazılı bir dövizin altında açlığı sürdürüyor. Esi, sevdiği tutsak olan Senay Hanoglu, göğsüne çocuklarını basıp, açıyor evinin kapısını; yanında, kendi gibi bir emekçi, Gülsüman Dönmez; gencecik bir gül, Zehra Kulaksız. Küçük küçük bir evde başlayan direniş, bir mahalleye yayılacak; iktidarın, direnişi sürdürenlere uyguladığı, tahliye oyunu, bu mahallede bozulacak.

Onlarca direnişçi, bu mahalleyi, yepyeni bir kültürün yaserdiği bir yurt haline getiriyor. Bunun için, iktidarın hedefi olacak; bunun için, yığınaklar görecektir Armutlu. Direnişçilere götürülen karanfiller, suçlu olacak. Bunun için, umudun kalbi orada çarpacak; tüm direnişçilerin dilinde, adı Alam ut olacak.

Yorumcular, burada saniye saniye yazılan tarihi, belleklerine not etti. Tavircılar, yazdı, anlattı, fotoğraflar belgeledi.

KÜÇÜCÜK BİR EVDEN DÜNYAYA YAYILAN TÜRKÜLER

157

Armutlu girişlerinin, polislerce tutulduğu günlerde; arabalardan inilip, çamura batana kadar yüründüğü yollarda; küçücük bir odada, kocaman, pariltili bir çift göz, hayatın son günlerini süzüyordu.

Yorumcular, polis barikatlarına takılmadan ulastıkları mahallede, evin kapisini, utangaçça tılatiyordu, içerdeki, sadece bir direnişçi değil; İçerde yatan; sosyalizme bağlılığın, bir ömrü devrime adamanın sembolü; Sevgi Abla; Sevgi Erdogan.

"Özel olarak çağrılmistik. Son bir konser vermemizi istiyordu. Bizi, son kez dinlemek istiyordu. Sirtimizda, bağlama ve gitarımız; kapidaki refakatçiye, bizi beklediğini söyledik."

Refakatçi, Sevgi Erdogan'ın dinlendiğini, bakıp geleceğini söylüyor ama Yorumcular, bir an bile bekletilmeyeceklerinden, o kadar eminler ki.

içeri girdiklerinde, görüyorlar Sevgi'nin gözlerindeki isigi. Hafızası taptaze. Erimis vücudunu, bir milim bile oynatamıyor ama gözleri, kalkıp kucaklıyor onları.

"En son, sekiz yıl önce karsılaşmistik ama o unutmamisti beni ve kaldığımız yerden devam ediyormusuz gibi devam etti sohbe."

Hakan, o taptaze zihnini anlatırken, sakinliğini bu sözlerle belirtiyor.

Feda'dan sarkılar söylüyor Yorumcular. Hiçbir konser, onları böyle tit-retmemistir. Böyle ağlamakli söylememislerdir, o coskun türküleri. "Sevgi Erdogan, tarihimizi anlatiyordu bize."

Sonrasında, birçok defa yanyana geldiler. Hepsinde, Sevgi Erdogan anlatti, öğretti onlara. Son nefesini vereceğini bilse de, Yorumcular'a "Söyle bir sarki olabilir mi, ne dersiniz?" demekten, hayat dolu olmak tan vazgeçmeyecekti.

Son nefesine kadar, devrimciliği öğretiyordu.

Basucundaki fotoğrafa bakiyordu. Esine, sevdiğine, ibrahim Erdogan'a bakiyordu. "12 Temmuz'u görmeden, 12 Temmuz anmasını yapmadan şehit dšsmeyeceğim." diyordu. 12 Temmuz 2001 günü, yattığı yatakta yaptı anmayı. 14 Temmuz'da, aksama doğru, son görevini yapmanın huzuruyla, kapadı gözlerini. Sevgi Erdogan, paslanmış yüreklerin üzerindeki, silinmez denilen kırı bile sökecek gözlere ve inanca sahipti.

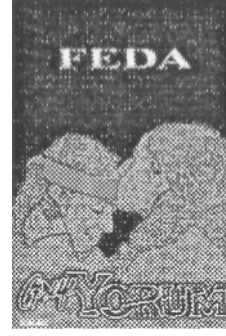
Tüm hazirliklar sona ermisti, Besiktas Kültür Merkezi'nin kapisina yanasan kamyon dan inen malzemeler, telasla içeri tasiniyor. BKM'nin fuayesinde bir grup halkoyuncusu, son provalarini yapıyor, içerde, Yorumcular, kendilerine dönen kamerayı, utana sikila odadan çıkarmaya çalışıyorlar. Makyaj, onların, pek alisik olduğu bir sey degil; idil'den gelen kameraman da pes etmeye niyetli degil. Yorumcular, hazirliklerini sürdürdükleri, "Feda" dan, "Sürmenelim" isimli sarkilarina, klip çekiyor. Gene, kendi göbeklerini kendileri kesmis; küplerini kendileri çekiyor.

Isik ekibi, kameramanlar; hepsi, gönüllü olarak, bu çalışmada yer alıyor. Günler öncesinden hepsi, kendi olanaklariyla malzemelerini topluyor.

O gün, Yorumcular için, yine bir ilk gerçekleşiyor. Bütün bir gün boyunca çalışıyorlar. En çok, Özcan zorlanıyor çekimlerde. Kamera, kayda girince, tüm rahatligi uçup gidiyor sanki ama sonunda istenen sonuç aliniyor. Karadeniz'in, o hirçin kimligi, bıçak oyununday sa; mizahi ve güleç yüzü; klibin basındaki, o yalin Karadeniz bakislari ve yüzündeydi. Klip, bir müzik kanalında, bir ay boyunca gösteriliyor. Daha sonra da, "Feda" ite birlikte, hediye olarak verilen VCD'de yer alıyor.

"Feda" nin kayitlarin ve klibin kamera arkasından görüntülerinin yer aldığı VCD'de, Yorumcular'la röportajlar da yer alıyor. Bu VCD; içeriği itibariyle, Türkiye'de, ilk olma özelligi taşıyor. Yorumcular, müziklerini ve çalışmalarını zenginlestirecek arayislarina devam ediyor.

FEDA

"BEREKETÜ, YEMYESİL vatanımız, simdi beyaza boyali bir hücre. Zulüm dayatıyor kendini... Bir yol ayrimındayız... Ya, gökyüzü masmavi parlayacak üstümüzde, güneş, yeniden isitacak kemiklerimizi; ya da birer ikiser düşecek toprağa; onu yeniden yesertmek için. Bir yol ayrimındayız... Ya, düşüncelerimizi toprağın derinliklerine gömüp; emirlere diz kirip yaşamaya alisacağız ya da düşüncelerimizle yaşamak için öleceğiz. Son bir kez; en gür sesimizle söyleyeceğiz türkülerimizi; onları çocuklarımıza öğreteceğiz; dostlugun, kardeşliğin, paylaşmanın, toklugun ve adaletin türkülerini...

Son bir kez alacağız halaydaki yerimizi. Son bir kez naralar yollayacağız gökyüzüne; 'Kork bizden şeytan imparatorluğu! Biz yüregimiz-deki ölüm korkusunu sildik. Açlığı açlıkla, ölümlü ölümlü vuracağız. Öyle bir direneceğiz ki; toprak ürün vereli, insan aklını kullanalı, böylesi-ni görmemiş olacak. Bilim, insani yeniden inceleyecek. Bağlılık, özveri yeniden tanımlanacak. Eğer, tarihin sayfalarına not düşen bir el varsa, bizi yazarken ürperip, titreyecek. Bizi okuyan gözler, büyüyecek. Tek bir silahla vuracağız seni. Tanklarla, toplarla değil, alnımız-daki kızıl bandımızla vuracağız.

19 Aralık tarihinde yaşanan o büyük katliamda; adını, dünya durdukça onurla, namusla yanyana yazdı. Aynı hapisanede; alev maki-nalariyla, kahkahalar atılarak yakılan kadın yoldaşlarını korumak için, tutuşturdu bedenini. Yoldaşlarının yanına ulaşamadan, sıklıkla kursunlarla düştü. Fırat, Ölüm Orucu Direnişçisi'ydi.

Altı kadın... Yüzleri, bize çok tanıdık; sesleri, sözleri. Bizim gibiydiler. Tek farkları, sevdanın ağırlığı daha bir hinçle çökmüştü içlerine.

Bir Kar Makinesi H

160 Altı, on, on bes kadın... Bir kogusta, hayati paylaşıyordu; coşkuyu paylaşıyordu. Birinin hastalığı, hepsinin yüregini burkuyordu. Hatalarıyla, güldükleri, ağladıklarıyla... bizim insanlarımızdı onlar; bu vatanın kadınları. Altı kadını diri diri yaktılar.

Yikintilerin arasından, mesaleler yükseliyor. Kadınlar, bizim kadınlarımız, ablalarımız, kardeş dediklerimiz, analarımız, devrime mesale oluyor. Sesleniyorlar, 'Yoldaşlar, direnin! Kazanana kadar direnin!' Bu sözler, bu dili bilenler için, çok şey anlatıyor. Bu sözler, iskenceli hücrelerde, bir yemin gibi sadık yüreklerde yasatılıyor. Hastanelerde, sökülüp atılıyor, zorla takılan serumlar. Bu sözler, gecekondu mahallelerini, direnis mahallesine çeviriyor. Abluka altında, silahların gölgesinde, hep aynı sözler yankılanıyor kulaklarda. Kenetleniyor yine bizimkiler; "kan kussak bile direneceğiz!" diyor. Kan kusup, kızılık serbeti içtik diyor; acılarını belli etmiyor bizimkiler, zalim olana.

Direnis, binlerce sevdalı yürekte büyüdü. Hayatın içinde, zulmü yasayan, her yastan insan; Anadolu insanını resmedercesine kusuyor, kızıl bandını. Geride bıraktıkları çocuklarını, eslerini, ana-babalarnı, sonsuz güven duydukları yoldaşlarına emanet ederek... Gülsüman, Senay, Canan, Zehra ve daha niceleleri...

Bu bir cesaret gösterisi mi? Hayır! Cesaret, daha küçük şeyler için yeter. Yola çıkmak için yeter ama yol uzunsa, çileliyse; yolun sonunda, canından vazgeçmek varsa, sadece cesaret yetmez. Büyük şeyler için, daha fazlasına ihtiyaç vardır. Büyük şeyler için; devrime ve halkın çıkarlarını korumaya, ölesiye yeminli, fedakar yürekler gerekir. Halkları, halk yapan bir başka etken de, direnme hakkıdır. Haksizliklere ve zulme direnmek, hiçbir yasaya bağlı değildir. Onlar; direnme hakkına saldırıldığı günlerde, direnme hakkımızı savunmak için; haklarımız, özgürlüklerimiz için, bir fedai gibi, yalın ve gözükara çıktılar yola. Bir fedai gibi yalın ve gözü kara tamamladılar yolu.

Sabah, tüm hayatını bir çıkına sarıp, astı boynuna. Gözlerinde, öfkeyle aci el ele tutuştuğunda, görülecek cinsten bir pirilti vardı. Yüzlerini, isimlerini bilmediği ama aynı yola baskoydukları insanların, katledilmesini görmüştü o gözler. Değerlerine, kültürüne sonsuz sevgi duyduğu halkın, direnme hakkı elinden alınıyordu. Anaları görüyordu.

gözlerindeki yasları. 'Direme hakkımız kutsaldır, ugruna kendimizi feda edecek kadar kutsaldır.' dedi. Bunu üm dünya bilsin. Tüm dünya bilsin ki, birimizin tımağı kırılrsa, diğerimizin eti kanar. Ve biz, birbirimiz için, türkü söyler gibi rahat ölürüz.

Yola çıktı; gencecikti, tertemizdi... Dilinde bir sarkı var mıydı, yok muydu bilmiyoruz. En son, kimi düşündü; dudaklarına bir gülümseme gelip yerleştirdi mi bilmiyoruz ama öfkenin ve umudun, iliklerine dek isledigini biliyoruz. Böyle, kirlenmişliğin içinde, adinin, tertemiz parladığını biliyoruz. Gültekin... Hiçbir çirkefligin silemeyeceği kadar, duru ve berrak bir isim. Hiçbir ahlaksizliğin kirlilemediği, duru ve berrak bir hayatın ismi. Halkın, hayat hakkını kendi hayatının önüne koymak. Bunu anlamak için, Gültekinler'i tanımak gerekir. O paylasımı, kardeşliği ve yoldaşlığı. Bunu anlamak için, ezilmişleri bilmek gerekir. 'Kendin için yasa, kendin için öl.'¹ diyenler, anlayamaz; anlatamaz ki bunu. Gültekinler'i, Gültekinler anlatır bir... bir de, onlarla aynı dili konuşup, aynı seye gülen, üzülenler.

Hükümdarlar iyi korunur ve gözetilirler. Sadece, ölümden korkmayan ve gerektiğinde, tereddütsüz ölenler, onların saltanatını yıkabilir. Şimdi, binlerce yalın yürek, sarkılar söyleyerek, pervasızca yürüyor; ölümden korkmadan ve görev sırası geldiğinde, tek solukta ölüyor.

Kendi memleketimizde, el gibiyiz. Ugruna öldüğümüz, her karış toprağına, emegimizin, alınterimizin, kanımızın islediği topraklarımız, imzalı kağıtlarla satılıyor. Borcu, sırtımıza yüklenen IMF kredilerine satılıyor. Emperyalizmin eli, boğazımızda; midemizdekini bile almak için, an kolluyor. Bu memleket bizim! Biz öldük bu topraklarda; biz ettik onu; o doyurdu bizi cömertçe. Varsın, dünya sınırlarını kaldırsın; sömürü, 'globallessin'. Her gül, dalında güzeldir. Biz, bu topraklara, ölesiye bağlıyız."

Uzun soluklu bir çalışmanın ardından, Eylül 2001'de, "Feda"nin afisleriyle süsleniyor istanbul sokakları. Gözlerini masum ama gururlu bir edayla egmiş, kızıl bantlı kadını, alnından öpüyor bir baskası. Ve bu fotoğrafı bütünlüyor zemindeki onlarca şehidin yüzü. "Feda", adıyla bir bütün olan fotoğraflarıyla, türküleriyle, bam teline basıyor egemenlerin. Kasetin yayınlanmasından kısa bir süre sonra, istanbul Emniyet Müdürlüğü, Kültür Bakanlığı Denetleme Kurulu'na başvuruyor ve albümün yasaklanmasını istiyor.

Bu başvuru üzerine, toplanan kurul; albümü, yeniden değerlendirme - ye alıyor ve yasaklanmasına karar veriyor.

Yapımcı Kalan Müzik'e ulasan tebligatta, "Feda"nin yasaklanma gerekçesi, "Milli güvenlik, genel asayis ve kamu yararına uygun olmaması" olarak gösteriliyor.

O güne dek, baskının çeşitli biçimlerini yasayan Yorumcular için, bu bir ilk; daha önce, valiliklerin, kendi yetki alanları içinde, Yorum kasetlerini yasaklaması, sıkça gördükleri bir şey. Fakat, Türkiye genelinde, hem de yayınlandıktan bir ay sonra; yine Kültür Bakanlığının denetiminden, "uygundur" belgesi alınarak yayınlandıktan sonra, yasaklanması... Bu, ilk kez gördükleri bir şey.

Bir Kar Makinesi II

Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne girmek adına, demokratiklesmeyi sıkça tartıştığı bir dönemde, fasizmin sürekliliğinin, küçücük bir yansıması oluyor bu yasak. Tüm, demokratiklesme tartışmalarının, yalan olduğunu *en* yalın haliyle gösteren bir yasak kararı bu. 2001 yılı, birilerinin defterinde; AB, demokratiklesme, çağdaşlaşma kelimeleriyle süslü cümlelerle not edilecektir. Ezilenler ise; konuşmanın, yazmanın, direnmenin yasaklandığı bir Türkiye'yi yazacaklar; bu baskıya karşı sürdürülen direniş hep bilinecek.

İstanbul Emniyeti; "Feda"da, insanların, "canlı bomba" olmaya teşvik edildiğini iddia ederek, başvuru yapıyor. 2000 ve 2001 yıllarının son aylarındaki, iki eylem; egemenleri paniğe sürüklüyor. Hapishanelere yönelik katliamları, protesto etmek isteyen iki devrimci, kendi bedenini feda ederek eylemler düzenler. Zulmün yeni korkusu, budur. Her yerde, bu şüpheyle, bu gerekçeyle saldırıyor egemenler. Yprum'un payına düşen de, "Feda"nın yasaklanması oluyor.

Baskanlığını Ayten San'ın yaptığı, Denetleme Üst Kurulu'nun üyeleri Mehmet Aksoy, Sürmeli Agdemir, Hakan Aydın Türkeli, Ali Kocatepe, Yılmaz Atadeniz ve Meltem Savcıdır. Üyelerden, sadece Meltem Savcı, bu yasak kararını onaylamıyor.

Yasakçılık ve baskıcılık, sadece devletin yasaklarında ve anlayışında denil. Sanatsal üretimleri, denetleme yükümlülüğü verilen bu kuruldaki sanatçıları da; aynı zihniyeti, kendi beyinlerinde büyütüyorlar. Ali Kocatepe, bir müzik adamıdır. Yıllarca, demokrat kimliğiyle bilinmiştir. Bu devletin, yasaklar listesinde yıllarca yer alan, Sabahattin Ali'nin, "Dağlar" şiirini bestelemiştir. Bu kararın altına imza atan Ali Kocatepe, kendi geçmişiyle hesaplaşmış ve safını belirlemiştir. Ali Kocatepe; TRT'deki, kuruldaki yerini kaybetmemek uğruna, yasakçıların yanında saf tutmuştur. Keza, Yılmaz Atadeniz'de, bu yasak kararının ardından, yine aynı gerekçeyle yasaklanan bir filmin, haklarını savunmuştur. Kendisi de, sinema yönetmenliği yapan Atadeniz, hangi dürüstlük kavramlarıyla açıklayacaktır durduğu yeri.

Bu yasak kararıyla birlikte, yeni bir kampanya sürecine giriyor Yorum. Yasaklama kararının niteliğinden, keyfilik biçimine dek, her şey tartışmalı ve değişmeli; böyle düşünüyorlar. Yorumcular, tüm bunların ele alındı-mı bir dosya hazırlayarak, ise giriyor. Bu dosyalar; sanatçılara, aydınlara

Bir Kar Makinesi II

154 ulastiriliyor. Tavircilar da, dergide, Yorum dosyasi hazirliyor. Yorumcular, Nazim Hikmet Kültür Vakfi'nda, bir basin toplantisi düzenliyor. Basin toplantisina, Gazeteci Celal Baslangic; kasette, "Bu Memleket Bizim" isimli sarkiyi seslendiren Suavi; "Kizilcik Serbeti"nin söz yazarlarindan, Oyuncu Menderes Samancilar katiliyor.

Yorumcular; bu basin toplantisinde, yillar önce yaptiklari bir etkinligi yineleyeceklerini duyuruyor. Dünya İnsan Haklan günü olarak kutlanan 10 Aralik'ta, "Her Yerde Feda'yi Dinleyelim!" çağrиси yapıyor. Ayrıca, Kültür Bakanligi Telif Hakları Müdürlüğü'ne iletilmek üzere hazirlanan, protesto metnini imzaya açiyor. Toplantida, bu metni, 10 Aralikta teslim edeceklerini duyuruyor Yorumcular.

Kalan Müzik, idari mahkemeye, yasagin kaldırılması için başvuru yaparken; Yorumcular da, çeşitli etkinliklerle, yasagi, halka duyuruyor. Konserlerde, bu duyuruda önemli bir rol oynuyor. Bu da, egemenleri rahatsız ediyor. Yorumcular'in, 21 Aralik 2001'de, Menemen'de yapacağı konser, "Feda"nin propagandası yapılıyor olması gerekçe gösterilerek, yasaklanıyor.

10 Aralik'ta da, Yorumcular, yirmi gün içinde topladıkları altı bin imzayı, Kültür Bakanligi'na veriyor. Yorum dinleyicileri; Yorum'u, ulaşabildikleri her yerde dinletiyor, 10 Aralik'ta.

Grup Yorum'dan yasaklara protesto

Grup Yorum'un basın toplantısında. Arka plan: "SERİ İFRESİ VE GELECEĞİDİR" yazan pankart.

İSTANBUL -Grup Yorum'un İstanbul'da yaptığı basın toplantısında.

fcifsy sonra

Utastf&UMf Üst iCamiii iara- a&utotö. "r
t'itsdan -vasayaraiassim, Ni-
»m *(>(&)><< Kü&f V«A-

MKV* v-

• ktfiv-a >,

yan&K Ütutann fimmü mfw-

12 YIL SONRA HARBIYE'DE

165

Bir aksamüstü, Hasan Saltık, İstanbul Harbiye Açık Hava Tiyatro-su'nda konser teklifi olduğunu iletiyor Yorumcular'a. Teklif yapılması bir yana; herkesin kafasındaki düşünce aynı oluyor. "İzin alınabilecek mi?" Bu konuda, ne Yorum, ne de Saltık pek ümitli değil ama her sene olduğu gibi bu sene de, başvurulması gerektiğini düşünüyorlar. Konserden, hiçbir maddi beklentisi yok Yorumcular'ın. Yeter ki, izin alınsın ve onlar, bunca yılın acısını çıkarsınlar sahnede. Konsere, bir aydan uzun bir zaman var ve izin başvurusu yapılmamış ama konser heyecanı daha o aksam sarıyor Yorumcular'ı.

Konser organizasyonu olgunlaşmaya başladıkça, hazırlıklar da yoğunlaşıyor. O gün için, özel bir repertuar ve kadro oluşturuyor Grup Yorum. Sahneye, çok geniş bir orkestrayla çıkmak, hep hayallerindeydi; hele bu sahne, İstanbul'da olunca... Görev dağılımı yapıyor Yorumcular Orkestrada, kimler yer alacak? Kim görülecek? Orkestranın çalacağı parçaların notaları, tek tek hazırlanıyor. Herkes; grup çalışmasının içinde, o küçük kültür merkezinin içinde, sigısacak yer bulup,

çalisiyor. Bu konser, baska olacak. Hatta, Yorumcular'a sorsanız, bu bir konser olmaktan öte bir sey. Eski, yeni, tüm Yorumcular'ın içindeki yaraydi, istanbul yasagi, istanbul'da, ne kadar çok insana ulasiyor olursa olsunlar; bu yasagi kirmadikça, bir anlami yok. Bu süre içinde, organizasyon sirketinden gelen haberler, emniyetin bir takım engeller çıkardigini gösteriyor. Bu engelleri çözmekte, Yorumcular'ın konser çalismasinin bir parçası.

9 Eylül 2001. Saatler, günler, haftalar süren çalismalar bitmisti. Artık tüm düşünölenler, çalisilanlar sergilenecek. Harbiye Açık Hava Tiyatrosu, en kalabalik aksamlarından birini yasiyor. Altibini askin dinleyici, alkislarla Yorum'u çağiriyor. Önce, orkestra yerini aliyor. İlk sarkinin açilisini meyle yapacak olan Ertan Tekin, Yorumcular'dan gelecek şareti bekliyor. Yorumcular, bir türlü o isareti vermiyor. Çünkü, heyecandan titriyorlar. Konseri baslatmaya, cesaret edemiyorlar. Ilginç olan; herkesin, birbirini heyecanlanmaması için uyarması... Nihayet, baslamak gerekitigine karar veriyorlar, isareti alan mey, giriyor; ardından kemanlar; Hakan, ardından inan derken, tüm Yorumcular tek tek çıkıyorlar sahneye. "Kucaklasma"yi yeniden düzenleyen Yorumcular, çalacaklari enstrümanların sirasina göre, tek tek çıkıyor sahneye.

"İlk dört, bes parça nasıl basladı, nasıl bitti? Biz, hiç bilmiyorduk. Heyecanlandırın, karsimizdaki seyirci de değildi. Bizi böylesine titreten, bunca yilin özlemiydi."

Sahnedən geçen, Sürmene'nin bıçak oyunu, zeybeklere birakıyor yerini. Halay ekibi, en kalabaliklari oluyor. Seyirciler, Yorum'u bagrina basiyor. Sahneye gelen konuk sanatçılarla, daha da renkleniyor konser. Ve final... Yorum, sahneye, eski Yorumcular'ı davet ediyor. O gün konserde bulunanlar, geliyor sahneye. Hilmi, Efkan, Serdar, Metin, İlkay. Hep birlikte "Çav Bella" yi söylüyorlar.

"Hepsiyle, birçok tartismamız olmuştur. Kıyasiya elestirmisizdir onları ama bunlar, ayrı bir konudur. Bir yani, bugün bu arkadaşların nerede durduğudur. Kimisi on, kimisi on üç yıl önce ayrılmıştır ama zaman onları ne kadar savurmıştır? Öz olarak, kimin yanında saf tutuyorlar? Buna bakıyoruz. Yan yana durmak, halkın yanında olabilmek, önemlidir. Eger böyleyse, biz dostuz demektir. Tartistigimiz

Bir Kar Makinesi II

168 seyler, bizim iç tartismalarimizdir. Bu tartismalar, çeşitli biçimler de gene sürer. Bu ayrı bir sey."

Böyle cevaplıyor Yorumcular, konser sonrası sıkça sorulan "Neden?" sorusunu.

Ertesi yıl, tekrar Harbiye'de Yorum. Yeni bir repertuar, yeni halkoyunları; coşku ve kalabalık aynı. İstanbul konserleri, havası, coşkusunu ve hazırlıklarıyla ayrı bir yerde duruyor Yorumcular için.

Harbiye'deki ilk konserden önce, Yorum'un yaşam disiplinine uymadığı için, Özgür'ü gruptan atıyorlar. Ertesi yıl yapılan konser ise, Serdar'ın son konseri oluyor.

9 Eylül'deki konserin hemen ertesinde Taksim'de bir patlama oluyor. Ugur Bülbül, Ölüm Orucu taleplerinin kabulü ve direnme hakkının kutsallığı için feda ediyor kendini. Televizyonlarda çıkan fotoğrafı tanıyor Yorumcular. Yıllar önce, Bartın'da düzenlenen konserde, organizasyonda görevli, gençcik halinden hatırlıyorlar onu. Hayal meyalda olsa, hatırlıyorlar; duygulanıyorlar.

Bir sonraki gün ise, 11 Eylül. Tüm dünyada, ezilenlerin yüreğine su serpildiği gün. Amerikan İmparatorluğu'nun dokunulmazlığı yalanının, kulelerle bir likte çöktüğü gün, Yorumcular ne mi hissetti?

Kitabi; en basından bir daha okuyun öyleyse!

SON SÖZ YERINE...

Isteriz ki; halklarımız, türkülerimizi, marslarımızı dinlerken, kendi seslerini duysun. Çünkü, sesimizi onlardan alıyor, onlara ulaştırıyoruz; notalara dökerek.

Isteriz ki; halklarımız bizi dinlerken, Victor Jara'nın sesini duysun; onu da dinlemiş olsun. Sili'nin, tutsaklarla dolu Santiago Stadyumu'ndan yükselen o ses, ezilen halkın, umudunu yitirmemiş sesiydi. Simdi, bizim tutsaklıklarla, gözaltı, iskence ve firarlarla geçen günlerimizde ürettiğimiz "Cemo"da, "Ayşe Gülen'e Agit"ta, "Cesaret"te ve daha onlarca bestemizde; gitarımızı çalan, Victor Jara'nın, dirençli parmaklarıdır.

Isteriz ki; sesimizde, Seyh Bedreddin dile gelsin. "Hakikat savaşçıları ölümsüzdür." diyen ve 600 yıl öncesinden seslenen, bilge sesini duysun halkımız. Pir Sultan'ın sesini duysun. Isteriz ki, halkımız, her türkümüzde, "Ben dönmezem yolumdan!" diyen haykirisini isitsin.

Isteriz ki; türkülerimiz. Nazım Hikmetin, Hasan Hüseyin'in, Enver Gökçe'nin, A.Kadir'in, Rifat Ilgaz'ın... sesi olsun. Direngen, onurlu ve taviz vermeyen yaşamlarını, dizelerini ve vakur seslerini; her Yorum dinleyisinde bir kez daha duysun halkımız. Fasizme teslim olmamış o sesleri, bizi dinlerken duyabilsin.

isteriz ki; her türkümüzde. Ruhi Su'nun gür sesi çağlasın ve duysun bağrılardan tasan o sesi halkımız.

Isteriz ki; türkülerimiz, Munzur'lann, Canıklar'ın, Toroslar'ın ve Ege Dağları'nın; keskin rüzgarlarını, bir bahar yeliyle ulaştırın halkımıza. Dara düşen her insanımız, geçit vermez dorukların sahanlarını, bir de, bizim sesimizle duysun ve umudu bir kat daha artsın.

isteriz ki; türkülerimiz umut olsun, zafer müjdecisi olsun halkımıza. Direnç dolsun yürekleri, türkülerimizle. Yakın geleceğimizin, o büyük bayram gününü görebilsinler, bizi her dinlediklerinde.

Bir Kar Makinesi II

170 Ve o büyük gün geldiğinde, isteriz ki; zafer sarkilariyla, sehirlere girerken özgürlük savaşçilari, Grup Yorum da yerini alsin; mesela bir tankin üstünde, gitarlarını ve bağlamalarını kaldirmis havaya. Ne mars, ne türkü; sadece zafer çiğliklari...

Belki, biz göremeyeceğiz o büyük günü. Varsin olsun; Grup Yorum görecek ya. Insanligin serüveni sürdüğü müddetçe; halkin, dirençli türkülerini söyleyeceğiz.

Nazim Hikmet demis ya; "Bu dünya soguyacak bir gün." Kimbilir; belki de, türkülerimizin sesi, çoktan uzayin sonsuzlugunda, bitmeyecek bir yolculuga çıkmistir; yeni yildizlara dogru.

Belki, biz göremeyeceğiz, o zafer gününü. Göçüp gideceğiz bir gün, bu yasanasi dünyadan. Ne gam. Grup Yorum olacak ya; sesini halkinin sesine katmis; harcina her gün, halkin yeni, devrimci degerlerini ekleyerek... türküleriyle...

10. BOLUM

EKLER

**GRUP YORUM'LA DAYANISMA GECESINE GELEN
MESALAR**

ÇAGDAS HALK kültürünün soluk borusu olan devrimci sanatçılara yönelen, baskı ve susturma operasyonlarını yürüten iktidari, Grup Yorum'a bir dost selamı göndererek kınıyorum. Ortaklardan birinin 'sosyal demokrat olması, halen dayatılan, bu lanetlenen yasami onaylamasına yetmeyecektir.

IBRAHİM KARACA

BİZLER; SOKAK infazlarının, kirli savaşın, kan gölünün ve bunca acının yaşandığı; utancın yaşandığı bir ülkenin sinema sanatçıları olarak, daha fazla özgürlük, daha fazla demokrasi, daha fazla barış için, göğsümüzü gere gere mücadele edeceğiz. Sözüne, türkünüze, halayınıza selam! Sizleri, sevgiyle, dostlukla kucaklıyoruz.

ÇASOD (*Çagdas Sinema Oyuncuları
Derneği*)

DÜNYAMIZIN HER yöresinde, halklar, yeni dünya düzeninin sömürsünde, savaşlara, cöküşlü türkülerıyla direniyorlar. Grup Yorum, ülkemizde, bu direnişin simgesi. Direnişin sanatçıları zindanlara koymak, zindancı çözümsüzlüklerinin tarihsel belgesidir. Grup Yorum için düzenlenen geceye katılanlara, saygılarımı sunuyorum. Grup Yorum için -bu hepimiz için demektir- özgürlük istiyorum.

ORHAN İYİLER

GRUP YORUMCUN özgür sanatçıları ve onların yaratıcı eserleri ile da-yanistigimizi açıklıyor; Grup Yorum üyeleri Kemal Gürel ve Sumru Gürel hakkındaki haksız kararın kaldırılması ve Kemal Gürel'in hemen serbest bırakılmasını istiyoruz. Grup Yorum'un özgür çalışması, kimse tarafından engellenemez. Sanatın ve sanatçıların özgürlüğü, halkın özgürlüğünün ayrılmaz bir parçasıdır.

KARAM KHELLA *Hamburg
Yüksekokulu Öğretim Üyesi*

Bir Kar Makinesi II

174 BEN; GRUP YORUM'U, bu konuda bir bakima sansli görüyorum. Giyaplarında da olsa, düzmece de olsa, bir mahkeme kuruldu ve yargılandılar... Ya, "Yargısız Infaz" denilen yargılama yolunu seçseydi Türk adaleti... "Hukuk Devleti, Bağımsız Mahkeme" naralarıyla kendilerini parçalayan politikacılarımız, devlet adamlarımız. Türk adaleti (kiloyla demiyorum; çünkü, hiçbir ağırlığı yok), metreyle, litreyle satılmakta günümüzde. Ayrıca, para cezalarını da, Türk lirası olarak almasından suçlu saydıkları kişilerden. Çünkü, lira her geçen gün değer kaybetmekte; Türk adaleti gibi.

AHMET ERKANLI

SEVGİLİ ARKADAŞLAR, (...) Sizlere enerji ve güç diliyoruz. Bir konuşmasında. Martin Luther King şöyle söylemişti:

"(...) yeterince yakındık. Sonra, bize sabretmemizi öğütlediler. Bunu da yaptık. Yeterince uzun süre, belki de çok uzun bir süre. Ama sonsuz bir sabir yok. Ve bizim sabrimiz da tükendi. Bundan dolayı, özgürlük ve adalet istiyoruz. Çünkü, bunu istemek, bizim hakkımız ve bunun için mücadele ediyoruz." Sizleri, dostlukla kucaklıyoruz.

**WOLFGANG VE
WILMA** *Eski Wind
Rose üyeleri*

BUGÜNLER!, ÜLKEMİZE yasatanların; kara düşüncelilerin torunlarının, yıllar sonra, dedeleri adına duyacakları utancı; o, gelecek kusak adına, simdiden ben, kafes kemiklerine sığmayan yüregimin, en derin köselerinde duyuyor ve yaşıyorum. Ve haykırarak diyorum ki; "Baylar, o çirkin ve kirli ellerinizle, sanat tarihine kara sayfalar yazmayın ve yarınki torunlarınızdan utanın!"

AVNİ MEMEDOĞLU

BÖLÜCÜLÜKTEN, CEZA almış olsalar da; Grup Yorum, evrensel düşüncenin ürünüdür. Halkların kardeşliğinden, birliğinden yanadır. Bu *cezalar*, ne ilk, ne de son. Baskılar zincirine bir yenisini daha eklendi sadece. Devrimci sanatçı olmanın bedelini, devrimci gelenekler yaratarak ödüyor Yorum. (...) Türküler susmadı, zindanlara da sığmadı. Türküler bizimle."

HAYATI AZİM

"FEDA" YASAKLANDI. GRUP YORUM SUSMAYACAK!

175

5 Eylül 2001 tarihinde, dinleyicilerimize sundugumuz, "Feda" isimli albümümüz; yayımlandıktan bir ay sonra, Kültür Bakanlığı Denetleme Üst Kurulu tarafından yasaklandı.

Istanbul Emniyet Müdürlüğü'nün başvurusu üzerine toplanan kurul, albümümüzün toplatılmasına karar vermiş; buna gerekçe olarak-ta "Feda"mn. Istanbul Emniyet Müdürlüğü'nün istegiyle yeniden degerlendirmeye alındığı; milli güvenlik, genel asayis ve kamu yararına uygun olmaması nedeniyle; gösterim ve icrasına, oy çokluğu ile izin verilmediği belirtilmiştir.

Baskanlığı'ni, Ayten San'in yaptığı; Mehmet Aksoy, Sürmeli Agde-mir, Hakan Aydın Türkeli, Ali Kocatepe, Yılmaz Atadeniz ile Meltem Savcfnm, denetleme kurulu üyeliklerini üstlendiği kurulda; Meltem Savci dışında tüm üyeler, kararı onaylamış ve albümümüzün toplatılmasına karar vermiştir.

Grubumuz, 1985 yılından bu yana, baskinin her türlüünü yaşamıştır. Konser yasakları, gözaltılar, tutuklamalar, ev baskınları gibi birçok keyfi uygulamadan grubumuzun elemanları, nasibini fazlasıyla almıştır. Türkiye'nin birçok ilinde, valilerin keyfine ve kişiliğine göre, albümlerimizin toplatıldığı olmuştur ama Türkiye çapında kasetimizin toplatılması, eser işletme belgesinin iptali, bugüne dek hiç yaşanmamıştır. Bugün, grubumuzun kuruluşunun onaltıncı yılında, baskinin bu çeşidini yaşıyoruz.

Grup Yorum, kurulduğundan bugüne, türkülerıyla ve hayata bakışıyla, ezilenlerin yanında yer almış; türkülerini, ezilenlerin kurtuluşu için seslendirmiş, işçilerin, öğrencilerin, memurların, gecekondu halkının, hak ve özgürlük taleplerinin yanında olmuş; ülkemizin, bağımsız, demokratik bir ülke olması için, türkülerini, ates hattına sürmüştür. Grup Yorum türkeleri, özgürlük tutkusunun notalara dökülmüş halidir. Özgürlük. Grup Yorum'un tutkusudur!

Açlığın, baskinin, zulmün ve sömürünün hüküm sürdüğü bir ülkede, bu yüzden, onlarca kez yargılandık. Mahkeme tutanakları, ezilenlerin tarafında olduğumuzun, söylediklerimizi savduğumuzun belgesidir.

Bir Kar Makinesi II

Baskiya ve zulme ragmen, bu türküleri söylemekten onur duyuyoruz! Grup Yorum elemanı olmaktan onur duyuyoruz!

Feda neden yasaklanmıştır? Soyut ve kuru bir resmi açıklamanın dışında, su anda, gerçek bir sebep yoktur. Belirttiğimiz gerekçe dışında, elle tutulur bir gerekçe gösterilmemesi, denetleme kurulu üyelerinin, nasıl bir emir komuta zinciri içinde çalıştıklarının göstergesidir. Albümümüzün yasaklanma gerekçesi değildir.

Bilinir ki, bir albüm denetim kurulundan geçmezse; bu, ya bir sarkinin bir dizesinden ya da bir sarkinin varlığından dolayidir. Birkaç sarki da olabilir bu gerekçe. Ama "Feda"da on dört sarki vardır. Bunların tümü mü, yasaklanmaya gerekçedir? Yani, "Meryem" isimli Arapça bir aşk türküsü; Nazim Hikmetin, "Davet" isimli siirinden bestelediğimiz sarki; 17 Agustos ve 12 Kasım depremleri üzerine bestelediğimiz, "Sesimi Duyan Var mı" isimli sarki; Dadaloğlu siirinden bestelenen, "Kozanoğlu" isimli sarki, denetleme kurulu tarafından yasak gerekçesi olarak mi gösteriliyor? Milli güvenliği kim tehdit ediyor? Dadaloğlu mu, Nazim Hikmet mi? Eger bir açıklama yapılmazsa, bileceğiz ki, bunlar da, milli güvenliği tehdit ediyor. O zaman, hemen bir teklif hazırlayacak ve ilgili tüm kurumlara başvurumuzu yapacağız. "Ders kitaplarından, Kültür Bakanlığı programlarından tüm bunlar çıkarılmalıdır." diyeceğiz.

Ya da, nedir kamu yararı? Bu albümde, kamu yararına aykırılık, nasıl tespit edilmistir? Kim, tespit etmistir? Biz bilirdik ki; kamu yararı, halkın gelenekleri, gelenekleriyle oluşan bir hukuk sistemini ifade eder. Biz, buna aykırı ne söylemişiz? Hırsızlığa mi tesvik ettik, ahlaksızlığı mi olumladık? Yoksa, kamu yararı diye ifade edilen, egemenlerin yararı olmasın? Biliyoruz ki; bugün, egemenlerin yararını gözetmek; IMF'yi, emperyalizmi ya da Ortadoğu ve Asya halklarının katlini onaylamaktır. Bunları yapmadık, yapmıyoruz, yapmayacağız!

Biliyoruz ki, bunların hiçbiri, gerçek gerekçe değildir. Tüm bunların sebebi, bir yılı aşkın zamandır süren, Ölüm Oruçları ve Grup Yorum'un, "Feda"da, bes parçayla ölüm orucunu anlatmasıdır. Gerçek gerekçe, her şeye rağmen bu ülkede, devrim umudunu ve hasretini yitirmeyenlerin. Grup Yorum türküleriyle, umut tazelemesidir. Umut-

suzluga ve karamsarliga karsi, umudu ve mücadeleyi temsil eder tür-177 külerimiz. O halde, susturulmalıdır! Yüzbinlerce dinleyicimize, halktan yana olan aydinlara ve sanatçılara, gözdağı bu!

Ölüm Orucu başladığından bu yana, tam seksen bir kişi, hayatını kaybetti. Hapishaneler yıkıldı, mahalleler kusatıldı, basıldı; zorla müdahalelerle onlarca kişi hafızasını kaybetti. Ölüm Orucu, hala sürüyor. Hak ve özgürlükleri için, bedenlerini, canlarını ortaya koyan tutsaklar ve tutsak yakınlarını susturamayanlar; Ölüm Orucu'nu bitiremeyenler, bizlere, demokratik mücadelenin içinde yer alan Grup Yorum ve onun gibi düşünenlere saldırarak, ölüm orucunu bitirmeye çalışıyor. Meclise getirilen yasalar; bizleri, ölümlerden sorumlu tutarak, hapsedilmemizi buyuruyor. Bu ülkenin İçişleri Bakanı, televizyonlarda, ismimizle, resmimizle; bizi, ölüm orucunu yönlendirmekle suçluyor. MGK'nin susturulması gereken sanatçılar listesinde, ilk siraya adımız yazılıyor. Tüm bunların sebebi, Ölüm Orucu'nu bitirmeye yönelik giri-simlerse; bunlara gerek kalmadan, mesele çözülebilir. Muhataplarıyla; yani. tutsaklarla oturulup, talepleri çerçevesinde anlaşarak mesele çözülebilir. Bizlere baskı yapmakla, meseleyi çözeceklerini düşünenler, yanılıyor. Bize uygulanan baskı; halkı susturmaya, sindirmeye, "eline vur ekmeğini al" denilen türden bir halk haline getirmeye yönelik girişimlerdir. Tüm ezilmesine, sindirilmesine rağmen; açlıkla ve zulümle terbiye edilmeye çalışılan bir halkın, her an patlayabileceğini, egemenler de biliyor. Ama ellerinde, baskı ve katliamdan başka uygulayabilecekleri hiçbir şey yok. Ortadoğu'nun, Asya'nın bombalanması bu yüzdendir. Bu yüzden, kendi yurdumuzda ölüyoruz, hapsediliyoruz. Biz, herkese ekme ve adalet istiyoruz. Adalet ve ekme, her insanın en temel hakkıdır. Halkımız, bu temel hakkından mahrum. Direnenler, bu yüzden direniyor; "Direnemezsin!" diyerek, bu hakkımız elimizden alınıyor. Direnme hakkı, tarihsel bir haktır, ya-saklanamaz! Tarih, hakları için direnenlerin öyküleriyle doludur. Bu hak için, direnerek, tarihe adımızı yazıyoruz. Türkülerimizi yasaklamaya çalışanlar, dönüp tarihe baksınlar. Türküler, bir yasayışın içinden çıkar ve onları susturmaya, kimsenin gücü yetmez. Tarih, türkülerini yasaklayanları yazsa da; onları, kimsenin anmadığını da ekler.

Bir Kar
Makinesi II

178 Ama türküler; yüzyıllar boyu, dilden dile yayılır. Grup Yorum'un türküleri, halkın bağrından çıkmış, halk için söylenmiş türkülerdir. Halk istemezse, o türküler unutulmaz.

(...)

Bu yasak kararını kabul etmiyoruz! Buna karşı, sonuna kadar mücadele edeceğimiz Hukuki haklarımızı, sonuna kadar kullanacağız! Hukukun yetmediği yerde, hakliligimiz ve mesrulukumuzla, mücadele edeceğiz! Türkiye'nin her yeri, protestolarımızı duyacak! Protestolarımıza duyarsız kalanlar, bilmelidir ki; bizden sonra, sıra onlara da gelecek. Çağrımız; el ele, bu yasaklara karşı mücadele edelim; kabul etmeyelim!

Son olarak. Grup Yorum dinleyenlerine sesleniyoruz! "Feda"nin yasaklanmasını protesto etmek için, 10 Aralık günü, her yerde, "Feda"yi dinleyelim! Otobüsler, evler, dükkanlar, pazar yerleri... Nerede olursak olalım; "Feda"yi, onu yasaklayanları, sağır edecek kadar, yüksek sesle dinleyelim.

10 Aralıkta; tüm baskıcılar, İnsan Hakları Günü'nü kutlayacak; hamasi demeçler verecek. Bu ülkedeki baskılara karşı, hak ve özgürlükleri savunmak için, 10 Aralık'ta, "Feda"yi dinleyelim!

"Feda" gibi bir albümü hazırlamaktan; "Feda"da, halk için, hakları için tereddütsüzce ölebilen, yigit, kahraman insanlarımızı anlatmaktan, gurur duyuyoruz! Sözlerimizin arkasındayız.

"Feda"yi, devrim kusagının kahramanlarına adıyoruz.

GRUP YORUM

ARTIK ÇAGDAS HALK MÜZİĞİ DEMİYORUZ

179

1985 yılında, "Yasami savunma mücadelesinde, türkülerimiz de var." dedigimizde: halkın müzigini yapma adına yola çıkanlar, parmakla sayılacak kadar bile değildi. 12 Eylül'ün, dozer gibi ezip geçtiği sol muhalefet, sinmiş, susmuş, ayaga kalkma mücadelesini örgütlemekten dahi uzaktı. Halkın, cuntaya karşı mücadelesi; devrimcilerle, zindanlardan alanlara kadar çıkarken; önce, analarımız zaptetti alanları.

Böylesi bir süreçte, haliyle, devrimci sanatçılıktan söz edilemezdi. Agdali, baygın baygın söylenen, arabesk motiflerle islenen, yorgunluğu vurgulayan sarkılar, sol etiket yapıştırılıp,"piyasaya" sürülüyordu. Ortada, başka bir alternatif olmadığı için de, insanlar, bu müzigi dinlemek zorunda bırakılıyordu. İlginçte bir isim bulunmuştu bu müzige: "Özgün Müzik". Unkapanı piyasasının yak istirdiği bu isim; özünde, devrimci müzikle, bu arabesk söylemlili, sol etiketli müzigi birbirinden ayırıyordu. Aslında bu, çokta iyi oluyordu.

1985 yılında; bağlamamız, gitarımız ve kavalımızla, halkın karsısına çıktığımızda, çok yeniydik ama üretimlerimiz için, önümüze koyduğumuz bir perspektifimiz vardı. O da, 12 Eylül yilginliğini, topraklarımızdan atmak için, umudun türkülerini yapma kararlılığımızdı. Türkülerimizi, onbinler, alanlarda söylemeli; türkülerimiz, cosku asi-lamalıydı. Özgün müzikçilerle, özgün müzikle aramıza, kalın duvarlar ördük. 1985'te, ilk ortaya çıktığımızda; bizi sadece öğrenci gençlik tanıyordu. Simdi, halklastik, halkımızla içiçeyiz; grevlerinde, eylemlerinde büyüdük, olgunlastik.

Bu dönemde; müzigimizi, nasıl ifade edeceğimiz tartışması, yavaş yavaş gün yüzüne çıkıyordu. Birçok yerde, dinleyicilerimizle, bu türden sohbetlerimiz oluyordu. Müzigimizi nasıl, hangi adla ifade edecektik?

Müzigimize Bir İsim: Çagdas Halk Müzigi

"Çagdas Halk Müzigi'miz, yenidir, devrimcidir. Yasam içindeki etkinliğiyle, geleceğin içindeki etkinliğin hazırlayıcısıdır. Müzigimiz, çağımızın ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Müzigimiz, gelişme seyrini

Bir Kar Makinesi II

sürdürerek, yarının sosyalist dünyasında, evrensel kültürün bir bileşeni olarak, yerini alacaktır."

Kültür ve Sanatta Tavir Dergisi'nin, '95 tarihli, 33. sayısında; Gerçek Sanat Dergisi'ne yazdığımız cevapta, müzigimizi böyle değerlendiriyorduk. Alintıda da belirtildiği gibi, müzigimize, "Çagdas Halk Müzigi" adını veriyorduk. Bu isimlendirme, o yazımızla ortaya çıkmış bir şey değildi. Müzigimizi, '90'ların başından bu yana bu isimle anıyorduk. Müzigimizi bu isimle andığımızda, belirtmeden geçemediğimiz bir şey daha vardı gerçi. O da; bu ismin, bizim müzigimizi, tam anlamıyla ifade etmediği idi. Yer yer çıkan tartışmalardan da, bu düşüncemizi yazıya döküyor ama "Çagdas Halk Müzigi" adını da sahipleniyor, yozlaştırılmasına müsaade etmiyorduk. Örneğin; Kültür ve Sanatta Tavir Dergisi'nin, Ekim '92 tarihli 20. sayısında, "Grup Ekin" imzalı yazının başlığı, "Çagdas Halk Müzigi'nde Çagdaslık Üzerine"ydi. Bu yazı, tam da böylesi bir tartışmanın üzerine yapılmıştı. Grup Ekin, kendisine yöneltilen "Siz, Çagdas Halk Müzigi yaptığınızı söylüyorsunuz; Fatih Kısaparmak'ta, müzigine aynı adı veriyor. Bunun ayrımını nasıl yapacağız?" sorusu üzerine, bakın ne diyordu:

"Grup Ekin'i, Fatih Kısaparmak'ın müzik anlayışından ayıran temel özellik; onun müziginin arabesk unsurlarla yoğunlaşmış olmasıdır. Biçimsel olarak, çalgı, düzenleme, söyleyiş ve içerik açısından; nesnel gerçekliği, toplumsal sorunları ve gelişme dinamiklerini yansıtmıyor. Ne toplumun gerçek sorunlarını ıslıyor, ne de dünya halklarını evrensel bir noktada buluşturuyor onun müzigi. Yozlaşmaya çeşitlenmekten öteye gidemiyor."

Gerçekten ne biçim, ne de içerik olarak benzerlik bile bulunmayan müzigimizi, aynı çatı altında ifade etmek mümkün değildi. "Çagdaslık, çagı yakalayabilmektir." Söylediği parçada, bağlamıyla gitari bira-raya getirmekle, halklaşmayı ve çagdaslaşmayı ifade etmek mümkün olamazdı.

Grup Yorum, halk müziginin temel olarak yola çıkmış ve bu müzigin ilerici yanlarıyla, yepyeni bir tarz yaratmayı hedeflemiştir. Geçen on iki yıl boyunca, hedeflerimizin bazıları basardık. "Sunu da yapmalıydık, eksik kaldık" dediğimiz yanlar olmadı mı? Kuskusuz, hedeflediğimiz ve

hayata geçiremediğimiz birçok şey vardı. Ama buna karşın,"iste bu Yorum tarzı!" denilen ve bizden sonra kurulan ve birçok grubun örnek aldığı bir tarz oluşturduk. Şimdi, oluşan bu tarzı geliştirmemiz gerekiyor. Kendini tekrar etmeden, yeni açılımlar içeren ve yeni biçimler yaratan çalışmalarla halkımızla buluşmamız gerektiğini düşünüyoruz. Destan fikrimiz, buna bir örnek olarak gösterilebilir.

Neden Destan?

Karmasıklasan, çok yönlü bir yaşam etkinliği içerisinde yürütülen, insanca yaşam mücadelesi; vatan topraklarımız üzerinde yürütülen, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine de yansıyor kuskusuz. Bu mücadele içerisinde yaşanan bazı direnisleri ve bu direnislerin yarattığı etkileri gözönüne alırsak, bu direnisin büyüklüğü dikkat çekicidir. 12 Temmuz, 17 Nisan, Bağcılar ya da Ölüm Orucu gibi direnisleri ele alacak olursak; bu direnisleri, basit bir şekilde kahramanlık destanı olarak adlandırabiliriz. Fakat, bu kahramanlık sonucunu yaratan birçok duygu vardır. Örneğin; bu direnislerde, cosku, kararlılık, hüzün, yoldaslık, devrime ve halka inanç duygularını çok rahat bir şekilde görebiliriz. İste böylesi olguları, tek bir mars formu, şarkı ya da türkü formlarıyla anlatamayacağımızı, böyle bir anlatımın yetersiz kalacağını düşünüyoruz. Destan formu, önümüze koyduğumuz öyküyü müziklerken, ufkumuzu açacaktır. Tek bir biçime, forma bağlı kalmadan yapılacak bu çalışmalar, duygulanı ifadelemede güçlü kılınmış araçlarımızdır.

Destanlar, form olarak, duygunun en yalın ve en iyi ifadelemede biçimleri de olacaktır. Senfonik, çok sesli bir anlatım temel alınacağı gibi, yalın, sade bir enstrümanla yapılan türkülere de açık olacak anlatım biçiminde, çeşitli sanat dallarının (tiyatro, öykü, şiir vb.) olanaklarından da yararlanılacaktır. Amaç; duyguyu ve anlatmak istediğimiz mesajı, net olarak iletmektir.

Sözümüzün burasında, "Çagdas Halk Müziği" kavramımızla destan formumuzu karşılaştıracak olursak; "Çagdas Halk Müziği" adının, düşündüğümüz sınırlara dar geldiğini ifade edebiliriz. Geldiğimiz noktada, bu tip çalışmalarımızı "Çagdas Halk Müziği" adıyla ifade etmek, onu belirli kalıplara, biçimlere hapsetmek olacaktır. Bu yüzden, müzigimize artık, "Çagdas Halk Müziği" demiyoruz.

182 Peki Simdi Ne Diyecegiz?

Yaklasik bir buçuk yıldır yaptığımız müziği. Çağdas Halk Müziği olarak tanımlamıyoruz. Bu tanımlamayı yapmadığımız gibi, ufkumuzu genişletip yeni biçimlere yönelmenin tartışmalarını da yapıyoruz. "Geliyoruz" isimli çalışmamızdaki "Sibel Yalçın Destanı", bunun küçük bir adımıdır. Kabugumuz çatlamalıdır. Bu çalışmadan da, oldukça olumlu tepkiler aldık. Simdi, adımlarımızı büyütüp, bu çalışmayı geliştirmeye yöneleceğiz.

Müziğimizin adı mi? Simdilik ona "Halkın Müziği" ya da "Devrimci Müzik" deme yanlısıyız. Ya da, müziğimize bir isim vermeye yandas değiliz...

GRUP YORUM

Tavir Dergisi, Ocak 1998

Geçtiğimiz sezon, sinemalarda, orjinal adı "Quills" olan, Türkiye'de, "Düslerin Efendisi" ismiyle gösterilen bir film vardı. Marquiz de Sade'in yaşamından bir kesiti anlatıyordu film. Bu filmi izleyenler, finalini hatırlayacaklardır. Filmin tamamında. Sade, susturmak için, her türlü iskenceyi uygulayan Abbe Coulmier isimli hastane müdürü: Sade öldükten sonra, onun kitaplarını basarak hastaneye gelir elde ediyordu. Bunun yamsıra, hastanenin, Sade'in düşüncelerinden etkilenen önceki sorumlusu rahip ise, deli gömleği ile bir hücrede yasiyordu. Tüm film boyunca, burjuva devriminin perde arkasına etkili bir dille kurulmuş eleştiriler getiriliyordu. Daha emekleme çağını yeni aşmış olan burjuvazinin, iktisadi bakisini ve politik riyakarliğini çok güzel bir finalle sergileyen yönetmen, bilerek ya da bilmeyerek bizi de ülkemizin iktidar anlayisinin temel karakteri ile benzesmeler kurmaya yönlendirdi.

Sahi, yıllardır Türkiye'de iktidarların uyguladığı politika, bu hastane müdürü Abbe Coulmier'den ne kadar farklı?

Türkiye'de de, hak ve özgürlüklerin mücadelesini veren kaç kişi bu finali benzer şekilde yaşamıştır? Deniz Gezmiş, Nazım Hikmet, Orhan Kemal, Ruhi Su... noktali yerler eminiz ki sizlerin sıralayacağı isimler için hayli yetersizdir ama belirli bir anlayışı sergilemesi itibarıyla yeterli örneklerdir. Böyle bir politika ile her dönemin iktidarı, bir yandan geçmiş dönemlerin günahını çıkartırken, yine her dönem için olmazsa olmaz olan demokrasi rüzgarı estirme işlevini de yerine getirmiş olur. Unutmadan, "kabemiz" olan Avrupa'nın takdirini kazanmakta cabası.

Tüm bunlar olurken, içinde bulunulan dönemin, ilerici, devrimci kesimleri üzerinde her türlü baskı uygulanır. Hapislikler, baskılar, iskenceler güncellenerek sürer.

Küçük bir örnek üzerinden de görülebileceği gibi, etiketi sağ ya da sol olsun Türkiye'de tüm iktidarlar demokratik karakterli olamamıştır, gerçi olamazlar da ama bu yazımızın konusunu asacak köklü nedenleri içerir.

Örneğin; su günlerde. Kültür Bakanlığı, Nazım Hikmet'in siirlerinden hazırlanan Fazıl Say ve Genco Erkal'ın yer aldığı geniş bir prodüksiyonla,

Bir Kar Makinesi II

medyada ve aydin çevrelerde, yukarida saydigimiz nedenlerden ötürü arti puan toplarken; ayni Kültür Bakanligfnin, denetleme üst kurulu, içinde Nazim Hikmetin de bir siirinin yeraldigi bir albümü, yayinlandiktan bir ay sonra yasakliyor. Hem de, ayni bakanliga bagli denetleme kurulunun, "uygundur" raporuna ragmen. Hem de, elle tutulur tek bir gerekçesi olmadan. Sadece, yillardir politik kimligiyle öne çıkan bir müzik grubunu susturabilmek adina, sadece politik kaygilarla.

Türkiye'de, politik düşüncelerimizden, karsilastigimiz tüm zorluklara karsin taviz vermeden; dogru bildiklerimizi, her kosulda savunmaktan korkmadan; inandigimiz yolda, türküler söylüyoruz. Bu tavrımız, kimine göre tas devrinden kalmadir, kimine göre onurluca bir karsi durustur. Biz inaniyoruz ki, türkülerimizde anlattiklarimiz ve düşüncelerimiz, ne bu topragin tarihine yabancidir, ne de yasayisina. Fakat, bugün dünya öyle bir noktaya gidiyor ki, dogrular ters yüz ediliyor; kaygan, egilip bükülen kavramlarla konusuyor herkes. Modern çagin temsilcileri, kitle imha silahlariyla koca bir dünyayi yoketmekten çekinmezken: biz, bombalananlarin yaninda yeraldigimiz için, tas devrinden kalmayiz. Biz, susturulmak istenenlerin, ezilenlerin sesini dile getirdigimiz için, bugünün Fred Çakmaktaslar'i olmakla eleştiriliyoruz.

Tüm bunlari, bir an için dogru kabul edelim. O zaman, su soruya nasil cevap verilecek? Madem bu kadar çağdisi fikirlerle yüklüyüz; madem sözümüz, günümüzde geçer akçe degil; öyleyse, neden bunca baskiyi görüyoruz? Bu modern egemenler ve onların takipçilerinin, bizi bitirmek için uyguladıkları yol, niçin bunca baski, bunca zulüm?

Yasadiklarimizin son örneği ise yasaklanan albümümüz.

5 Eylül 2001 tarihinde dinleyicilerimize sundugumuz albümümüz "Feda", yayinlandiktan bir ay sonra Istanbul Emniyet Müdürlüğü'nün sikayeti üzerine toplanan Kültür Bakanlığı Denetleme Üst Kurulu tarafından yasaklandi. Üst Kurul, kendisinden önce, yani albümü yayinlamak için onayini aldigimiz denetleme kurulunun yakalayamadigi birçok ayrıntiyi yakalamis olsa gerek ki, böyle bir karari almıs.

Kurul, kararının ardından kaleme aldigi metinde, incilerini döktürmüs. Kurul, albümün kamu yararına uygun olmadigini, milli güvenligi tehdit ettigini ve genel asayisi bozdugunu tespit etmis. Sarkıların çok

Bir Kar Makinesi II

etkili oldugunu kuskusuz biz de biliyoruz. Bu albümü hazırlarken de etkili bir şekilde duygularımızı ifade etmeyi hedeflemistik ama bunca ykima sebep olabileceğimizi açıkçası hiç düşünmemistik. Bundan sonra bileceğiz ki, bizim sarkılarımız, IMF'ye kapıları ardına kadar açmış; meger, bizim sarkılarımızla, milyonlar aylık sinirine mahkum edilmiş; meger, bizim sarkılarımızla, F Tipi hapishaneler inşa edilip, içine binlerce insan konulmuş; ölmeleri pahasına: bizim sarkılarımızla, ulusal onur ayaklar altına alınmış...

Doğrudur! Tüm bunlara sebep olmuş olabiliriz ama hangi sözlerle ya da hangi enstrümanlarla?

İşte iki aydır bunun cevabını alamıyoruz. Görünen o ki, 14 sarkinin her dizesi bunu yapmış. Depremi ve halkın dayanışmasını, yaralarını sarmasını anlatan, 'Sesimi Duyan Var mı' isimli sarkımızda; Nazim'in, 'Bu Memleket Bizim' şiirinde, Dadaloğlu şiirinde... Belki de, Meryem isimli kıza duyduğu sevgiyi anlatan Arapça türküde olmuştur tüm bunlar. Ya da, bir yılı aşkın süredir devam eden Ölüm Orucu'nu anlatan sarkılarımızda. Galiba doğru cevabı bulmaya başlıyoruz ama üst kurul hala sessizliğini koruyor. Biz bilirdik ki, yaptığı işin doğruluğuna inananlar, kararlarını açık yüreklilikle, her fırsatta açıklar. Bu kurulun, bu cesareti de mi yok? Yoksa, yanlışlıklar üzerine inşa edilmiş bir kurumun hissettiği haksızlık mi susturuyor onları?

Sözün burasında, bu kurulun kimlerden oluştuğuna bir bakalım. Milli Güvenlik Kurulu'ndan, İçişleri Bakanlığı'ndan, Emniyet Müdürlüğü'nden birer temsilci ile üç sanat kurumundan birer temsilci.

Milli Güvenlik Kurulu, iki yıl önce susturulması gerekli sanatçıların yer aldığı gizli bir belge hazırlamıştı ki, bu listede ilk sırayı alıyorduk. İçişleri Bakanı, geçtiğimiz yıl, 23 Aralık'ta hapishanelere düzenlenen "Hayata Dönüş" operasyonundan sonra, bir brifing düzenlemiş ve bizi ölüm orucunu destekleyen, tesvik eden ve yönlendiren müzik grubu olarak basına lanse etmişti. Emniyet Müdürlüğü ise zaten bu albümden rahatsız olan ve şikayeti yapan; her fırsatta, bizim örgüt üyeleri olduğumuzu belirten, gözaltına almaktan geri durmayan kurum. Bu arada belirtelim, on altı yıldır, hiçbir elemanımız örgüt üyeliğinden ceza almamıştır. Bu iddiayla yargılandığımız tüm mahkemelerden beraat

Bir Kar Makinesi II

etmisizdir. Simdi, bu saydigimiz kurumlarin temsilcilerinin yeraldigi bir kuruldun, tarafsiz bir sonuç ıkacagini kim iddia edebilir? Ayrica, bu kurumlarin, Kültür Bakanligi atisi altında ne isi oldugunu da sorabilir miyiz acaba? Kurulda yer alan sanatçılar mı? Söyle ifade edelim; bu yüksek erkanin yaninda, karara "hayir" diyebilen tek üyenin ıktigini belirtirsek, durumu yeterince anlatmis oluruz saniyoruz.

Türkiye, son dönemde kimsenin inkar edemedigi bir krizi yasiyor. Kriz sadece ekonomik degil, ayni zamanda politik. Böylesi süreçlerde, her zaman grlebilecegi gibi iktidarın çıkarlarına muhalefet eden, onunla mücadele eden m kesimlerin üzerine, yasalastirilmis veya keyfiyete dayanan baski aygitlariyla gidilir. Bugün de böyle. En basitinden, albümün yasaklandigi tarih, mecliste, ölüm orucuna destek olan demokratik kesimlere yönelik verilmesi dsnlen ağır cezaların. Meclis Adalet Ko-misyonu'ndan onaylandigi tarihle ayni döneme rastliyor. Bizim lkemizin iktidarlari, devlet olmanın kurallarini, tanımındaki zora dayali olması yaniyla anlamistir hep. Ve hep, keyfiyete dayali iktidarlari karsi olanlari, zor yoluyla susturmayı görev bilmistir. Çünkü, neredeyse tüm uygulamalari, onu ideolojik olarak hakli kilacak dayanaklardan yoksundur.

Bizim sarkilarimiz ise, ekmekten aska kadar, hayati anlatir. Bizim sarkilarimiz, karamsarligin ve kederin üzerine umutla gider ve aciya alismayi degil, direnmeyi anlatir. Bizim sarkilarimiz, hayatın ve halkın özlemlerini ifade eder. Bizim sarkilarimizde, aliga mahkum edilenler vardir. Hayati, istatistik tablolarina bakarak yorumlayanlar, onların acilarini, öfkelerini anlayamaz. Istatistik tablolarındaki her çentik, bir hayattir, acidir, yokluktur, yoksulluktur. Biz bunu anlatiyoruz. Biz, gözünden yas eksilmeyenlerin saflarındayiz ve bunun için baski görüyoruz. Bizim sarkilarimiz, tutsak edilmislere, özgürlük özlemidir. Gkyzdr.

Tüm bunlar kimi rahatsız eder ki? Cevabini, su günlerde adi sıkça geçen bir edebiyati, yıllar önce vermis. Dilerseniz ona kulak verelim. "Bir tutsağın zgrlge kaisından en çok kim korkar? Tabi ki gardiyanlar." Böyle demis J.R.R. Tolkien.

Eh, Dogru söze ne denir ?

GRUP YORUM *Milliyet Sanat Dergisi, Ocak 2002*

Bir Kar Makinesi II

BiZ, MÜZiGİMİZİN KİTLELERİ AYAGA KALDIRMA VE MORAL NOKTASINDA BİR İSLEVi OLDUGUNU DÜŞÜNÜYORUZ.

Çikardigi her albümü nedeniyle mahkemelik olan, konserleri iptal edilen, elemanlari mütemadiyen tutuklanan; gözaltina alinan ve parçalarını çalan her yayın grubunun, ağır cezalar aldığı bir müzik topluluğu, Grup Yorum. Metin Kahraman'ın üniversiteli birkaç arkadaşıyla birlikte, 1985 yılında kurduğu grup, 16 yılda 15 albüm çıkardı. Bu süre zarfında, 'okul'da yetisen 30 öğrenci ayrıldıktan sonra, yarattıkları kendi müzikal tarzlarıyla, üretimleriyle ses getirdi. Bir fenomen halini alan ve dünyada başka örneğinin yok denecek kadar az olduğu grubun her albümü, tüm baskılara rağmen, 150-200 bin müziksevere ulaşıyor. Kurulduğu yıllarda, politik müzik yapan, müzik gruplarının birçoğunun dağılmasına karsın. Grup Yorum elemanlari değişse de, phoenix ruhuna bürünüp, dinleyicilerini hayal kırıklığına uğratiyor!

Geçen Eylül ayında, 12 yıl aradan sonra sahneye çıkan ve Harbi-ye'yi. her konserinde olduğu gibi politik arenaya dönüştüren Grup Yorum; yalnızca konseri dinlemeye gelenlerin değil, kendi yüreklerinin titreşimini de hissedemeyecek kadar iyi bir performans ortaya koydu. Her sanatçı için. dinleyicilerinin karsısına çıkmak ve üretimlerinin tepkisini almak güzel bir şeydir ve heyecandır ama 'Yo-rum'da olmak farklıdır, bu havayı solumaktır önemli olan', diyor, grup elemanlari. Grubun birçok önemli stüdyo müzisyeni ile çalışılan, müzik kalitesinin daha da öne çıktığı, 'Meryem' isimli Arap halk şarkısının farklı bir tat getirdiği ve Nazim Hikmet'in, 'Bu Memleket Bizim' adlı şiirinin bestelendiği son albümü de yasaklandı. Biz de, yasaklanmayı bahane edip, Grup Yorum'u tartıştik; bir türlü biraraya gelemeyen son elemanlarıyla...

Grup Yorum, bir ay sonra, on yedinci yılı geride bırakıyor. On yedi yılda çıkarılan on bes albümde de farklı sanatçılar yer aldı. Tek değişmeyen ise müzik. Yorum'a sonradan katılan sanatçıların hiç etkisi olmuyor mu?

Albümleri dinlediğinizde belli bir sound, müzikal bir tarz var ama

Bir Kar Makinesi II

bunun da her kasette aynı olmadığını görebilirsiniz. Hep birseyler eklenmiş, değiştirilmiştir. Muhakkak katılan sanatçıların etkisi var, olmaması imkansız zaten. Ama ortada bir 'Yorum' kimliği vardır. Katılan insanların müzikal beğenileri, anlayışları, zaten bu anlayışın önüne koyduğu programları hayata geçirme yönünde olduğu için, bir şeyler katarak bu işi yapıyorlar. Bizim hayata bakış çerçevesinde önümüze koyduğumuz bir müzikal anlayış var. Bu anlayışı şekillendirmeye çalışıyoruz. Bizim yaptığımız hiçbir şey, bundan on sene önce, öngörülme bir şey değildi. Söyle de anlaşılmasın tabi; on sene önce, ne düşünüyorsak, bugün de onu yapıyor değiliz. Hep bir şeyler eklenerek, ama temel anlayışimizi koruyarak yürüyoruz. Bir yerde, Yorum'un müziğinin hep tanınabilir bir yanı vardır. Bu, bizi rahatsız eden bir şey değil; sevdiğimiz bir şey. Yani, kendimize has bir tarzımız olması. 'Feda'da bir sürü riski-dinleyicinin kulagının alıslıp alıslanmasını da- göze alarak belirli müzikal değişiklikler yaptık. Hep bilinen, hep beklenen şeyi yapmak, bir anlamda rahatlıktır, statükoculuktur. Kendi içimizde de o anlayışı, belirli temel yanlarımızdan taviz vermeden geliştirmekten yanayız. 'Feda', aslında son dönemde çıkan, en fazla değişiklik yaptığımız albüm. Farklı bir yöne savrulduğumuzu düşünenler oldu. Bu, çok küçük bir kesim tabi.

Ayrılanlar, kendi albümlerini çıkarttiklarında iyi tepkiler aldılar. Grup Yorum'un bir okul olduğu ve öğrencilerin de iyi işler yaptığı biliniyor sonuçta...

Onların müzikal anlayışlarını eleştirmek bir yana, söyle bir şey var; bizim yaşadığımız, sadece fiziksel bir baskı değil. Bir Yorum elemanı, on kez gözaltına alınıyor, tutuklanıyor falan... Bunlar işin çarpıcı görüntüleri. Yorum aynı zamanda bugünün anlayışına karşı da mücadele ediyor. Psikolojik baskılara karşı da. Çünkü, dünyanın bir yere gittiği iddia ediliyor; bizce, bir yere gittiği yok. Biz, inatla, aslında bu gidisatin yalan bir gidisat olduğunu, her şeyin kandirmaca olduğunu ve sabit, somut olan gerçeklerin hala varlığını koruduğunu iddia ediyoruz. Eger, kafanizi gerçekten bilimsel gerçeklere dayayamazsanız, duygusal ve bir anlık cosku gibi bakarsınız olaya;

bu, bir yere kadar götürür insani. Bir yerden sonra, yasanan seyler olumsuzluk yaratabilir.

Politik müzikten uzaklasiliyor da sanirim...

Politik seylere temas edebiliyorlar ama müzigini dinlediginiz zaman farklı bir renk almiyorsunuz. Yasamin içinde olmak önemli. Yo-rum'da olmak, sadece müzik yapmak değil. Hep söylediğimiz şeyi hayata geçirmek.

Bestelerinizde sıkça basvurduğunuz nitelikli siirleri, basit melodi kaliplariyla sunmanız eleştiriliyor, siirlerin hakkini verdiginize inaniyor musunuz?

Vermedigimizi düşünsek, zaten koymazdik. Ama su da var; hiçbir şey en iyi değildir ki zaten. İyinin, her zaman daha iyisi yapılabilir. Ama biz o siirin (Bu Memleket Bizim) ruhuna uygun bir şey yaptigimize inanıyoruz. Ben duymadım ama o nitelikli siirin, aynı nitelikte bestelenemedigi eleştirisi olduğunu söylüyorsunuz. Bu eleştiriyi getirene, daha nitelikli noktasında, kafanda canlanan ne diye sor-sak; somut bir cevap olduğuna da inanmıyoruz. Zaten, somut bir fikir olsa, onu üretti. Biz, en azından eğrisi-dogrusuyla yapıyoruz, üretiyoruz ve sunuyorui. Beğenilir-beğenilmez; beğenilmediği noktada, kendimize dönüp, tabi ki daha iyisini yapmamız gerektiğini söyleyeceğiz.

Örneğin, önceki albümlerinizde olduğu gibi, Teda'da, Nazim Hik-met'in bir siirini bestelediniz, dsaridan gelecek eleştirilerden çekin-mediniz mi?

Hayir çekinmedik. Çekineceğimiz bir şey yapmıyoruz. Nazim öyle bir yere çekildi ki, Nazim'i, hiç olmadığı halde, burjuvazinin sairi ilan edecekler; kendi öz evlatları gibi gösterecekler neredeyse. Biz, olaya söyle de bakmıyoruz; iste, adama yıllarca zulüm ettiler; sunu yaptılar, bunu yaptılar, bugün sahipleniyorlar falan... Bu tartışma da değil. Öyle şeyler olur ki, birgün adama haksizlik yapmissindir, sonra haksizliğinin sebebini anlamissindir, dönmüssündür. Nazim'a alkis tutan, öven iktidarla, 50 yıl önce Nazim'a zulmeden iktidar arasında, hiçbir fark yoktur ki nitelik açısından. Bugün, Nazim'a haksizlik yapıyorlar deyip, alkislayan, öven iktidar; kendi ülkesinde.

190 Nazim gibi düşünenleri artık hapsediyor, öldürüyor. Ama mesele surda; Nazim kim, kimin? Nazim bizim insanımız. Biz, onun siirini bestelerken, çok rahatiz. Kendi yanımızdaki bir arkadaşımızı gördüğümüz gibi, onun siirini bestelerken de o kadar rahat hissediyoruz kendimizi. Düşünceleriyle, namusuyla, yaşam biçimiyle, ürettikleriyle Nazim bizim. Biz, onun hakkını vererek bestelemeyi, hakkını vererek anlatmayı muhakkak çok isteriz. Çünkü o, bizim abimiz, amcamız, kardesimiz neyse, öyle baktığımız biri. Ama burjuvazi böyle bakamaz. Bugün, Nazim'in eserleri yeniden ele alınıyor, derleniyor. Hatta, son dönemde, büyük bir prodüksiyonla sunulmaya başlanıyor. Niye? Nazim büyük sair. Tek basına büyük sair olması, meseleyi çözüyor. Nazim'in büyük sair olmasının sebebi, düşüncelerindeki büyüklükte de yatıyor.

Büyük düşünmeseydi, doğru bir düşünceyi kafasında ideal haline getirmeseydi, yazdıklarından bir şey çıkacağına inanmıyoruz. Tamam sanatçı ama sanatçıyı parçalamak çok doğru bir şey değil. Düşüncelerini beğenmiyorum ama üretimleri iyi. O üretimleri, o düşünce çıkardı. İnsanın ürettiği, düşüncesinden bağımsız midir? Aynisi, Yılmaz Güney için de yapıldı, iste, düşüncelerini bir kenara koyarsak, çok doğru filmleri vardı. O düşünceler olmadığı için, siz bunu çekemiyorsunuz. Biz, kişiyi parçalamıyoruz. Nazim'i de söyle ele almıyoruz; düşünceleri var, siiri önemli değil. Düşüncelerini, sanatsal anlamda da, doğru, iyi biriktirmiş ve doğru ifade edebilmiş bir insandır. Ne mutlu bize ki, bizim insanımız Nazim. O yüzden, bir çekinme söz konusu değil. Ama siirin hakkını veremedik dedigimiz yerde, çikip söyleriz. Eksigimizi söylemek noktasında, çekinen bir yapıya sahip değiliz.

"Kucaklaşmayla beraber, albümlerinizin enstrümantal ögeler tasıması, grubun müzikal kalıcılığını ortaya çıkariyor diyebilir miyiz?"

Doğru noktası da var ama sunu kaçırıyorsunuz; "Kucaklaşma", Yorum'un enstrümantal çalışmalarının biraraya toplanıp yeniden ifade edilmiş, biraz daha blenmiş halidir. Yorum, ilk albümden, 'Siyirilip Gelen'den bugüne kadar, enstrümantal çalışmalara, hep bir şekilde yer verdi. Siyirilip Gelen'in içinde de vardır, ondan sonraki

albümlerde de. Grup Yorum, kalıcılığını, müzikteki emegine de jg borçludur. Yani, müzige hiçbir zaman, sözleri ifade edecek yan unsur olarak bakmamıştır. Sözlerin üzerinde ne kadar uğrasiyorsa, müzikle de uğrasiyor. Sözler, dışarıdan bakan insanlar üzerinde çok uğrasiılmadığı hissi uyandırıyor olabilir, onu, biz fazla sorun etmiyoruz. Biz, ifade etmek istediğimizi ediyoruz. Onu, allayıp pullamak gibi bir derdimiz yok.

Sarkılarınız, devletin potikalarına göre sekilleniyor. Devlet üzerinize geldikçe, siz de türkülerinizi daha sesli dile getiriyorsunuz. Neden asiri baskı var, neden sert türküler?

'Siyirilip Gelen'in sert olmadığını söyleyenler bile haksızlık ediyorlar. 'Siyirilip Gelen', '87'de çıktı. '87'de öyle bir albüm çıkartmak, çok cesaret isteyen bir şey. Yani, bugünden durup, 'Siyirilip Gelen'e bakıyor insanlar ve o dönemden beri geçilen aşamaları sertleşme olarak yorumluyorlar. Hayır!... '87'de ülkenin içinde bulunduğu durumda, 'Siyirilip Gelen' gibi bir kaseti çıkarmak, kendi değerlerine göre hiçbir zaman bugünden yargılanamaz. 'Siyirilip Gelen', kimi kesimin nostaljik diye baktığı bir şey. Halbuki, biz hiç öyle değerdendiriyoruz. Bütün dönemler kendi içinde yargılanır, değerdendirilir. 'Siyirilip Gelen'in, o gün için çok önemli bir işlevi vardı. Ama o günden sonra, Türkiye'de, 12 Eylül'ün etkileri kırılmaya, devrimci eylemlilikler daha kitlesellesmeye; eylemlerin hayat içindeki yankıları değismeye başladı. Mücadele seviyesi düşmüş mü, yükselmiş mi, o çok önemli değil. Ortada bir mücadele gerçeği ve haksızlık varsa, ivmesinin en düşük olduğu yerde bile, biz çok daha sert bir üslup kullanabiliriz. Biz, müzigimizin kitleleri ayağa kaldırma ve moral verme noktasında bir işlevi olduğunu düşünüyoruz. Araç demiyoruz özellikle, işlevi olduğunu düşünüyoruz. O nokta da, baskının en yoğun, insanların belki de en çok ezildiği süreçtir. Bizim müzigimizi daha da sertleştirmemiz çok doğaldır.

'Siyirilip Gelen'in ardından, 'Berivan' çıktı. "Berivan'da, grubun misyonu biraz daha netleşti. 'Berivan'la, 'Siyirilip Gelen'i kıyaslamalar başladı. Bir süre sonra, 'Cemo'yu bir dönüm noktası olarak görünenler vardı. Şimdi, Cemo'dan öncesini olumlayan ve Cemo'dan

Bir Kar Makinesi II

192 sonrasinin daha geri ve daha sert oldugunu iddia eden kesim var. Bunun, bizle çok alakasi yok. Biz, çizdigimiz yere varabilmeyi hedefliyoruz. Ama biraz da, elestirilerin, hayat tarzlarının degismesiyle ilgili bir nedeni var sanki. Herkes, aktif bulunduğu dönemin üretimlerini olumlayıp, kendi düşünce tarzı degistiginde, o dönem sonrasını daha yeni buluyor. Bunun bizle çok ilgisi yok. Biz, durduğumuz yerdeyiz ve hala aynı değerleri savunuyoruz. Müzikal tarzı degisti gibi seyler söyleniyor. Muhakkak, aynı sözleri yazmıyoruz; farklılıklar, daha sertte olabilir. Bu, çok önemli degil.

Neden kaliteli müziğinizi arka planda bırakarak, sözlere gereğinden fazla anlam yükleme çabasına giriyorsunuz?

O zaman çok kalitesiz mi anlatalım deseydik? İnsanlar, içlerine sindiremiyorlar. Bu elestirilere çok fazla kızmıyoruz. Çünkü, yaptığımız müziğin kaliteli olduğunu biliyoruz. Birileri, bunu belirtir. Dostlarımız belirtirse seviniriz ama bir de devrimcilerin cephesinden; yapılan işin kaliteli olmasına, tahammül edemeyen bir kesim var. Bizden çok kalitesiz iş yapmamızı bekliyorlar ama biz, onları bosa çıkaracağız. Sözlerimizin de çok niteliksiz sözler olduğuna inanmıyoruz. Sadece hedefini bulan sözler olması işlerine gelmiyor. Müzik biziz, sözler de biziz. Onu yapan da biziz, bunu yapan da biziz. Yani, nasıl bizi ayırabiliyorlar? Müzikte çok inanılmazlar ama sözde çok sertler. Nasıl oluyor? O sözleri, o müzik kaldırırsa zaten çok eğreti durabilir. Geri plana attığımız falan yok bizim. Tam tersine... Son kasete ilişkin, müzik yazarlarının degişik görüşleri var. Sözler çok düştü ama müzik bunun altında eziliyor. Öbürüne kulak versek, ona göre hareket etmiş olacağız. Bizim, kulak verdiğimiz tek kesim, halktır. Ötesinin görüşlerini, saygıyla dinleriz; önüp tartışırız ama birileri bir şey dedi diye kendi anlayışımızı tekrar tekrar gözden geçirip, sorgulama niyetinde degiliz.

Müzik yazarlarının, müziğinize yaptığı elestirileri dikkate almıyor musunuz?

Dikkate alıyoruz, tartışıyoruz da. Üslubunda yapılmış ve dikkate alınmayı hak eden bir elestiriye, niye dikkate almayalım. Ama derdi, elestirmek ve tartışmak degil, bir şekilde karalamak ise onu dikkate

almayız tabi. Bizim için, "Hep aynı şeyleri söylüyorlar." deniliyordu. 193
Evet! Hep aynı şeyler oluyor ki, hep aynı şeyleri söylüyoruz.

Bu bizim suçumuz değil diyorsunuz...

Evet, bu bizim suçumuz değil. Bizi, monotonlukla, yavanlıkla elestirenler, dönüp kendi hayatlarına baksınlar. Kendi hayatları bizle tartışılmayacak kadar yavan. Bu, bir haftalık sürecin içerisinde, biz de varız. Bizim düşüncelerimiz, anlayışımız var. Ölümü yasadık, açlığı yasadık. Bir hafta, bir yıl, on yıl da değil. Dün gördüğümüz adamın, bugün cenazesini kaldırdık.

Teda'da, önceki albümlere oranla, daha ciliz da olsa, duygusal ve politik mesajlar yine müziğin önüne geçmiş. Besteleri yaparken, müzik ile politika arasında bir ikilem yaşıyor musunuz?

Hep aynı şeyleri söylüyoruz ama yok yaşamıyoruz. Bir şey anlatmak istiyoruz. Müzikle anlatmak gerekiyorsa, müzikle anlatırız. Siradan bir ask öyküsünü, film olarak anlatırken bile, senarist oturur, karakterleri çıkarır. Biz de bir olayı anlatıyorsak, neyi işleyeceğimizi koyuyoruz ortaya. Öyle bir şeydir ki, oraya bir şey yazarsın, o slogandır ve her gün sokakta atılan bir slogandır. Ama yerli yerindedir. Bu, burada duruyor mu, durmuyor mu? Hakkını veriyor mu vermiyor mu? Biz, buna bakarız. Yoksa, hiçbir zaman söyle bir baskılanma hissetmiyoruz. Her sarkinin bir mesajı var. Bugün, bir pop sarkicisi da sarkiyi aldığı zaman, o sarkinin bir dizesi çok vurucudur, ona yüklenir. Bütün promosyonunu, tanıtımını onun üzerinden yapar. O çok ticari bir kaygıyla yapar ama herkes üretiminde, bir şeyin, onu dinleyen, izleyen insanı vurmasını ister. Bu, çok doğal bir şeydir. Aynı kaygıları, biz de yaşıyoruz. Bize, belli bir çevre tarafından, böyle bakılmasının sebebi; bizim, bu işi politik çerçevede yapmamız. Biz, insanların duygularını hedef alıyoruz. Ama dilini de kullanabileceği, gözlerini açıp etrafına bakması gereken, yani onun kendisine yönelik saygısını tekrar kazanabileceği bir misyon için, bir işlev için, insanların duygularını hedef alıyoruz. Marjinal bir şey değil bizim yaptığımız. Marjinal olmak gibi bir derdimiz de yok. Yani, bizi çok elit bir çevre dinlesin; müziği bilen, politikayı bilen bir çevre dinlesin; biz onlara müzik yapalım, onlar da bizi övsünler. Bizim öyle bir derdimiz

Bir Kar Makinesi

194 yok. Bizi, okuma-yazma bilmeyen adam bile dinlesin, biz o çerçeve-
de müzigimizi yaparız. Bundan da hiç eziklik duymuyoruz. Alt sinif-
lara müzik yapıyor, müzikten anlamayanlara müzik yapıyor,
bilmem ne!... Bizim müzikal kalitemiz, birikimimiz, yaptıklarımız
daha ötesinde de olabilir, önemli değil bizim için. Biz, bir kitleye
ulasmak istiyoruz. Her çeşit eğitim düzeyinden insani
yakalayabilecek, herkese seslenebilecek bir müzik yapmak
istiyoruz. Politik hedeflerimiz var. Ve bu politik hedeflerimizin
içerisinde faaliyet yürütüyoruz.

*Konserleriniz, birer politik gösteriye dönüşüyor. Siz, nasıl bir
havada sahneye çıkıyorsunuz?*

Politik gösteriye dönüşün diye!... Biz, her konserimizi sadece
bir müzik ziyafeti olarak düşünmüyoruz. Her konserde, insanın çık-
madan önce, ayagının titremesi güzel bir şey. Birçoğunda da
oluyor bu. Ve biz, orada, bizi ilk defa dinlemeye gelmiş olanından,
yıllardır taniyan insanlara kadar, o salonun dışına çıktığında,
aklında kalacak birşeyler olmasını istiyoruz. Gerek müzikal
anlamda, gerekse de söylediklerimiz; şarkı aralarında sunduğumuz
mesajlar anlamında... Yani, biz iyi müzik yapmazsak, orada neyi
anlatırsak anlatalım, insanların aklında kalmaz. Şarkılarımızı da
olabildiğince iyi sunmaya çalışıyoruz ki, konserden çıktıklarında,
insanlar haz alsın, memnun olsun ve söylediğimiz kafasında yer
edinsin. Yıllar sonra, İstanbul'da konsere çıkacaktık. Ve biz, günler
öncesinden heyecanlandığımız için uyuyamıyorduk. İstanbul
konserinde, 6-7 bin kişi vardı. Biz, onun kat kat üstünde de insana
seslendik. Ama bu kadar heyecanlanmamistik. İstanbul'un yeri,
yıllardır özlemi farklıydı. Gelemeyenler nasıl geçti diye
sorduklarında, biz; bize değil gelen birine sorun diyorduk. Çünkü
biz de o anda bilmiyorduk. Ama aldığımız tepkiler suyu;
hayatımızın en güzel üç saatiydi. Çünkü biz orada, o konserin iyi
geçmesi için her şeyi yaptık. Yorum'u böyle görmek, dinleyiciyi de
mutlu etti. Biz söylemekten çekinmediğimiz için, militan ruhluuz
diyoruz. Konserlerimizde böyle geçiyor haliyle.

*Son albümde, ilk defa çekirdek kadro dışında sanatçılara da yer
verdiniz. Zenginlik ve kalite kattığını söyleyebiliriz, dinleyicileriniz
nasıl karşıladı?*

Bir Kar Makinesi II

Olumlu karsilayan da var. Olmasaydi da, olurdu diyen de var. 195 Ama zaten bu bizim ilk defa yaptigimiz bir sey degil ki. Önceden de konuk sanatçilar vardi albümlerimizde. Bu albümde, biraz daha yogunlar. Nedense, bu albüm biraz daha dikkat çakti. Biraz, eskiyi unutmakta becerikli bir yan var, o yüzden. 'Cemo' kaseti çiktiginde, hayda(!) nerden çikti bu Danimarka'li grup, diyen insanlari hatirliyorum. Bugün de hayda(!) bu kadar sanatçi niye birarada, diyorlar. Haydalik bir durum yok. Bu, bizim *tarzimiz*. Biz, zaman zaman, en azindan iki kasette bir, böyle seyler yapabiliyoruz. 'Boran Firtina-si'nda, siirleri baska tiyatrocü arkadasa okuttuk. Bu kasette, biraz daha farkli yan su, bu kasette Suavi okuyor. Yasemin okuyor. Bu çok daha fazla dikkat çekiyor. Bu kasette, onların da birer parça söylemesini istedik. Altinda, üstünde aranacak sebepler falan yok yani.

'Feda' albümü için, baska neler söyleyebilirsiniz? Neden yasaklandi, müzikal olarak basarili gözüküyor, tepkiler nasil?

'Feda', ismi nedeniyle yasaklandi. 'Feda', 'Canli Bomba'¹ anlamina geldigi gerekçesiyle yasaklaniyor. Denetleme Kurulu'nun yasak kararini, bir kisi hariç, diger üyeler onaylamis. Kurul'da yıllardir demokrat olarak bilinen Ali Kocatepe'nin de ismi var. Aslında, gerekçesiz yasaklaniyor. 14 sarki da yasaklanmaz ki. Örneğin, 'Meryem' bir Arap ask sarkisi ve o da yasaklanan albümde yer aliyor. Yasaklanmadan sonra, kasetimizin hedefini bulduğunu düşünuyoruz. Bizce de, Grup Yorum'un susturulmasi gerekir. Meclisten, anayasa maddeleri geçerken, biz gülüyorduk. O yasaların işlemeyeceğini biliyorduk. Biz, hakkimizi istiyoruz. Bu politikalarla ugrasmak boynumuzun borcu.

E DERGISI

Aralik 2001

Grup Yorum, müzik dünyasının bir fenomeni olarak kabul edilmeli. Yalnız bu ülkede değil, dünyada da, her tür etkinliği devletçe durdurulan; Türkiye'nin, sayısız il ve ilçesinde konser vermesi yasak olan, üyelerinin tamamına yakını, ağırlıklı, yaptıkları müzik ve verdikleri konserlerle gözaltına alınan, tutuklanan; uzun süre cezaevlerinde kalan bir müzik grubunun başka örneği kolay bulunmaz. Belki, bilmediğimiz, tanımadığımız bir iki istisna vardır dünyada. İsin en ilginç yanı, tüm bu baskı ve susturma politikalarına rağmen, grubun albümleri, yine her biri en az, 150 bin olmak üzere satıyor. Belli bir gençlik grubu, Yorum'u tutkuyla izlemeye, dinlemeye devam ediyor. Bazı şarkıları dillerden düşmüyor. Eski albümleri sürekli satıyor. Ve isin garip yanı, on beş yıldır demokrasiden söz eden birçok iktidar, emniyet birimleri, bu grubu, hep potansiyel bir tehlike, bir 'terör odacı' olarak el düşünegeldiler. Evet, radikal bir politik tavri temsil ettikleri, güncel toplumsal olayların, baskıcı düzenin eleştirisinin şarkıların çokça ana temaları olduğu herkesçe biliniyor. Ama sonuçta, sevsekte, sevme sekte, bu grubun yaptığı, özel bir müzik. Korkunun, müziğin kendi: olduğunu sanmıyorum. İktidarın asıl takıntısı, hep devrimci, militan şarkı sözleri. Ama ortaya çıkanın, sonuçta birer "şarkı" ya da 'türkü' olduğunu düşünürsek; bir demokratik düzende şarkıdan, türküden korkan yapana, baskı uygulayan iktidarların, ancak, baskıyı temsil ettiklerini düşünmemiz gerekiyor.

Bu 'tehlikeli' grup, yeni bir stüdyo albümüyle, geçen hafta tekrar gündeme geldi. Ama daha önemlisi, grubun, bu akşam, on yıllık bir yasaktan sonra, ilk kez İstanbul'da, Cemil Topuzlu Açık hava Tiyatro-su'nda bir konser vermesi. Aynı yerde, grup tam on iki yıl önce sahneye çıkmıştı. Evet, bu grup, 1989 yılından bu yana İstanbul'da konser vermemiş. Nedeni, az önce saydığımız, sayısız baskı ve mazeretler. Bu yazıyı teleme aldığımızda verilmiş olan bu konser izninin, yazının yayınlandığı konser günü, bir mazeretle iptal edilmemesi bizi sasırtacak. Umarız yanılırız. Grubun müzik politikası ve politik tavırlarını birçok konuda eleştiren, benimsemeyen biri olsam da, önce onların

demokratik haklarına müdahale edilmemesini savunuyorum. Artık. 197
dünyanın hiçbir yerinde rastlanmıyor, sarkı söylemeye, konsere mü-
dahale etmeye.

Önce politika sonra müzik.

Grubun 1998 albümü 'Boran Firtinasından sonra, 1999 yılında, enstrümantal albümleri 'Kucaklaşma' yayınlanmıştı. Grubun sarkılarının korsan olarak derlenip Anadolu'da satılmasını önlemek için, Kalan Müzik geçen yıl, "Seçmeler 13. Yıl" adıyla, double bir koleksiyon albümü piyasaya çıkardı. Ardından, aynı yıl, 'Eylül' adıyla bir single piyasaya çıktı.

Birkaç gün önce, marketlerde yerini alan yeni albümlerinin adı. "Feda". Grup, bastan beri izlediğimiz, 'politik müzik' tavrından, yine ödün vermiyor. Albümde, biri kendilerinin olmayan 14 yeni sarkı var. Bu sarkıların hepsi, bir ana temadan hareketle yazılmış. Bu temada, bu ülkenin yüzkarası olaylarından biri olan, cezaevlerindeki tecrit politikası ve bunun uzantısı olarak, demokratik talepler için mücadele eden tutukluların direnisleri ve hala sürdürdükleri açlık grevlerinin kutsanması, bu eylemlere sahip çıkılması. Bu ciddi direnislere, bir operasyonla müdahale eden devletin tutumunu kinama, protesto etme. Sarkıların tümü, bir duyarlılığı isleyerek yazılmış. Cezaevlerindeki her tür direnis ve demokratik mücadeleyi destekleyen sarkılar bunlar. Grup Yorum'un son yıllarda, tavırlarından ödün vermeseler de, müzik ufuklarını, teknik ve altyapılarını gitgide zenginleştirdiklerini görüyoruz. Hatta, değindiğimiz gibi, enstrümantal bir albüm bile çıkarmışlardı. Son yıllarda katılmadığımız tek sorun ve hatta sanat sorunsalı, sarkılarına, albümlerine büyük bir işlev, politik bir rol biçmeleri. Sarkı sözleri yoluyla bir tür mesaja, bildiriye yönelmeleri. Müziğin, türkünün, sarkının, sarkıcının ve tek tek müzisyenlerin kendine ait müzikalitetlerinin öne çıkmayıp, sözlere gereğinden fazla anlam yüklemeleri. Yorum, bilinen, tüketilen bir politik söylemden hareketle sarkı sözleri yazıyor. Kendi sarkılarının dillerini, hakim kodları, dönüştürmeye hiç çabalamıyor. Bu tür sözlerle yazılan, bilinesi politik dil ve söylemin, bir dönem etki alanı yaratsa da, uzun vadede kalıcı olup, olmayacağını, tam anlamıyla sorgulamıyorlar.

Bir Kar Makinesi II

198 "Feda" adli yeni albümlerine, bu perspektiften yaklasirsak, duygusal ve politik boyut ve mesajlar müzigin yine önüne geçmis. Gerçi, bu albümde, digerlerine oranla, müzikal özen biraz daha öne çikmis. Erdem Sökmen, Erding Senyaylar, Ismail Soyberk, Volkan Ök-tem vs. birçok önemli stüdyo müzisyeni albümde ağırlıklı yer alıyor. Müzikal altyapı zenginleşmiş. Halk müziği formu ve ezgileri basta olmak üzere, makam müziği, klasik müzik ve farklı folk unsurlardan etkilerle dolu sarkılar. Adım adım, daha modern bir müzikaliteden yoğun izlere rastlanıyor. Bu boyutuyla, çok etkili sarkıları olduğu söylenebilir. Ama bu sarkıların sözlerinin tümünde değindığımız türden politik söylem ağırlığını koymuş. Her sarkının, ne için ve ne adına yazıldığı hemen anlaşılıyor. Müzikal boyutun zenginleştiği, başarıyla yorumlandığı parçalar arasında 'Emekçi Halay'i', 'Sürmenelim', 'Bir Mevsim Aç Olacağız', 'Feda' ve 'Ne Var ũ Yar' gibi sarkılara dikkat çekmekte yarar var.

'Meryem' adli Arap halk sarkısına, grup çok anlamlı bir renk, kişilik kazandırmış. Dedğimiz gibi, eskiye oranla, sarkılar daha müzikal ve zengin. Sözlere, anlamlı bir duyarlılığı yansıtırsa da, söylemin politik bir resmiyeti işaret ettiğini söylemek gerekir. Grubun, bireysel hatta, gerektiğinde kapalı, içe dönük sarkı sözleriyle de Otoplumsal politik tavırlarını, eleştirilerini yansıtabileceğini düşünüyorum. Çünkü, her sarkı, yalnız gürül gürül sözlerle dinleyenine ulaşamaz. İnsanın farklı ve özel ruh hallerinin de, sözlere taşınması lazım.

ORHAN KAHYAĞLU

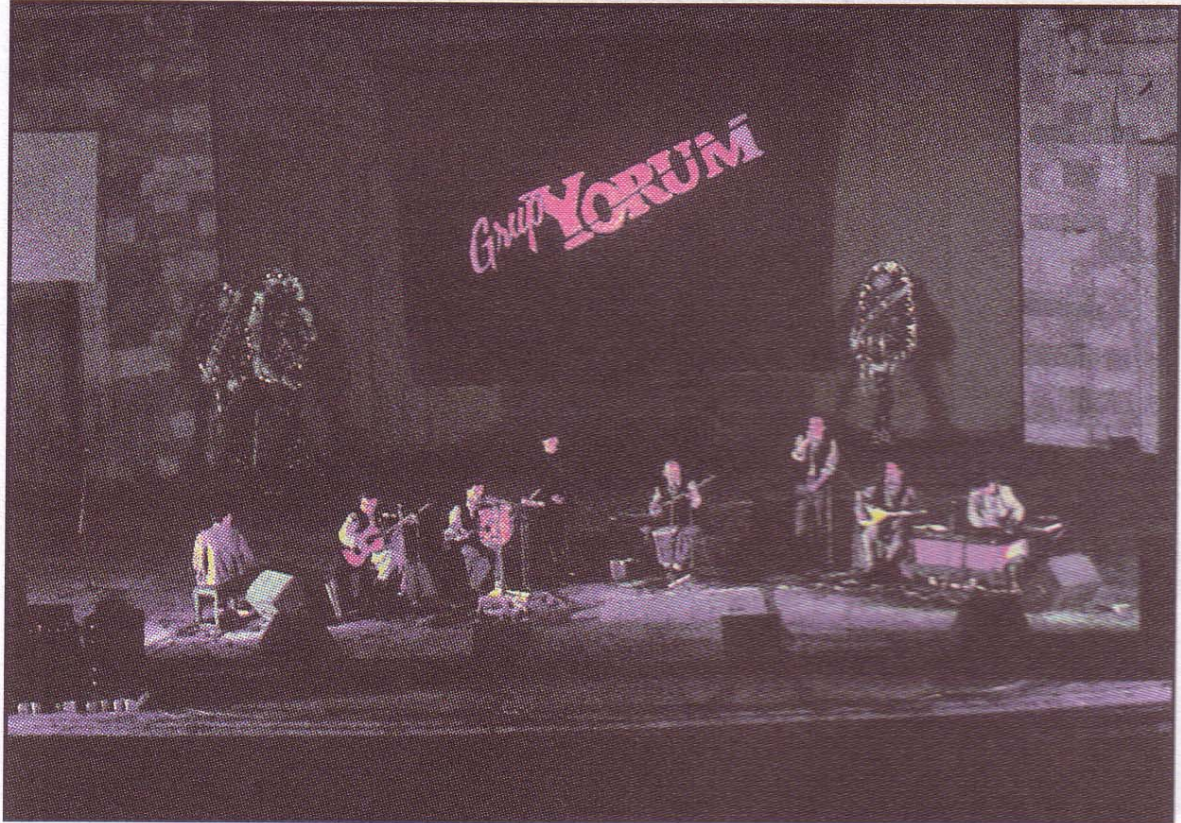
Radikal iki, 9 Eylül 2001

11. BOLUM

FOTOGRAF
ALBÜMÜ

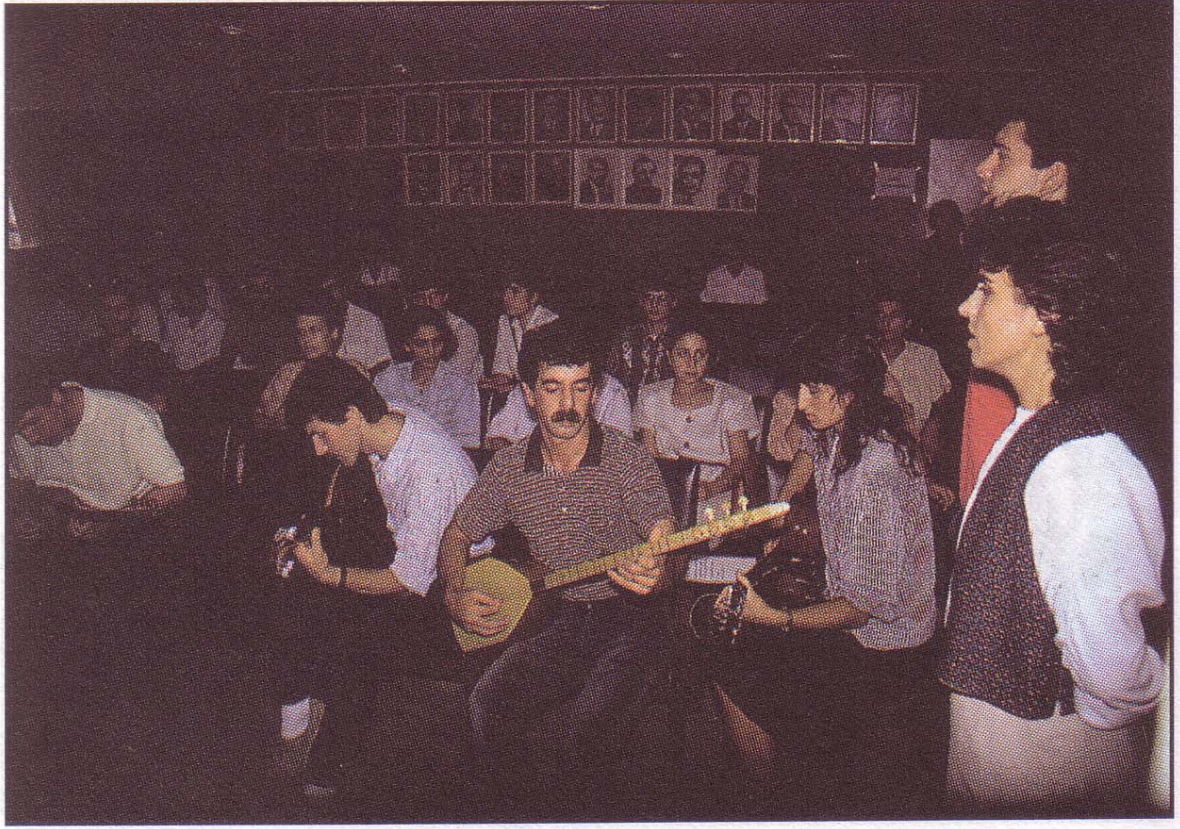

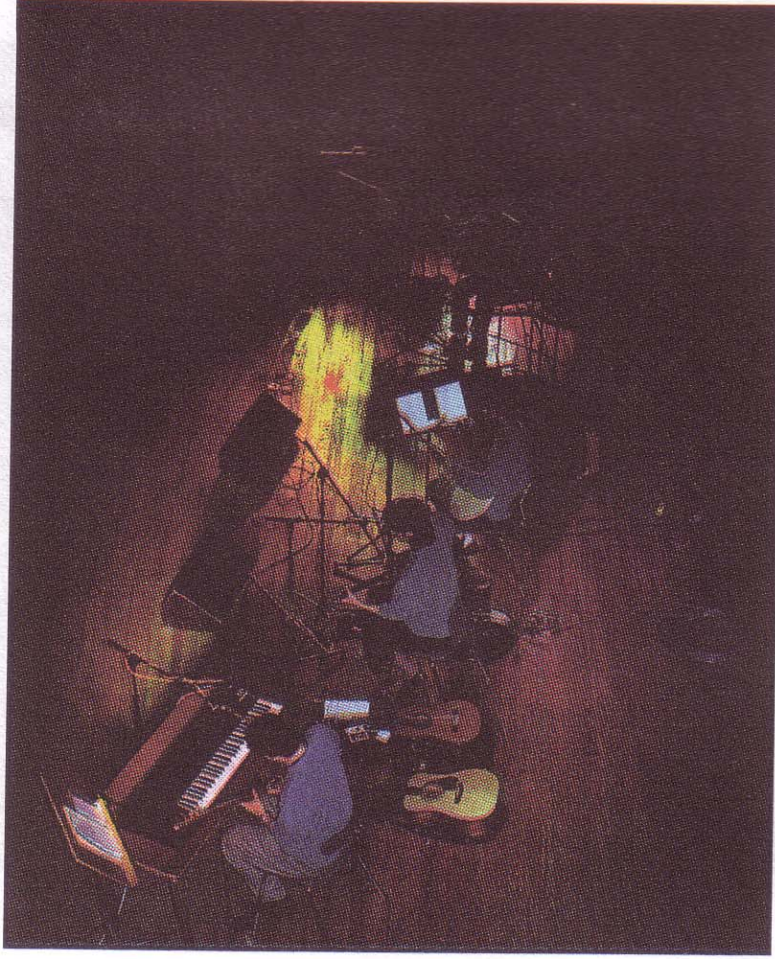

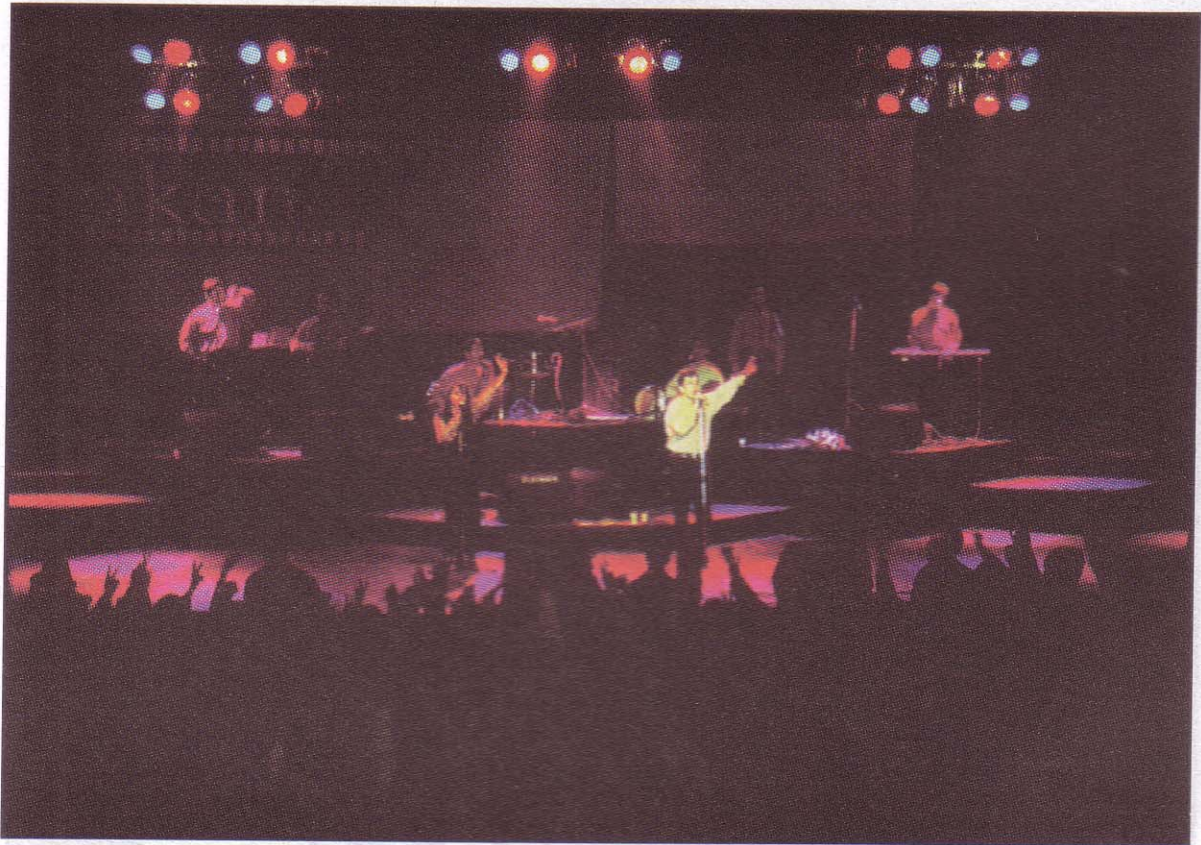

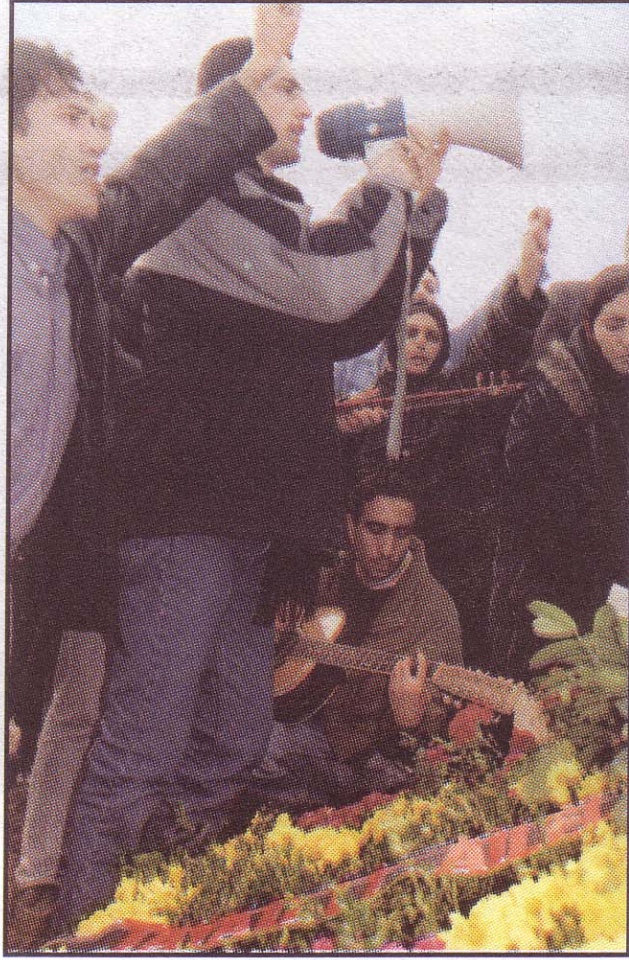

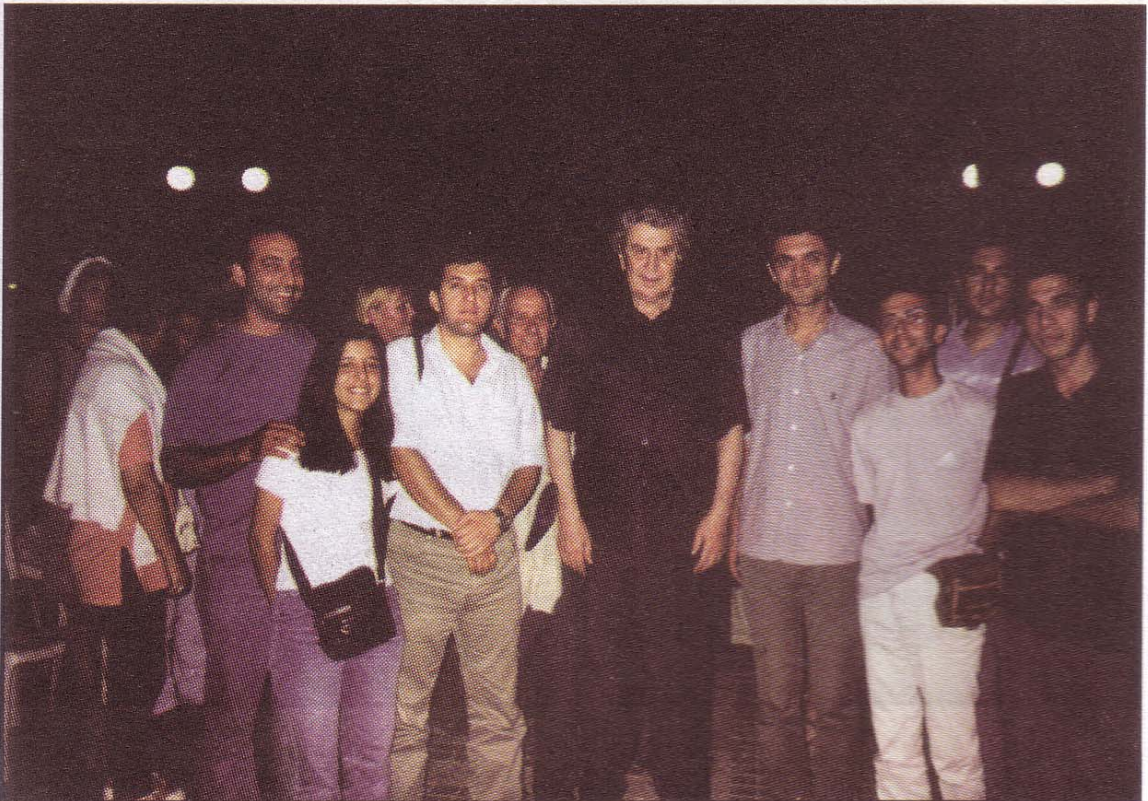

ISBN takım no: 975-6433-00-0

ISBN 975-6433-02-7

9 789756 433027